

Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

LJETOPIS knj. VII

1975

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/items/ff4765da-c5c7-45ea-aac4-fd2a0b75f905>

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/>

*Prof. Dr. Stjepan
Gruić
Sarajevu*

LJETOPIS
AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE
za 1974. godinu

KNJIGA VII

Sarajevo
1975.

LJETOPIS
AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE
za 1974. godinu

KNJIGA VII

Sarajevo
1975.

Pripremio i uredio
akademik ALOJZ BENAC

Članovi redakcije
ENES EKIĆ i RAJKO DURSUN

I z d a l a
AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

S A D R Ž A J

Strana

I. PODACI O SASTAVU AKADEMIJE

1) Organizacioni sastav Akademije	5
a) Predsjedništvo Akademije	5
b) Izvršni odbor Predsjedništva Akademije	5
c) počasni članovi Akademije	5
d) članovi Akademije po odjeljenjima	6
e) sastav odbora, komisija, Centra i drugih tijela Akademije	8
2) Organizacija i sastav Radne zajednice Sekretarijata i naučnih službi u Akademiji	15

II. RAD AKADEMIJE

1. Skupštine Akademije	19
2. Skupovi odjeljenja Akademije	28
3. Sjednice Predsjedništva i Izvršnog odbora Akademije	31
4. Rad Odbora za koordinaciju naučnog rada Akademije	40
5. Komisija za istoriju naroda BiH	44
6. Izdavačka djelatnost Akademije	45
7. Biblioteka Akademije	46

III. IZVJEŠTAJI O RADU ODJELJENJA AKADEMIJE

(1. I — 31. XII 1974.)

1. Izvještaji odjeljenja i organizacionih jedinica	49
2. Izvršenje Finansijskog plana Akademije za 1974. god.	71
3. Izvršenje prihoda i rashoda Fonda za naučnoistraživački rad Akademije za 1974. god. (prilog: pregled po temama)	72

IV. PLAN RADA I FINANSIJSKI PLAN AKADEMIJE ZA 1975. GODINU

1. Plan rada	77
2. Prijedlog Finansijskog plana	89

V. PODACI O PREMINULIM ČLANOVIMA AKADEMIJE

1. Biografije i bibliografije preminulih članova u 1974. god.	93
---	----

I. PODACI O SASTAVU AKADEMIJE

1. ORGANIZACIONI SASTAV AKADEMIJE

a) PREDSJEDNIŠTVO AKADEMIJE

akademik EDHEM ČAMO, predsjednik
akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ, potpredsjednik
akademik KEMAL KAPETANOVIĆ, potpredsjednik
akademik ALOJZ BENAC, generalni sekretar
akademik: MIDHAT ŠAMIĆ, sekretar Odjeljenja za književnost i umjetnost
akademik MIROSLAV VARADIN, sekretar Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka
akademik SEID HUKOVIĆ, sekretar Odjeljenja medicinskih nauka
akademik JAHIEL FINCI, sekretar Odjeljenja tehničkih nauka
vanredni član HAMDİJA ĆEMERLIĆ, sekretar Odjeljenja društvenih nauka
akademik ALEKSANDER TRUMIĆ, član
akademik MIDHAT BEGIĆ, član
akademik ERNEST GRIN, član
akademik VOJISLAV SPAIĆ, član
vanredni član MILIVOJE ĆIRIĆ, član

b) IZVRŠNI ODBOR PREDSJEDNIŠTVA AKADEMIJE

akademik EDHEM ČAMO, predsjednik
akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ, potpredsjednik
akademik KEMAL KAPETANOVIĆ, potpredsjednik
akademik ALOJZ BENAC, generalni sekretar

c) POČASNI ČLANOVI AKADEMIJE

JOSIP BROZ -- TITO
EDVARD KARDELJ
VLADIMIR BAKARIĆ
RODOLJUB ČOLAKOVIĆ
IVO ANDRIĆ

d) ČLANOVI AKADEMIJE PO ODJELJENJIMA

I. Odjeljenje društvenih nauka

akademik ANTO BABIĆ

akademik ALOJZ BENAC

akademik BRANISLAV ĐURĐEV

akademik NEDIM FILIPOVIĆ

akademik CVJETKO RIHTMAN

akademik VOJISLAV SPAIČ

akademik JOVAN VUKOVIĆ

vanredni član HAMDIA ĆEMERLIĆ

vanredni član MILORAD EKMEČIĆ

vanredni član HAMDIA KAPIDŽIĆ

dopisni član MEHMED BEGOVIĆ

dopisni član FRANCE BEZLAJ

dopisni član MILAN BUDIMIR

dopisni član VASO ĆUBRILOVIĆ

dopisni član IVAN FOCHT

dopisni član MILUTIN GARAŠANIN

dopisni član GRGA NOVAK

dopisni član MIHAILO PETRUŠEVSKI

dopisni član DUJE RENDIĆ–MIOČEVIĆ

dopisni inostrani član BOBODŽAN G. GAFUROV

dopisni inostrani član EMIL CONDURACHI

saradnik Akademije HASAN HADŽIOMEROVIĆ

saradnik Akademije STJEPAN LOVRENOVIĆ

saradnik Akademije BORIVOJE ČOVIĆ

II. Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka

akademik MAHMUT BAJRAKTAREVIĆ

akademik EDHEM ČAMO

akademik PAVLE FUKAREK

akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ

akademik TONKO ŠOLJAN

akademik MIROSLAV VARADIN

vanredni član MILIVOJE ĆIRIĆ

vanredni član KRUNOSLAV LJOLJE

vanredni član BRANISLAV MARTIĆ

dopisni član BRANKO BAJČETIĆ

dopisni član DRAGOMIR ĆOSIĆ

dopisni član MLADEN DEŽELIĆ

dopisni član GEORGI FILIPOVSKI
dopisni član PAVLE SAVIĆ
dopisni član SINIŠA STANKOVIĆ

dopisni inostrani član VLADIMIR PRELOG

saradnik Akademije TIHOMIR VUKOVIĆ
saradnik Akademije FIKRET VAJZOVIC
saradnik Akademije VESELIN PERIĆ

III. Odjeljenje medicinskih nauka

akademik JAKOB GAON
akademik ERNEST GRIN
akademik HAJRUDIN HADŽISELIMOVIĆ
akademik SEID HUKOVIĆ
akademik JOSIP JEŽIĆ
akademik PAVEL ŠTERN
akademik GRUJICA ŽARKOVIĆ

vanredni član IBRO BRKIĆ
vanredni član MARKO CIGLAR
vanredni član JAKOV RUKAVINA

dopisni član VLADIMIR ČAVKA
dopisni član BOGDAN BRECELJ
dopisni član VASO BUTOŽAN
dopisni član BRANIMIR GUŠIĆ
dopisni član FRAN KOGOLJ
dopisni član MILIVOJE KOSTIĆ
dopisni član RADIVOJE MILIN
dopisni član ISIDOR PAPO
dopisni član MILIVOJE SARVAN
dopisni član KOSTA TODOROVIĆ

saradnik Akademije ALEKSANDAR NIKULIN
saradnik Akademije EŠREF SARAJLIĆ
saradnik Akademije HIŠAM SERDAREVIĆ
saradnik Akademije DŽEMAL REZAKOVIĆ
saradnik Akademije LADISLAV OŽEGOVIĆ

IV. Odjeljenje za književnost i umjetnost

akademik MIDHAT BEGIĆ
akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ
akademik VLADO MILOŠEVIĆ
akademik ISMET MUJEZINOVIĆ

akademik ĆAMIL SIJARIĆ
akademik MIDHAT ŠAMIĆ
akademik IVO ŠEREMET

vanredni član DUŠAN ĐUROVIĆ
vanredni član ILIJA KECMANOVIĆ
vanredni član MICA TODOROVIĆ

dopisni član MEHMED SELIMOVIĆ
dopisni član ANTUN AUGUSTINČIĆ
dopisni član BRANKO ĆOPIĆ
dopisni član VELIBOR GLIGORIĆ
dopisni član NEDELJKO GVOZDENOVIĆ
dopisni član BLAŽO KONESKI
dopisni član MIROSLAV KRLEŽA
dopisni član SKENDER KULENOVIĆ
dopisni član JOSIP VIDMAR

V. Odjeljenje tehničkih nauka

akademik JOSIP BAĆ
akademik JAHIEL FINCI
akademik JULIJE HAHAMOVIĆ
akademik RADOSLAV JOVANOVIĆ
akademik KEMAL KAPETANOVIĆ
akademik DUŠAN KRSMANOVIĆ
akademik ALEKSANDER TRUMIĆ

vanredni član TEODOR GREGORIĆ
vanredni član MUHAMED KADIĆ
vanredni član MANOJLO MARAVIĆ
vanredni član IVAN SOKLIĆ
vanredni član SVETOZAR ZIMONJIĆ

dopisni član IVAN JURKOVIĆ
dopisni član ĐORĐE LAZAREVIĆ
dopisni član ANTON KUHELJ
dopisni član BRANKO ŽEŽELJ

*e) SASTAV ODBORA, KOMISIJA I DRUGIH
TIJELA AKADEMIJE*

Odbor za koordinaciju naučnog rada Akademije

akademik KEMAL KAPETANOVIĆ, predsjednik
akademik HAJRUDIN HADŽISELIMOVIĆ
akademik NEDIM FILIPOVIĆ
akademik ĆAMIL SIJARIĆ

vanredni član KRUNOSLAV LJOLJE
vanredni član MUHAMED KADIĆ

ODBORI I KOMISIJE PREDSEDNIŠTAVA
AKADEMIJE

Odbor za izdavačku djelatnost

akademik MIROSLAV VARADIN, predsjednik
akademik PAVEL ŠTERN
akademik IVO ŠEREMET
vanredni član MILORAD EKMEČIĆ
vanredni član IVAN SOKLIĆ

Odbor za Biblioteku i dokumentaciju

vanredni član MANOJLO MARAVIĆ, predsjednik
akademik JOSIP JEŽIĆ
akademik ĆAMIL SIJARIĆ
vanredni član KRUNOSLAV LJOLJE
vanredni član MILORAD EKMEČIĆ

Odbor za finansije

akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ, predsjednik
akademik ĆAMIL SIJARIĆ
vanredni član HAMDİJA ĆEMERLIĆ
vanredni član MARKO CIGLAR

Komisija za nagrade i odlikovanja

akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ, predsjednik
akademik VOJISLAV SPAIĆ
akademik MIDHAT ŠAMIĆ
vanredni član KRUNOSLAV LJOLJE
vanredni član IBRO BRKIĆ

*Komisija za istoriju naroda Bosne
i Hercegovine*

Članovi Komisije

akademik BRANISLAV ĐURĐEV, predsjednik
akademik NEDIM FILIPOVIĆ
prof.dr DESANKA KOVAČEVIĆ–KOJIĆ
prof.dr AVDO SUČESKA
dr NIKOLA BABIĆ, direktor Instituta za istoriju u Sarajevu

Članovi potkomisija

I – za srednji vijek

prof. dr DESANKA KOVAČEVIĆ–KOJIĆ (rukovodilac)
prof. dr MARKO ŠUNJIĆ
prof. dr SIMO ĆIRKOVIĆ

II – za turski period do kraja XVII vijeka

akademik NEDIM FILIPOVIĆ (rukovodilac)
akademik BRANISLAV ĐURĐEV
prof. dr MILAN VASIĆ
dr ADEM HANDŽIĆ, viši naučni saradnik Orijentalnog instituta u Sarajevu
dipl. inž. ALIJA BEJTIĆ, direktor Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture
prof. HAMID HADŽIBEGIĆ

III – za turski period od XVII vijeka – 1878. godine

prof. dr AVDO SUĆESKA (rukovodilac)
akademik BRANISLAV ĐURĐEV
doc. dr MUSTAFA IMAMOVIĆ
dipl. inž. ALIJA BEJTIĆ, direktor Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture
AHMET ALIČIĆ, stručni saradnik Orijentalnog instituta u Sarajevu
dr MUHAMED HADŽIAHIĆ, viši naučni saradnik Akademije

IV – za period austrougarske uprave

dr DŽEVAD JUZBAŠIĆ (rukovodilac)
doc. dr MUSTAFA IMAMOVIĆ
RISTO BESAROVIĆ, direktor Muzeja književnosti BiH
prof. dr FERDO HAUPTMAN (konsultant)
mr ILIJAS HADŽIBEGOVIĆ, asistent Filozofskog fakultata u Sarajevu

V – za period između dva rata

dr NIKOLA BABIĆ (rukovodilac), direktor Instituta za istoriju u Sarajevu
dr NEDIM ŠARAC, direktor Muzeja revolucije BiH
dr AHMED HADŽIROVIĆ, naučni saradnik Instituta za istoriju u Sarajevu

VI – za period narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije

dr NIKOLA BABIĆ (rukovodilac)
mr RAFAEL BRČIĆ, stručni saradnik Instituta za istoriju u Sarajevu
dr ZDRAVKO ANTONIĆ, naučni saradnik Instituta za književnost

f) MEĐUODJELJENJSKI ODBORI

Odbor za krš

akademik PAVLE FUKAREK, predsjednik
akademik TONKO ŠOLJAN
akademik MIROSLAV VARADIN
akademik RADOSLAV JOVANOVIĆ
akademik JOSIP BAĆ

Odbor za prirodne resurse

akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ
akademik JULIJE HAHAMOVIĆ
akademik RADOSLAV JOVANOVIĆ
akademik KEMAL KAPETANOVIĆ
van. član MILIVOJE ĆIRIĆ
van. član IVAN SOKLIĆ
prof. dr TIHOMIR VUKOVIĆ

Odbor za zaštitu prirodne sredine

akademik PAVLE FUKAREK, predsjednik
akademik ALEKSANDER TRUMIĆ
akademik JOSIP JEŽIĆ
akademik JAHIEL FINCI
akademik TONKO ŠOLJAN
akademik JAKOB GAON
prof. dr TIHOMIR VUKOVIĆ

*g) ODJELJENJSKI CENTRI, ODBORI
I KOMISIJE*

Odjeljenje društvenih nauka

Centar za balkanološka ispitivanja

akademik ALOJZ BENAC, direktor Centra
prof. dr. FRANJO BARIŠIĆ, član Centra (Beograd)
prof. dr BRANIMIR BRATANIĆ, član Centra (Zagreb)
akademik BRANISLAV ĐURĐEV, član Centra
dr BORIVOJE ČOVIĆ, član Centra
akademik NEDIM FILIPOVIĆ, član Centra
prof. dr STANE GABROVEC, član Centra (Ljubljana)
dopisni član MILUTIN GARAŠANIN, član Centra (Beograd)
prof. dr RADOSLAV KATIČIĆ, član Centra (Zagreb)
prof. ŠPIRO KULIŠIĆ, član Centra (Beograd)
prof. dr FANULA PAPAZOGLU, član Centra (Beograd)
akademik MIHAILO PETRUŠEVSKI, član Centra (Skoplje)

dopisni član DUJE RENDIĆ—MIOČEVIĆ, član Centra (Zagreb)
prof. dr MATE SUIĆ, član Centra (Zagreb)

Komisija za lingvistička ispitivanja

akademik JOVAN VUKOVIĆ, predsjednik
prof. dr HERTA KUNA, stalni spoljni saradnik
prof. dr KSENIJA MILOŠEVIĆ, stalni spoljni saradnik
prof. dr MILIVOJE MINOVIĆ, stalni spoljni saradnik
HRVOJE KRIŽIĆ, stalni spoljni saradnik (Bugojno)
NADŽIJA TASO, stalni spoljni saradnik
BAOTIĆ JOSIP, stalni spoljni saradnik
doc. dr NOVICA PETKOVIĆ, stalni spoljni saradnik
prof. dr VELIMIR MIHAJLOVIĆ, stalni spoljni saradnik (Novi Sad)
doc. dr VERA JERKOVIĆ, stalni spoljni saradnik (Novi Sad)
doc. dr RADOJE SIMIĆ, stalni spoljni saradnik (Beograd)
dr PETAR ŠIMUNOVIĆ, stalni spoljni saradnik (Zagreb)
prof. dr MILAN VASIĆ, povremeni saradnik za određene poslove
dr MILOŠ BJELOVITIĆ, povremeni saradnik za određene poslove
NEDŽAD HADŽIDEDIĆ, povremeni saradnik za određene poslove

Komisija pravnika

vanr. član HAMDİJA ĆEMERLIĆ
prof. dr ZORAN VIDAKOVIĆ
prof. dr OLGA KOZOMORA
prof. dr OMER IBRAHIMAGIĆ

Komisija ekonomista

akademik VOJISLAV SPAIĆ, predsjednik
prof. dr STJEPAN LOVRENOVIĆ
prof. dr HASAN HADŽIOMEROVIĆ

Komisija filozofa i sociologa

dopisni član IVAN FOCHT, rukovodilac
akademik BRANISLAV ĐURĐEV
prof. dr ARIF TANOVIĆ
prof. dr STANKO TOMIĆ.

Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka

*Odbor za unapređenje stočarstva
u brdsko-planinskom području BiH*

akademik DUŠAN MAKSIMOVIĆ, predsjednik
akademik EDHEM ČAMO
akademik MIROSLAV VARADIN

Odjeljenje medicinskih nauka

Odbor za rak

akademik PAVEL ŠTERN, predsjednik
akademik SEID HUKOVIĆ
prof. dr MIDHAT PRČIĆ
prof. dr SLOBODAN OBRADOV
prof. dr DRAGAN KOSORIĆ
dr SREĆKO ŠIMIĆ
dr DŽEVAD SOFTIĆ
dr ABDULAH KONJICIJA
dr VESNA HADŽIOMEROVIĆ

Komisija za kardiovaskularni sistem

vanredni član IBRO BRKIĆ, predsjednik
akademik PAVEL ŠTERN
akademik SEID HUKOVIĆ
akademik HAJRUDIN HADŽISELIMOVIĆ
akademik GRUJICA ŽARKOVIĆ
prof. dr EŠREF SARAJLIĆ, saradnik Odjeljenja
prof. dr ALEKSANDAR NIKULIN, saradnik Odjeljenja
prof. dr HIŠAM SERDAREVIĆ, saradnik Odjeljenja
prof. dr DŽEMAL REZAKOVIĆ, saradnik Odjeljenja
prof. dr SEAD BRKIĆ
prof. dr RIFAT TVRTKOVIĆ
dr NURUDIN NUMIĆ
dr MIODRAG POPADIĆ
dr MILORAD TOMAŠEVIĆ
dr MUHAMED MAHIĆ
dr ĐORĐE RADOJEVIĆ

Odbor za nefropatiju

akademik JAKOB GAON, predsjednik
akademik JOSIP JEŽIĆ
prof. dr ALEKSANDAR NIKULIN, saradnik Odjeljenja
prof. dr EŠREF SARAJLIĆ, saradnik Odjeljenja
dr ALEKSANDAR FAJGELJ
dr MOMIR MACANOVIĆ

Odjeljenje za književnost i umjetnost

Komisija za izradu Istorije književnosti BiH

akademik MIDHAT BEGIĆ, predsjednik
akademik MIDHAT ŠAMIĆ
akademik ČAMIL SIJARIĆ
prof. dr RADOVAN VUČKOVIĆ
RISTO TRIFKOVIĆ, književnik

RISTO BESAROVIĆ, direktor Muzeja književnosti BiH
prof. dr HERTA KUNA
prof. dr SVETOZAR MARKOVIĆ
prof. dr MUHSIN RIZVIĆ
prof. dr BRANKO MILANOVIĆ
NEVENKA GOŠIĆ, viši stručni saradnik u Akademiji (sekretar Komisije)
dr DŽENANA BUTUROVIĆ, naučni saradnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu
prof. dr ZDENKO LEŠIĆ
prof. dr SVETOZAR KOLJEVIĆ
doc. dr LJUBOMIR ZUKOVIĆ
RIZO RAMIĆ, književnik

Članovi potkomisija:

Potkomisija za srednji vijek

prof. dr HERTA KUNA (rukovodilac)
dr PAVAO ANĐELIĆ, viši naučni saradnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu
NEVENKA GOŠIĆ, viši stručni saradnik u Akademiji
BRANKO LETIĆ, asistent Filozofskog fakulteta u Sarajevu
ŠEFIK BEŠLAGIĆ, profesor u penziji

Potkomisija za turski period

prof. dr SVETOZAR MARKOVIĆ (rukovodilac)
akademik NEDIM FILIPOVIĆ
prof. dr HERTA KUNA
doc. dr BEĆIR DŽAKA
doc. dr SULEJMAN GROZDANIĆ
doc. dr VANČO BOŠKOV
dr fra SLAVKO KOVAČIĆ
dr MUHAMED HADŽIJAHIC
LAMIJA HADŽIOSMANOVIĆ
ŠIMUN ŠONJE
HAIM KAMHI

Potkomisija za austrougarski period

prof. dr MUHSIN RIZVIĆ (rukovodilac)
akademik MIDHAT ŠAMIĆ
prof. dr BRANKO MILANOVIĆ
RISTO BESAROVIĆ, direktor Muzeja književnosti BiH
prof. dr JOSIP LEŠIĆ
dr DEJAN ĐURIČKOVIĆ
BORIS ČORIĆ

Potkomisija za međuratni period

prof. dr BRANKO MILANOVIĆ (rukovodilac)
akademik MIDHAT BEGIĆ
prof. dr RADOVAN VUČKOVIĆ

prof. dr ZDENKO LEŠIĆ
MIODRAG BOGIĆEVIĆ, književnik

Potkomisija za najnoviji period

akademik MIDHAT BEGIĆ (rukovodilac)
prof. dr HANIFA KAPIDŽIĆ–OSMANAGIĆ
prof. dr RADOVAN VUČKOVIĆ
RISTO TRIFKOVIĆ, književnik
MIODRAG BOGIĆEVIĆ, književnik
RIZO RAMIĆ, književnik

Potkomisija za narodnu književnost

dr DŽENANA BUTUROVIĆ (rukovodilac)
doc. dr LJUBOMIR ZUKOVIĆ
mr LUKA ŠEKARA
MUNIB SARAJLIĆ, saradnik Instituta za književnost BiH
dr HATIDŽA KRNJEVIĆ, naučni saradnik Instituta za književnost, Beograd

Komisija za izradu Istorije likovnih umjetnosti BiH

akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ, predsjednik
akademik ISMET MUJEZINOVIĆ
akademik JAHIEL FINCI
prof. inž. ESAD KAPETANOVIĆ
prof. inž. HUSREF REDŽIĆ
inž. JURAJ NAJDHARD
LJUBICA MLADENOVIĆ
MARKO VEGO
dr PAVAO ANĐELIĆ
dr SMAIL TIHIĆ

Odjeljenje tehničkih nauka

Komisija za energetiku

vanredni član SVETOZAR ZIMONJIĆ
prof. dr inž. MURIS OSMANAGIĆ
prof. inž. STJEPAN MIKULEC
doc. inž. BRANISLAV JANKOVIĆ
inž. LJUBOMIR GRUPKOVIĆ

**2. ORGANIZACIJA I SASTAV RADNE ZAJEDNICE
SEKRETARIJATA I NAUČNIH SLUŽBI U AKADEMIJI**

MUHIDIN SULEJMANPAŠIĆ, sekretar Sekretarijata i naučnih službi

I. Sekretarijat

Kabinet Predsjedništva:

1. RADOJKA ČOROVIĆ, referent

Služba za upravno—pravne i opšte poslove

1. RAJKO DURSUN, rukovodilac Službe
2. MUNEVERA TUZLAK, arhivar
3. MIRSADA PEJIČIĆ, daktilograf
4. IVICA AZINOVIĆ, ekonom
5. RANKO GUNJAK, kurir
6. ISMET HASANBEGOVIĆ, vozač putničkih kola
7. ALEMA GRČIĆ, domar
8. MARIJA PLEŠA, pomoćnik domara
9. IVA KUBI, radnica za održavanje čistoće

Računovodstvo:

1. MUNIRA DŽAMASTAGIĆ, rukovodilac Računovodstva
2. MUBERA RIZVIĆ, knjigovođa—referent
3. NADŽIJA FEJZAGIĆ, knjigovođa—referent

Biblioteka:

1. MIRJANA BILEK, rukovodilac Biblioteke
2. EMINA STANEK, bibliotekar

Služba za poslove Akademijinih odjeljenja

1. RADMILA STOJADINOVIĆ, samostalni referent
2. UBAVKA JAKŠIĆ, samostalni referent

Služba za izdavačku djelatnost

1. ENES EKIĆ, rukovodilac Službe

II. Naučne službe

Komisija za istoriju naroda Bosne i Hercegovine

1. dr MUHAMED HADŽIJAHIĆ, viši naučni saradnik, sekretar Komisije

Komisija za lingvistička ispitivanja:

1. DRAGAN VUJIČIĆ, viši stručni saradnik
2. NEVENKA GOŠIĆ, viši stručni saradnik
3. SNJEŽANA ČERIĆ, stručni saradnik

Centar za balkanološka ispitivanja:

1. mr EDINA ALIREJSOVIĆ, viši stručni saradnik
2. mr ŽIVKO MIKIĆ, fizički antropolog
3. BLAGOJE GOVEDARICA, arheolog
4. SEAD ČERKEZ, arheološki ilustrator

II. RAD AKADEMIJE

1. SKUPŠTINE AKADEMIJE

U 1974. godini Predsjedništvo je organizovalo dvije skupštine Akademije.

Prva, Redovna godišnja skupština, održana je 14. marta. Na njoj su razmatrani: Izvještaj o radu Akademije u 1973. godini, Izvještaj o izvršenju Finansijskog plana Akademije za 1973. godinu, utvrđeni: Plan rada Akademije za 1974. godinu, Finansijski plan Akademije za 1974. godinu i Završni račun Akademije za 1973. godinu. Na ovoj Skupštini izvršen je izbor novog Predsjedništva i Izvršnog odbora, novih sekretara odjeljenja i ujedno donesena Odluka o osnivanju Odbora za koordinaciju naučnog rada Akademije

Druga, Izborna skupština, održana je 18. aprila, na kojoj je za počasnog člana Akademije izabran dr Vladimir Bakarić.

ZAKLJUČCI

sa Redovne skupštine Akademije, održane 14. marta 1974. godine

Prisutni članovi Akademije, *akademici* Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Branislav Đurđević, Vojislav Spaić, Jovan Vuković, Mahmut Bajraktarević, Pavle Fukarek, Dušan Maksimović, Tonko Šoljan, Miroslav Varadin, Jakob Gaon, Ernest Grin, Hajrudin Hadžiselimović, Seid Huković, Josip Ježić, Midhat Begić, Ismet Mujezinović, Midhat Šamić, Ivo Šeremet, Jahiel Finci, Julije Hahamović, Kemal Kapetanović; *vanredni članovi*: Svetozar Zimonjić, Ivan Soklić, Muhamed Kadić, Jakov Rukavina, Marko Ciglar, Ibro Brkić, Milivoje Čirić, Milorad Ekmečić, Hamdija Čemerlić, - *saradnici*: Borivoje Čović, Tihomir Vuković, Hišam Serdarević i Ladislav Ožegović.

DNEVNI RED:

1) Razmatranje Izvještaja o radu Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine za 1973. godinu i Izvještaja o izvršenju Finansijskog plana za 1973. godinu. (vidi Ljetopis Akademije, knj. VI, 1974.);

2) Donošenje Plana rada Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine za 1974. godinu (vidi Ljetopis Akademije, knj. VI, 1974.);

3) Diskusija o izvještajima pod tačkom 1. i 2;

4) Donošenje Finansijskog plana Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine za 1974. godinu i usvajanje Završnog računa Akademije za 1973. godinu. (vidi Ljetopis Akademije, knj. VI, 1974.);

- 5) Potvrda izbora sekretara odjeljenja;
- 6) Osnivanje odbora za koordinaciju naučnog rada Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine;
- 7) Dodjela stalne mjesečne nagrade akademiku Vladimiru Čavki;
- 8) Ocjena rada Predsjedništva ANUBiH u proteklom mandatnom periodu i davanje razrješnice dosadašnjem Predsjedništvu;
- 9) Izbor predsjednika, dva potpredsjednika i generalnog sekretara Akademije i izbor delegacije Akademije u skupštine društveno-političkih zajednica i skupštine samoupravnih interesnih zajednica.

Na ovom zasjedanju Skupština ANUBiH je

ZAKLJUČILA

1. Usvaja se Izvještaj o radu Akademije nauka i umjetnosti BiH u 1973. godini i Izvještaj o izvršenju Finansijskog plana Akademije za 1973. godinu.

2. Usvaja se Plan rada Akademije nauka i umjetnosti BiH za 1974. godinu, s tim da se sastavnim dijelom Plana smatraju i:

a) zaključci doneseni prilikom obilaska drugih akademija nauka i umjetnosti u SFRJ, izraženi u osam tačaka Izvještaja za 1973. godinu, koji se odnosi na rad Predsjedništva i Izvršnog odbora Akademije;

b) prijedlog Odjeljenja tehničkih nauka koji se odnosi na planirano učešće njegovih članova na simpozijumima i stručnim savjetovanjima u zemlji i inostranstvu.

Prihvaćen je prijedlog Predsjedništva Skupštine SRBiH:

– da Akademija u 1974. godini i narednih godina posebnu pažnju obrati na razvoj društvenih nauka i da pri tome da prioritet izradi Istorije naroda BiH i izradi Istorije književnosti i umjetnosti BiH,

– da smjelije pristupi izboru novih članova i da u svom radu obuhvati što veći broj afirmisanih mladih saradnika;

– da Akademija pruži svoj doprinos u konstituisanju naučne politike BiH u cjelini i da s vremena na vrijeme razmatra najaktuelnije probleme u pojedinim naučnim i umjetničkim disciplinama.

3. Usvaja se Završni račun Akademije za 1973. godinu i Finansijski plan Akademije za 1974. godinu, s tim što se u skladu s opštim propisima u međusobnim odnosima u udruženom radu briše stavka „Dopunski rad s doprinosima” i iznos od Din 57.000 kumulira se sa stavkom „Lični dohoci s doprinosima”.

4. Potvrđuje se izbor sekretara odjeljenja i njihovih zamjenika i to:

Hamdija Čemerlić, sekretar Odjeljenja društvenih nauka
a zamjenik Vojo Spaić

Seid Huković, sekretar Odjeljenja medicinskih nauka
a zamjenik Jakov Gaon

Miroslav Varadin, sekretar Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka
a zamjenik Milivoje Ćirić

Jahiel Finci, sekretar Odjeljenja tehničkih nauka
a zamjenik Svetožar Zimonjić

Midhat Šamić, sekretar Odjeljenja za književnost i umjetnost
a zamjenik Ćamil Sijarić

5. Usvaja se Odluka o obrazovanju Odbora za koordinaciju naučnog rada Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

6. Usvaja se prijedlog Predsjedništva da se dopisnom članu VLADIMIRU ČAVKI dodijeli stalna mjesečna nagrada.

7. Prihvata se i pozitivno ocjenjuje rad Predsjedništva Akademije nauka i umjetnosti BiH u proteklom mandatnom periodu (vidi Prilog I).

8. U Izvršni odbor Predsjedništva Akademije su izabrani:

akademik EDHEM ČAMO – za predsjednika,

akademik VOJO DIMITRIJEVIĆ – za potpredsjednika,

akademik KEMAL KAPETANOVIĆ – za potpredsjednika,

akademik ALOJZ BENAC – za generalnog sekretara.

Za članove Predsjedništva su izabrani:

akademik ALEKSANDER TRUMIĆ,

akademik MIDHAT BEGIĆ,

akademik ERNEST GRIN,

akademik VOJISLAV SPAIĆ i

vanredni član MILIVOJE ČIRIĆ.

(Prilog I)

**RAD PREDSJEDNIŠTVA AKADEMIJE NAUKA
I UMJETNOSTI BiH
(u mandatnom periodu od 30. VI 1971. do 14. III 1974.)**

Skupština Akademije povjerila je ovom Predsjedništvu 30 juna 1971. godine da vodi poslove Akademije u toku proteklog trogodišnjeg perioda.

Podrobniji osvrt na rad Predsjedništva prezentiran je svake godine uz godišnje izvještaje o radu Akademije, pa zbog toga u ovom izlaganju nastojacemo da ukratko ukažemo na neke od važnijih akcija i poslova na kojima se Predsjedništvo u svom mandatnom periodu osobito angažovalo.

Cijeneći povjerenje članova Akademije, nastojali smo da svoj rad oslanjamo ne samo na Zakonom i Statutom utvrđenim obavezama nego i na obavezama Akademije prema stalno rastućim potrebama razvoja bosanskohercegovačke društveno-političke zajednice, naravno vodeći uvijek računa da to bude u skladu i sa zaključcima koji su donošeni na našim Skupštinama. Isto tako, koristeći se u dobroj mjeri iskustvima ranijeg predsjedništva i rada Akademije u cjelini, Predsjedništvo je pružilo podršku i brojnim inicijativama i akcijama odjeljenja i pojedinih radnih tijela Akademije. A takvih akcija i inicijativa nije bilo malo. Odjeljenja i pojedine organizacione jedinice su u ovom periodu pokrenuli nekoliko značajnih pitanja, na čijoj realizaciji, pored članova i saradnika Akademije, učestvuje i preko 220 naučnih radnika i istaknutih stručnjaka izvan Akademije. Takav pristup ostvarivanju zadataka Akademije nije samo dokaz o njenom otvaranju prema društvu u kome živi i djeluje nego predstavlja i značajan korak na planu organizovanog aktiviranja naučnog potencijala naše Republike, što je garancija za postizanje punijeg uspjeha.

Današnjoj otvorenoj i već možemo reći širokoj aktivnosti Akademije prethodila je vrlo intenzivna priprema za izradu dugoročnijeg plana rada, kao i usmjeravanje napora u sagledavanju i obradi problema relevantnih za uspješan razvoj Bosne i Hercegovine, odnosno problema za koje je zainteresirano naše društvo u cjelini.

Smatrali smo, i smatramo to i sada, da nema gotovo nijednog naučno-istraživačkog zadatka na kome i Akademija ne bi trebalo da radi, i obratno: u kome svi zainteresirani društveni i privredni činioци ne bi trebalo da učestvuju. I upravo zahvaljujući takvom gledanju, pri utvrđivanju problematike koju će Akademija obrađivati aktivno i ravnopravno sudjelovali su i predstavnici društvenog, privrednog, naučnog i kulturnog života naše Republike. Na taj način sačinjen je naš prvi Srednjoročni plan rada, koji u osnovi ima sva obilježja dugoročnog plana, oslonjenog na potrebe sveukupnog razvoja Bosne i Hercegovine.

Naravno, u Planu je došla do izražaja i neophodna orijentacija Akademije na izučavanje naše prošlosti i kulturnog naslijeđa.

Uvjereni smo da su to suštinski razlozi zbog kojih su svi društveno-politički, privredni, naučni i kulturni faktori naše Republike dali punu podršku našem Srednjoročnom planu rada i ispoljili spremnost da pomognu njegovu realizaciju. Javna diskusija o našem Srednjoročnom planu pribavila je, u stvari, društvenu verifikaciju problematike na kojoj će Akademija u narednom periodu raditi. Zahvaljujući takvoj društvenoj verifikaciji planova i projekata, društvo s vidljivim razumijevanjem i interesom osigurava potrebna finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

Ovako koncipiran plan rada Akademije umnogome izlazi iz okvirnih planova pojedinih odjeljenja. Medudisciplinarnost pojedinih istraživačkih projekata uslovljava da oni postaju zajednička obaveza većeg broja naših odjeljenja. U takvim slučajevima formiraju se zajednički odbori ili, bolje rečeno, savjeti makroprojekata, u kojima, pored članova Akademije, učestvuju naučni i kulturni radnici i stručnjaci izvan Akademije.

U koliko je mjeri naučna politika Akademije orijentisana na aktivnu problematiku, ubjedljivo govori i činjenica da je u ovom relativno kratkom vremenskom periodu od planirane 24 organizacione jedinice koje će pratiti realizaciju našeg Srednjoročnog plana već formirano preko 15. S obzirom da se poslovi tih organizacionih jedinica sve više razvijaju i dobijaju obilježja interdisciplinarnе saradnje, sve su prilike da će mnogi odbori i komisije ubrzo prerasti u savjete odnosno konzorcije pojedinih makroprojekata, sa sve većim učešćem predstavnika svih zainteresiranih institucija i organizacija. Vrijeme i mogućnosti nisu dozvoljavali da se dosada izvrše cjelovite pripreme za realizaciju Plana, i to ostaje kao primaran zadatak za naredni period.

Osvrtu na koncipiranje i početak realizacije našeg Srednjoročnog plana svjesno smo dali više prostora, jer upravo ovim dokumentom Akademija je oživotvorila dugo pripremano otvaranje prema društvu u kome živi i djeluje i potvrdila svoju povezanost sa našim cjelokupnim društvenim bićem.

U proteklom periodu Akademija je uspostavila prisijske veze sa republičkim organima za poslove nauke i kulture, sa Univerzitetom, fakultetima, naučnim institutima i drugim radnim organizacijama, i sve češće javlja se kao organizator odnosno suorganizator mnogih naučnih i kulturnih manifestacija u našoj Republici, pa i šire. I pored toga, ostao je još priličan broj kulturnih ustanova, posebno kulturnih i historijskih spomenika izvan našeg domašaja, pa će biti potrebno da se

Akademija što prije poveže sa institucijama koje se brinu o zaštiti i unapređivanju naše kulturne baštine, odnosno da se uključi u njihove aktivnosti na ovom planu, pošto je i to jedna od bitnih njenih obaveza i funkcija.

Iako smo sa Univerzitetom i fakultetima uspostavili tješnje veze, ipak nas još uvijek ne zadovoljava stepen saradnje s tim institucijama. Saradnja s njima mora biti vrlo intenzivna, jer radimo na mnogim zajedničkim poslovima. Ovo tim prije što nas je novelirani Zakon o Akademiji obavezao da pomažemo osposobljavanje naučnih radnika i umjetnika za samostalno i kvalifikovano obavljanje zadataka u oblasti nauke i umjetnosti. Zato Akademija mora biti živo zainteresirana za njihov rad, posebno bi se morala uključiti u analizu nastavnih planova i programa svih stupnjeva obrazovnog procesa. U vezi s tim osobito bi trebalo da bude prisutno njeno djelovanje na planu naučnog vrednovanja literature i udžbenika iz kojih mladi stiču znanja i upoznaju se s naučnim istinama, počevši od osnovne škole pa sve do visokoškolskih institucija koje pripremaju kadrove kako za potrebe privrede i društvenih djelatnosti, tako i za naučni rad. Uvjereni smo da ćemo u zajednici sa odgovarajućim tijelima ovih ustanova, sa izdavačkim kućama i Zavodom za izdavanje udžbenika i udžbeničke literature i ovom pitanju dati potreban doprinos, i to tim prije što smo do sada malo uradili na evaluaciji i valorizaciji rezultata naučnog i umjetničkog stvaralaštva u našoj Republici.

Znatno je proširena i produbljena saradnja sa drugim našim akademijama i uspostavljena saradnja sa nekim inostranim akademijama. Mada se saradnja sa našim akademijama odavno uspješno razvija u okviru Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ – u brojnim međuakademijskim odborima i sl., Predsjedništvo je smatralo potrebnim da učini posjetu svim našim akademijama i da tom prilikom razmijeni iskustva i ispita mogućnost intenziviranja neposrednije međusobne saradnje na pitanjima od zajedničkog interesa. U tom cilju je naš Izvršni odbor posjetio sve naše akademije tokom aprila prošle godine i razgovarao o saradnji na nekim zajedničkim istraživačkim projektima. Sve akademije pozdravile su inicijativu naše Akademije i izrazile spremnost za neposredniju saradnju na poslovima specifičnim i aktuelnim za dvije ili više akademija. Potvrdilo se da uzajamne posjete i razgovori mogu mnogo doprinijeti boljem međusobnom informisanju, odnosno da mogu biti od izvanredne koristi za jačanje i produbljivanje ne samo međuakademijske nego i međurepubličke naučne i kulturne saradnje. Tokom ove i narednih godina biće potrebno intenzivnije raditi na realizaciji dogovorene saradnje.

Naročito će biti potrebno da se intenzivno radi na povezivanju naših akademija i po liniji struka i istorodnih odjeljenja, čime bi se u velikoj mjeri izbjegla istraživanja na dva ili više kolosijeka. Sem toga, zajedničkim dogovorom sporazumno bi se utvrdila problematika na kojoj će raditi neka od akademija, odnosno izvršila bi se podjela rada unutar akademija i formirala bi se koordinacijska tijela. Tako bismo brže i uspješnije svi dolazili do željenog cilja. Ovakav vid saradnje obogatiće rad Savjeta i proširiti istraživanja i u onim oblastima za koje do sada nisu formirani međuakademijski odbori.

U proteklom periodu pristupilo se pripremama za saradnju i sa nekim inostranim akademijama (Heidelberškom akademijom nauka, Akademijom nauka SSSR-a, DDR, ČSR, Mađarske, Poljske, a vrše se pripreme za uspostavljanje saradnje i sa akademijama u Rumuniji, Austriji, Ukrajini i dr.). Ovo pitanje ostaje aktuelno i u narednom periodu. Biće potrebno pripremiti sve da se saradnja sa inostranim akademijama što više proširi i postavi na što sadržajnijim osnovama.

Ovo tim prije što postoji ne samo interesovanje nego i spremnost inostranih akademija da direktno sa nama ili u okviru Savjeta akademija uspostave razne vidove saradnje, posebno u istraživačkim zahvatima za koje su zainteresirane obje strane. A takvih projekata ima dosta. Smatramo da bi ove godine trebalo osobito poraditi i na uspostavljanju neposrednije saradnje sa akademijama ili istorodnim ustanovama zemalja u razvoju.

I dalje nam ostaje obaveza da se čvršće i neposrednije povezujemo sa integrisanim privrednim i drugim organizacijama, organizacijama udruženog rada i interesnim zajednicama, kako bi se što snažnije osjetilo prisustvo Akademije u našoj sredini i kako bi doprinos Akademije sveukupnom razvoju Bosne i Hercegovine bio što adekvatniji njenoj trasiranoj društvenoj funkciji. Jer, naša orijentacija u tom pogledu je od samog osnivanja Akademije sasvim određena: Akademija mora biti uključena u sve tokove našeg društvenog i privrednog života. Kao što je već u početku rečeno, svojim sadržajem rada ona je i danas okrenuta vitalnim potrebama Republike i svemu što doprinosi njenom materijalnom i duhovnom snaženju. Za ovakvu aktivnost imamo realne mogućnosti i punu podršku i pomoć naše cjelokupne bosanskohercegovačke samoupravne društveno-političke zajednice. Upravo to saznanje i osjećanje društvene odgovornosti podstakli su nas da krajem prošle godine pred usvajanje budžeta za 1974. godinu uputimo Republičkoj skupštini Informaciju o radu Akademije od osnivanja do danas. Mi ćemo i ubuduće nastojati da obavještenja o svom radu i na ovaj način učinimo dostupnim našoj javnosti, što će, uvjereni smo, biti od višestruke koristi.

Neosporno, pred velikim i složenim zadacima stoji naša Akademija. Njihovo ostvarivanje iziskivalo je, i iziskivaće i ubuduće, posebne napore članova i saradnika Akademije i društva u cjelini. Međutim, broj i struktura članova i saradnika Akademije i danas u cijelosti ne obezbjeđuju intenzivniji rad, iako smo u proteklih 8 godina tri puta vršili izbor novih članova. Danas Akademija ima 50 redovnih i vanrednih članova i 11 saradnika. Čak i kada bi dobna struktura i zdravstveno stanje članova bili povoljniji, ovako široko zasnovan plan rada Akademije došao bi ubrzo u pitanje. Pozitivna je okolnost što u radu organizacionih tijela, odbora, komisija i sl. sudjeluje znatan broj istaknutih naučnih i kulturnih radnika iz naše Republike, pa i šire, koji nisu članovi Akademije. Mi ćemo i ubuduće nastojati da na zajedničkim poslovima okupljamo širok krug saradnika izvan Akademije, ali, bez obzira na to, danas je sasvim vidljivo da se u punoj oštini postavlja i pitanje izbora novih članova i saradnika još tokom ove godine. Ovo tim prije što zbog zdravstvenih razloga znatan broj članova Akademije nije u stanju da aktivno učestvuje u istraživačkim projektima i u svakodnevnom radu Akademije, a sigurno je da u našoj Republici ima znatan broj mladih istaknutih naučnika i umjetnika koji uživaju i šira društvena priznanja i koji po svom opusu zaslužuju da budu članovi naše Akademije. To je naš dug i prema društvu, i prema Akademiji, i prema nauci, kulturi i umjetnosti naše Republike. Posebno moramo biti širi i odlučniji kada je u pitanju izbor saradnika Akademije iz reda mladih naučnika i umjetnika s obzirom na njihove mogućnosti i sposobnosti da uspješno obave povjerene im zadatke, kao i na činjenicu da se takva saradnja u našoj Akademiji pokazala kao vrlo značajna i korisna. Na taj način, kao i putem čvršćeg povezivanja sa naučnim i kulturno--umjetničkim institucijama i nosiocima naučnog i kulturnog stvaralaštva, sa mnogim naučnim, kulturnim i drugim asocijacijama koje njeguju i razvijaju nauku i naučnu misao i umjetničko stvaralaštvo, Akademija će istinski odgovoriti svojoj funkciji inicijatora organizatora i koordinatora i potvrditi da je životno

povezana sa sredinom radi čijih potreba i postoji.

Na kraju bismo željeli reći da je ovo Predsjedništvo nastojalo da svojim radom opravda povjerenje koje ste mu ukazali za protekli mandatni period. U koliko smo mjeri ispunili vaša očekivanja, vi ćete sami prosuditi.

**ZAPISNIK
SA IZBORNE SKUPŠTINE AKADEMIJE NAUKA I
UMJETNOSTI BiH,
održane 18. aprila 1974.**

P r i s u t n i :

a) članovi Akademije: Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Ernest Grin, Branimir Đurđević, Josip Ježić, Muhamed Kadić, Dušan Maksimović, Hamdija Čemerlić, Pavel Štern, Seid Huković, Vojislav Spaić, Jakob Gaon, Cvjetko Rihtman, Nedim Filipović, Julije Hahamović, Radoslav Jovanović, Hajrudin Hadžiselimović, Mahmut Bajraktarević, Josip Bać, Jahiel Finci, Vlado Milošević, Kemal Kapetanović, Tonko Šoljan i Ivo Šeremet.

b) saradnici: Džemal Rezaković i Tihomir Vuković;

c) gosti: Đuro Pucar, Hasan Grapčanović, Marko Šunjić, Munir Mesihović, Refik Hukić i Dane Maljković.

DNEVNI RED:

Izbor dra Vladimira B a k a r i ć a za počasnog člana Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

Član Predsjedništva Akademije Hamdija Čemerlić pročitao je sljedeći prijedlog za izbor dra Vladimira Bakarića za počasnog člana Akademije:

Na osnovu Zakona i Statuta Predsjedništvo ima osobitu čast da predloži Skupštini Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine da druga Vladimira Bakarića, redovnog člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti i člana Savjeta Federacije, izabere za počasnog člana.

Vladimir Bakarić je rođen 8. marta 1912. u Velikoj Gorici. Osnovnu školu svršio je u Gospiću, polazio realnu gimnaziju u Ogulinu i završio je u Zagrebu, gdje je 1930. maturirao. Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Zagrebu 1935. godine. Na istom fakultetu je stekao doktorat pravnih nauka, 1937. godine.

Po završetku studija na Pravnom fakultetu radio je, kao advokatski pripravnik, u Okružnom i Sreskom sudu u Zagrebu, a nakon toga u advokatskim kancelarijama. Praksu je morao prekinuti 1941. godine zbog toga što se aktivno politički i revolucionarno angažuje kao partijski radnik.

Njegova naučna i publicistička aktivnost došla je rano do izražaja, još u predratnom periodu. Najprije je počeo saradivati u časopisu „Izraz“, a zatim ga je i uređivao od 1940. – 1941. godine. Bio je također jedan od urednika „Naših novina“. U „Izrazu“ je objavio nekoliko članaka iz područja tadašnjih aktuelnih

ekonomskih problema. U tim prilogima pokazao je puno znanje i smisao za primjenu metoda marksističke ekonomske analize.

Težnja da visoko poznavanje marksističke teorije povezuje s aktuelnim problemima prakse potvrđuje se i u njegovim docnijim radovima, čija se tematika odnosi na period socijalističke izgradnje zemlje. Tako u jednom od prvih njegovih značajnijih priloga u poslijeratnom periodu „Problem otkupa”, Socijalistički front, oktobar 1949., nalazimo veoma produbljenu analizu jednog od najdelikatnijih problema s kojim su se, manje-više, suočavale sve socijalističke zemlje, naročito u prvim fazama svoga razvoja. U tom radu on daje ne samo uspjele dijagnostičke aspekte toga problema, već i moguće najbolje puteve njegovog rješavanja u konkretnim uslovima posmatrane prakse.

Bez sumnje, jedan od najvrednijih njegovih doprinosa ekonomskoj i društvenoj nauci, koji se već odavno svrstava u klasičnu marksističku literaturu, jeste njegov rad „Problemi zemljišne rente u prelaznoj etapi”, Kultura 1950. U tome radu on se hvata u koštac sa jednim od najsloženijih problema polit-ekonomske nauke i postavlja sebi veoma težak zadatak da osnovni marksistički koncept teorije rente projicira na socijalističku stvarnost takozvanog prelaznog perioda.

Osnovne premise od kojih polazi u svojoj analizi ovog problema su: „Zemljišna renta je ekonomski izraz zemljišnog vlasništva” i uslovi nestajanja zemljišne rente su „društvo organizirano kao svjesno plansko udruženje” (Marks, Kapital)”. Tek takvo društvo, kako on ističe, ukida sve posebne dohotke u svim oblicima (iz različitih oblika vlasništva zemljišta i proizvodnih sredstava u poljoprivredi), ono ukida stvaranje lažne socijalne vrijednosti poljoprivrednih proizvoda i sasvim izjednačuje poljoprivrednu, ekstraktivnu itd. proizvodnju s ostalom proizvodnjom.

No, u prelaznoj etapi, kako on dalje podvlači, ne može biti govora o nekim novim zakonima zemljišne rente u onom smislu kako se to moglo govoriti o zakonima kapitalističke rente u odnosu na njene oblike u pretkapitalističkim društvima. Naime, prelazni sistem nije neki gotov sistem odnosa, zato on u sebi mora sadržavati elemente i starog i novog. Na toj osnovi, zadatak se postavlja da se istraže oblici postojanja zemljišne rente u prelaznim uslovima i putevi njenog iščezavanja u budućnosti, s nastojanjem novog potpunog razvijenog socijalističkog društva.

S obzirom na trenutak kada je rad pisan, rad se nije mogao osloniti na empirijski materijal našeg ekonomskog života, jer je iskustvo bilo još nedovoljno. Zato su kao oslonac u tom pogledu poslužili iskustvo i praksa Sovjetskog Saveza, tada već tridesetogodišnji period te prakse. Naravno, on nije gubio iz vida teškoće i manjkavosti oslonca samo na tu praksu, prije svega, nedostupnost kompletnih izvora i podataka i nemogućnost automatskog prenošenja iskustava jedne prakse na uslove druge. Međutim, i u uslovima tih ograničenja nastojalo se u radu maksimalno izvući ono što je moglo imati vrijednost naučnog oslonca i dokaza.

Težina zadatka opredijelila je, s pravom, osnovni cilj rada samo na postavljanje pitanja. Ipak, kritičko razmatranje pokazuje da je njegov doprinos znatno veći i da je prešao te oprezno postavljene okvire. U njemu se najprije razmatraju i definišu osnovni problemi zemljišne rente u prelaznoj etapi. U drugom poglavlju se ulazi dublje u neka fundamentalna pitanja odnosa zemljišne rente prema osnovnim kategorijama društvene proizvodnje i sistema, pri čemu se razmatra: utjecaj zemljišne rente na društvenu raspodjelu proizvoda, zemljišna

renta kao granica proizvodnje u poljoprivredi i zemljišna renta i sitna seljačka proizvodnja. U trećem poglavlju obuhvaćena je problematika pojedinih specifičnih tematskih područja i kategorija iz ove oblasti, i to: karakter nacionalizacije zemlje u Rusiji 1917. godine, o nacionalizaciji i prelaznim mjerama, opšta razmatranja o nacionalizaciji i zemljišnoj renti, pitanje apsolutne rente u SSSR-u i pitanje diferencijalne rente.

Ako bi se iz svih ovih razmatranja mogla ukratko izvući i pokazati osnovna teza rada, onda bi se moglo reći da se ona svodi na stav da mijenjanjem osnovnog vlasništva nad sredstvima za proizvodnju ili, tačnije, uvođenjem socijalističke društvene svojine nad tim sredstvima – prestaju još i u prelaznoj etapi, u okvirima u kojima je ta svojina uvedena, ona ograničenja u raspodjeli vrijednosti proizvoda ostvarenog u poljoprivredi, koja su jedan dio te vrijednosti u obliku rente odvajala u korist klase zemljoposjednika i uopšte u korist parazitske rentijerske klase. Taj dio vrijednosti, koji sada pripada društvu, može biti usmjeravan za potrebe i ciljeve skladnog društvenog razvoja. U tom pravcu u radu su dati nepobitni teorijski i empirijsko-analički dokazi. Valja napomenuti da su u njemu, u tom povodu, date i određene kritike teorijskih shvatanja i prilaza problemu rente u prelaznoj etapi, pri čemu je posebno ukazano na neke neodržive momente Staljinovog učenja i prilaza ovom problemu.

Naravno, i daljnja javna i naučno-publicistička aktivnost Vladimira Bakarića je veoma bogata. Ona se nalazi u najužoj vezi s ulogom koju je on imao na najvažnijim političkim i državnim dužnostima i odgovornostima u našoj zemlji. Za njega se može bez dvojbe reći i potvrditi da je svojom dosadašnjom aktivnošću ne samo potvrdio svoje kvalitete vrsnog političkog i javnog radnika, već da je istovremeno svojim znanjem i teoretskim doprinosima razvoju samoupravnih odnosa u našem društvu postao i jedan od vrhunskih teoretičara.

To može najbolje potvrditi upravo publikovana opsežna i naučno sistematizovana zbirka njegovih priloga iz ove oblasti pod naslovom „Socijalistički samoupravni sistem i društvena reprodukcija”, Informator, Zagreb 1974. Dobri poznavaoци rada Vladimira Bakarića ne mogu biti iznenađeni pojavom jednog ovakvog djela, znajući da je on godinama intenzivno pratio i studirao problematiku našega sistema, da se sam bavio njome i neposredno uticao na istraživanja vezana za nju. Knjiga obuhvata četiri tematski uokvirena dijela: prvi – pod naslovom „Socijalistički samoupravni društveno-ekonomski sistem”, drugi – „Društvena reprodukcija u socijalizmu”, treći – „Razvitak političkog sistema u Jugoslaviji” i četvrti – „Međunarodni radnički pokret”. U tim okvirima obuhvaćeni su, maltene, svi najvažniji problemi ne samo našeg domaćeg socijalističkog razvoja, već u tom kontekstu i povodu mnoga bitna pitanja savremenog svjetskoistorijskog razvoja socijalizma, tako da ovaj rad po svom značaju i teoretskoj vrijednosti daleko prevazilazi granice užih potreba naše socijalističke izgradnje. Iako se to može nazreti i iz samih naslova okvirnih poglavlja, mogli bismo u ovoj prilici istaći da su u njemu obuhvaćena neka kapitalna pitanja savremene socijalističke izgradnje, odnosno produkcionih i društvenih odnosa u kojima se ona ostvaruje, kao što su: pitanje plana i tržišta u socijalizmu, privredna reforma, teoretske osnove društvene reprodukcije u socijalizmu, proširena reprodukcija i radnička klasa, uloga banaka u sistemu proširene reprodukcije, proširena reprodukcija i integracija, proširena reprodukcija i jugoslovensko tržište, problemi uključivanja u svjetsku podjelu rada, i tome slično.

Pored ove, rekli bismo, čisto ekonomske problematike sistema i razvoja, u radu nalazimo i niz rasprava šireg društvenog i političkog dijapazona. U njemu je, na primjer, iznesen jedan široko objašnjen koncept avangardne suštine i pozicije Saveza komunista u novim samoupravnim produkcionim i društvenim odnosima, dati su pogledi na najvažnija pitanja i kategorije novog ustavnog konstituisanja našeg društva na samoupravnim osnovama, izložena su određena gledišta o problematici međunacionalnih odnosa u Jugoslaviji, neki pogledi na vanjsku politiku zemlje, i, na kraju, njegovi pogledi na značenje oktobarske revolucije za razvoj čovječanstva i na stvaralački opus i veliko djelo Karla Marksa. –

Polazeći od toga da ovaj referat nema pretenzije ni potrebu da dâ iscrpan pregled ukupne i veoma plodne naučne i javne djelatnosti dra Vladimira Bakarića, jer je ta aktivnost našoj javnosti dovoljno poznata, mi smo se za ovu priliku ograničili samo na neke najznačajnije momente iz opusa njegove naučne i šire djelatnosti.

S obzirom na neosporan značaj naučnih radova dra Vladimira Bakarića u teoretskom i praktičnom pogledu, kao i na njegov veliki doprinos razvoju ekonomskih i društvenih – samoupravnih – odnosa u Jugoslaviji, pa i u SR Bosni i Hercegovini, smatramo da će izbor dra Vladimira Bakarića za počasnog člana naše Akademije značiti određeno priznanje s naše strane njegovom djelu i radu. U isto vrijeme Akademija nauka i umjetnosti BiH će u svojim redovima imati kao svog člana još jednog istaknutog naučnika i društveno-političkog radnika koji uživa opće priznanje u našoj Republici i šire. Radi toga i predlažemo Skupštini Akademije da izabere dra Vladimira Bakarića za počasnog člana.

Nakon izlaganja Hamdije Č e m e r l i ć a, Skupština Akademije je jednoglasno izabrala dra Vladimira BAKARIĆA za *počasnog člana* Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

2. SKUPOVI ODJELJENJA AKADEMIJE

U prvoj polovini 1974. godine Predsjedništvo je organizovalo (sazvalo) skup odjeljenja Akademije. Skup je razmatrao kriterije za izbor novih članova Akademije.

Z A P I S N I K

sa Skupa odjeljenja Akademije nauka i umjetnosti
Bosne i Hercegovine, održanog 24. juna 1974. godine
u 17 sati u prostorijama Akademije

Odsutni članovi: Nedim Filipović, Cvjetko Rihtman, Milorad Ekmečić, Mahmut Bajraktarević, Dušan Krsmanović, Krunoslav Ljolje, Branislav Martić, Marko Ciglar, Midhat Begić, Ismet Mujezinović, Čamil Sijarić, Ivo Šeremet, Dušan Đurović, Ilija Kecmanović, Mica Todorović, Josip Bać, Radoslav Jovanović, Aleksander Trumić, Manojlo Maravić, Svetozar Zimonjić.

DNEVNI RED:

1. Razmatranje kriterija za izbor novih članova Akademije i pitanje brojnog sastava odjeljenja;
2. Tekuća pitanja.

Ad 1. — Predsjednik Akademije akademik Edhem Ćamo upoznao je članove Skupa sa podacima iz Analize o stanju članstva Akademije, koju je razmatralo i prihvatilo Predsjedništvo Akademije, i ukazao na niz važnih pitanja koja naročito dolaze do izražaja u fazi priprema za izbor novih članova Akademije, (Prilog 1).

Poslije izglaganja predsjednika Akademije, u diskusiji su učestvovali: Hamdija Ćemerlić, Vojo Spaić, Jovan Vuković, Vlado Milošević, Julije Hahamović, Seid Huković, Tonko Šoljan, Vojo Dimitrijević, Miroslav Varadin, Milivoje Ćirić, Kemal Kapetanović, Pavao Štern, Branislav Đurdev.

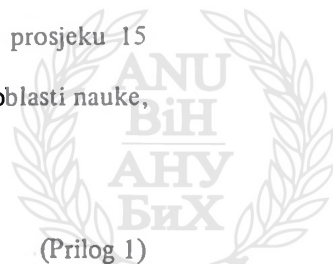
REZIME DISKUSIJE:

1. pri izboru novih članova Akademije treba se dosljedno pridržavati kriterija iz st. 2,3. i 4. čl. 13. Zakona o Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine;

2. smjelije pristupiti izboru mladih članova koji ispunjavaju uslove propisane u čl. 13. Zakona o Akademiji;

3. pri izboru voditi računa o brojnom jačanju odjeljenja (u prosjeku 15 članova, zavisno od heterogenosti odjeljenja;

4. nastojati da se u odjeljenjima pokriju određene nepokrivene oblasti nauke, odnosno umjetnosti.

(Prilog 1)

ANALIZA STANJA ČLANSTVA AKADEMIJE NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

Izvršni odbor je temeljito razmotrio stanje članstva u našoj Akademiji i smatrao je s v o j o m d u ž n o š ć u da upozna Predsjedništvo i članove Akademije sa zaključcima do kojih je došao, kako bismo zajedničkim nastojanjima ublažili postojeće stanje i stvorili potrebne uslove da Akademija uspješno izvršava svoje društvene obaveze i svoju funkciju u cjelini.

Stoga dozvolite da vas u najkraćim crtama upoznamo sa nekim podacima koji unose više svjetla u stvarno stanje u kome se našla Akademija, posebno nakon gubitka većeg broja svojih vrlo uglednih i aktivnih članova i nakon preseljenja nekolicine članova u druge republike. Bojimo se da su to ozbiljni signali koji upozoravaju, naravno ako se ne preduzmu odgovarajuće mjere, da jednoga dana može lako doći u pitanje pravovremeno i uspješno ostvarivanje Akademijinih zadataka.

Bez dramatiziranja ili preuveličavanja teškoća koje se već danas naziru, potrebno je smireno, realno i objektivno ukazati na pravo stanje stvari i izvršiti analizu tog stanja, pa na osnovu toga tražiti što svrsishodnija rješenja i stvarati

takve uslove u kojima neće ozbiljnije doći u pitanje rad Akademije i njena svestrana aktivnost.

Akademija je u vrijeme osnivanja imala 30 članova: 21 redovnog i 9 dopisnih, koji su do tada bili, u stvari, članovi bivšeg Naučnog društva Bosne i Hercegovine.

U toku tri izbora izvršena od 1966. godine do danas izabran je ukupno 81 član, i to: 5 počasnih, 38 dopisnih (domaćih), 3 dopisna inostrana, te 36 članova – redovnih i vanrednih u radnom sastavu.

U međuvremenu umrlo je 13 članova iz radnog sastava, 5 dopisnih domaćih, a iz Bosne i Hercegovine odselilo se 8 članova. Prema tome, danas Akademija broji 46 članova u radnom sastavu, od kojih su 34 redovna, 12 vanrednih, zatim 5 počasnih, 30 dopisnih domaćih i 3 dopisna inostrana, odnosno u cjelini danas Akademija ima 84 člana i 11 saradnika.

Ne treba izgubiti iz vida i činjenicu da je znatan broj članova Akademije iz radnog sastava zbog narušenog zdravlja i poodmaklih godina u nemogućnosti da se intenzivnije angažuje na poslovima Akademije, pa je zato uglavnom njen cjelokupan rad oslonjen na nešto više od 30 članova, što predstavlja povećano opterećenje za sve one koji rade u Akademijinim odborima i komisijama. Ovome treba dodati i činjenicu da je sadašnji broj saradnika Akademije sasvim nedovoljan.

Zbog svega toga su mnoga odjeljenja došla u težak položaj, jer sa smanjenim brojem članova treba da obavljaju sve poslove iz svog djelokruga. Ilustracije radi navešćemo broj članova u radnom sastavu u pojedinim odjeljenjima:

– Odjeljenje društvenih nauka	8 čl.
– Odjeljenje medicinskih nauka	10 čl.
– Odjeljenje prirodno-matematičkih nauka	8 čl.
– Odjeljenje tehničkih nauka	10 čl.
– Odjeljenje za književnost i umjetnost	10 čl.

Razumljivo je da ovakvo stanje ograničava mogućnosti šireg djelovanja odjeljenja. Izborom saradnika Akademije, s obzirom da je i njihov broj vrlo mali, samo donekle je ublaženo to stanje, ali je daleko od toga da je adekvatno i efikasno riješeno.

Mi smo već otpočeli sa realizacijom Srednjoročnog plana i nastojimo da u obradi pojedinih problema angažujemo širi krug saradnika iz reda naučnika i umjetnika izvan Akademije, i to u prvom redu u radu pojedinih odbora i komisija (njihov broj se danas kreće oko 220), kako bi se obezbijedila realizacija preuzetih zadataka i uključio u njihovu realizaciju što veći broj nosilaca naučnih i kulturnih aktivnosti u našoj Republici.

Međutim, i pored toga, s obzirom na dobnu strukturu članstva i zastupljenosti struka i oblasti naučnog i umjetničkog stvaralaštva, slabi su izgledi da će se izaći iz ove situacije ukoliko se ubrzano ne pristupi širem i odlučnijem izboru novih članova. Potrebno je istaći da nije slučajno što se u vezi s ovim apostrofira da je starosna struktura izrazito nepovoljna, jer je prosječna dob članova Akademije u radnom sastavu oko 64 godine. Ali, da bi se dobio potpuniji i bolji uvid i u to stanje, treba istaći činjenicu da članova do 50 godina starosti ima 4, od 50 do 55 godina 3, od 55 do 60 godina 8, od 60 do 65 godina 9, od 65 do 70 godina 11 i preko 70 godina 11, odnosno iznad 65 godina imamo 32 člana.

Po odjeljenjima prosječna starost izgleda ovako: Odjeljenje društvenih nauka – 64,1 god., Odjeljenje medicinskih nauka – 64,4 god., Odjeljenje prirodno-

-matematičkih nauka — 60,3 god., Odjeljenje tehničkih nauka 62,5 god. i Odjeljenje za književnost i umjetnost — 68,8 godina.

I pored činjenica da ovakva zrela dob nosi bogata životna i naučna iskustva i da mnogi od nas mogu još uspješno da rade na istraživačkim projektima i u nauci uopće, ipak ovakvo stanje nedvosmisleno upućuje na potrebu izbora novih članova još tokom ove godine. Pri tome treba da vodimo računa da se biraju oni naučnici i umjetnici koji udovoljavaju kriterijima za izbor i koji će duži niz godina aktivno raditi na poslovima Akademije. Ovo tim prije što smo se odavno opredijelili za što izrazitiji radni karakter Akademije, čime i njena reprezentativnost dolazi do snažnijeg izražaja. A za širi izbor novih članova i saradnika imamo i snage i mogućnosti. Na to nas, uostalom, upućuju i obavezuju zaključci skoro svih naših dosadašnjih skupština, jer je u njima, pored ostalog, apostrofirana i potreba brže intervencije u ovom smislu. Isto tako, u tom pravcu nas usmjeravaju i intencije najviših društveno-političkih tijela u Republici, jer se od Akademije zahtijeva otvorenost i puna angažovanost na planu naučnog i umjetničkog stvaralaštva.

Danas u Bosni i Hercegovini ima znatan broj izraslih naučnika i umjetnika koji imaju visok ugled ne samo u Bosni i Hercegovini nego i šire, pa su tim više neprihvatljiva mišljenja da su u tom pogledu skućene mogućnosti, te da treba ovom pitanju prilaziti sa nekom izuzetnom obazrivošću.

Učestali odlasci pojedinih članova Akademije iz naše sredine, među kojima se nalaze i oni koji još duže vremena mogu aktivno raditi i djelovati, upućuju na zaključak da bismo pri izboru novih članova Akademije u radnom sastavu morali imati u vidu prvenstveno one naučne radnike i umjetnike za koje se pretpostavlja da će svoju naučnu i umjetničku aktivnost duže vezati za aktuelnu problematiku ovog područja i same Akademije, jer je to jedna od bitnih pretpostavki za uspješno realizovanje svih njenih budućih poduhvata.

Izvršno je da smo već danas suočeni sa stalno rastućim potrebama društva, a posebno sa zadacima koji predstavljaju okosnicu našeg Srednjoročnog ili, bolje rečeno, dugoročnog plana rada, pa sve to upućuje nas da ubrzamo tok priprema za obezbjeđenje potrebnih uslova za uspješno djelovanje Akademije. Svakako da je pitanje članstva, kao nosioca i organizatora rada, jedan od osnovnih preduslova. A to znači da je nužno čim prije prići izboru novih članova i saradnika, s tim što će se težište izbora i najveći dio poslova oko izbora obavljati u odjeljenjima Akademije, koja bi u saradnji sa odgovarajućim institucijama trebalo da budu i glavni pokretači prijedloga.

Zbog svega iznesenog, Izvršni odbor smatra prioritetnim zadatkom pitanje jačanja našeg sastava i njegovog osposobljavanja za ostvarivanje preuzetih obaveza, pa predlaže da Predsjedništvo Akademije obavijesti naučnu i umjetničku javnost naše Republike da će se izbor novih članova Akademije obaviti početkom novembra o.g. i da preporuči odjeljenjima da odmah pristupe izboru većeg broja saradnika iz reda mladih istaknutih naučnih radnika i umjetnika.

3. SJEDNICE PREDSEDNIŠTVA I IZVRŠNOG ODBORA

Između dva zasjedanja Skupštine poslovima Akademije rukovodili su Predsjedništvo i Izvršni odbor Akademije. Od januara do konca avgusta 1974. godine Predsjedništvo je održalo pet, a Izvršni odbor jedanaest sjednica.

Ovi organi Akademije u tom periodu razmatrali su pitanja: sistematskog ostvarivanja zadataka utvrđenih Srednjoročnim planom Akademije, organizovanja rada na završenju projekata „Razvoj poljoprivrede o brdsko-planinskom području SR BiH”, finalizacije izrade istorije naroda BiH, organizacije izrade Istorije književnosti i Istorije umjetnosti BiH, proširivanja saradnje sa inostranim akademijama nauka i umjetnosti, koordinacije radnih tijela Akademije, ostvarivanja zaključaka Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ, balkanoloških i lingvističkih istraživanja, zaštite prirodne sredine, prirodnih resursa BiH, energetike BiH, istraživanja i unapređenja krškog područja, kao i usklađivanja Zakona o Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine sa Ustavom SR BiH.

S obzirom da navedeni zadaci proizilaze iz *Srednjoročnog plana Akademije*, rad na njihovom ostvarivanju kontinuirano se nastavljao i u toku ove godine.

Najdalje se otišlo u ostvarivanju zadataka vezanih za razvoj poljoprivrede u brdsko-planinskom području BiH, jer se izrada konkretnog projekta privodi kraju.

Što se tiče izrade *Istorije naroda BiH*¹ organi upravljanja Akademije održali su dva posebna sastanka sa svim članovima Komisije za izradu Istorije i sa predstavnicima institucija koje saraduju na tom poslu, i ukazali na potrebu veće mobilnosti nosilaca posla, kako bi se rad priveo kraju do određenog roka.

U proteklih dvanaest mjeseci intenzivno je nastavljen rad na izradi *Istorije književnosti BiH*² i *Praistorije jugoslovenskih zemalja*³

Saradnja sa inostranim akademijama ostvarivala se neposredno ili preko Savjeta akademija nauka i umjetnosti SFRJ.

U maju 1974. godine potpisan je ugovor o *saradnji jugoslovenskih akademija nauka i umjetnosti sa Akademijom nauka SSSR-a*, a u novembru iste godine i ugovor o *saradnji naše Akademije sa Akademijom umjetnosti DDR*. Poslije širih konsultacija pripremljen je sastanak predstavnika *jugoslovenskih akademija sa predstavnicima Nacionalne akademije nauka u Vašingtonu*, na kojem su utvrđene teme koje će se zajedničkim snagama obrađivati u cilju proširenja i produbljivanja međusobne saradnje.

ZAKLJUČCI

sa 1. sjednice Predsjedništva Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, održane 7. marta 1974. godine

Prisutni: akademici Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Vojo Spaić, Mahmut Bajraktarević, Midhat Šamić, Midhat Begić, Pavao Štern, Julije Hahamović i Dušan Maksimović.

DNEVNI RED:

1. Pripreme za Redovnu skupštinu ANUBiH;
2. Razmatranje problematike u stanju naučne saradnje u SFRJ i perspektive saradnje;
3. Tekući zadaci.

^{1,2,3} Detaljniji izvještaji o radu na ostvarivanju ovih programa uključeni su u izvještaje odjeljenja i drugih radnih tijela Akademije.

Ad 1. – Razmatrajući pitanje priprema za Redovnu skupštinu, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

– da se dnevni red Redovne skupštine dopuni još jednom tačkom i to: „Prijedlog za izbor dra Vladimira Bakarića za počasnog člana ANUBiH”.

– da Skupština donese odluku o dodjeljivanju stalne mjesečne nagrade akademiku Vladimiru Čavki u smislu odredbe čl. 36 b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

Ad 2. – Predsjedništvo je *zaključilo* da se razmatranje pitanja iz tač. 2. odloži za narednu sjednicu.

Ad 3. – Razmatrajući pitanja koja proizlaze iz tekućih zadataka, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

a) da se 12. marta 1974. godine u 16 časova održe kandidacioni skupovi za:

– izbor članova Izvršnog odbora Predsjedništva ANUBiH i pet članova Predsjedništva, i

– izbor članova odjeljenja u Odbor za koordinaciju naučnog rada ANUBiH.

b) da sva odjeljenja daju mišljenje o izboru dra Vladimira Bakarića za počasnog člana Akademije (čl. 16. str. 2. Statuta Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine);

c) da se Srpskoj akademiji nauka i umjetnosti predloži da ispred ove Akademije u Međuakademijskom odboru za geodeziju budu akademik Radoslav Jovanović i prof. Ismet Aganović;

d) da se podrži prijedlog Odjeljenja tehničkih nauka pod tač. 6. od 27. februara 1974. godine. koji se odnosi na pripreme za izbor tema i finansiranje projekata u programu za 1974. godinu, s tim da se razmotre modaliteti uključivanja Akademije u istraživačke projekte;

e) da se potvrdi izbor Snježane Ninić-Čerić u zvanje stručnog saradnika u Komisiji za lingvistička ispitivanja, s tim da u roku od godinu dana pristupi polaganju stručnog ispita;

f) da Odbor za izdavačku djelatnost razmotri pitanje da li da se knjiga „Radovi XL/18” štampa na konst-druk-papiru od 100 gr ili na bezdrvanoj hartiji od 80 gr;

g) da se prihvati prijedlog Odjeljenja za književnost i umjetnost da se svaka reprodukcija objavljena u I svesci RADOVA honorise sa 250 din., a svaka vinjeta sa 100 din.;

h) da se rukovodiocima potkomisija Komisije za izradu Istorije književnosti i Komisiji za izradu Istorije naroda BiH naknada za rad isplaćuje u vidu autorskog honorara svaka tri mjeseca (kvartalno) unatrag;

i) da se donese odluka o knjiženju razlika prema redovnim godišnjim popisima i odluka o zaštitnim sredstvima.

ZAKLJUČCI

sa 2. sjednice Predsjedništva Akademije nauka i
umjetnosti Bosne i Hercegovine, održane 25. marta
1974. godine

Prisutni: akademici Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Kemal Kapetanović, Alojz Benac, Vojislav Spaić, Ernest Grin, Midhat Šamić, Aleksander Trumić, Jahiel Finci, Seid Huković, Miroslav Varadin, te vanredni članovi: Hamdija Čemerlić i Milivoje Ćirić.

DNEVNI RED:

1. Dogovor o realizaciji zaključaka Skupštine ANUBiH;
2. Izbor dra Vladimira Bakarića za počasnog člana ANUBiH;
3. Tekući zadaci.

Adl. – Poslije svestranog razmatranja prijedloga mjera za izvršenje zaključaka Skupštine ANUBiH, koje je predložio Izvršni odbor, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

a) – da odjeljenja na prvoj svojoj sjednici razmotre izvršenje Plana rada Akademije za 1974. godinu, s tim da Odjeljenje tehničkih nauka i Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka naznače obrađivače planiranih tema, a da Odjeljenje medicinskih nauka iz plana eliminiše teme koje nisu vezane za Srednjoročni plan Akademije (individualni rad),

– da odjeljenja razmotre način praćenja izvršenja Plana rada Akademije za 1974. godinu, svakako u svom djelokrugu, i utvrde rokove za izvršenje planiranih zadataka, kao i da prate plan rada postojećih tijela (unutrašnjih organizacionih jedinica) odjeljenja,

– da odjeljenja razmotre i planiraju blagovremeno publikovanje rezultata svog rada, odnosno ostvarenja u oblasti nauke i umjetnosti,

– da odjeljenja razmotre mogućnost razmjene predavača sa drugim akademijama,

– da odjeljenja razmotre potrebe osnivanja novih koordinacionih tijela, bilo po srodnosti tema ili osnovnih djelatnosti odjeljenja,

– da odjeljenja razmotre najaktuelnije naučne odnosno umjetničke probleme u pojedinim disciplinama sa kojima treba upoznavati Skupštinu SRBiH;

b) da Odbor za izdavačku djelatnost utvrdi prioritete izdavačke djelatnosti u 1974. godini;

c) da se Odbor za Biblioteku ove godine aktivnije angažuje u politici nabavke knjiga i u zajednici sa odjeljenjima razmotri pitanje proširenja svoje djelatnosti na informatiku i dokumentaciju;

d) da Izvršni odbor permanentno prati rad Komisije za izradu Istorije naroda BiH do okončanja njenog zadatka i, u slučaju svake eventualnosti, da preduzima odgovarajuće mjere;

e) da Izvršni odbor učini posjetu Naučnom društvu Crne Gore u toku maja 1974. godine i pokloni mu jedan komplet svih dosadašnjih Akademijinih izdanja;

f) da Izvršni odbor sastavi plan posjeta inostranim akademijama i da pozove predstavnike Akademije umjetnosti DDR da posjete ovu Akademiju u toku maja 1974. godine;

DNEVNI RED:

1. Realizacija zaključaka Skupštine (informacija sekretara odjeljenja).
2. Obavještenje javnosti o izboru novih članova.
3. Tekući zadaci.

Ad 1. – Poslije usmenog izlaganja sekretara Akademijinih odjeljenja o realizaciji zaključaka Skupštine ANUBiH i razmatranja pitanja koja se postavljaju u vezi sa radom odjeljenja i drugih organizacionih jedinica vezanih za realizaciju planiranih zadataka Akademije, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

a) da predsjednik Odbora za koordinaciju naučnog rada održi sastanak sa prof. drom H. Hadžimerovićem i dogovori se o načinu saradnje Akademije i Ekonomskog instituta oko realizacije teme Ekonomska istraživanja dugoročnog razvoja SRBiH;

b) da Odjeljenje društvenih nauka predloži Predsjedništvu drugog člana za rukovodioca Komisije filozofa i sociologa umjesto svog dosadašnjeg člana prof. dra Ivana Fohta, koji se preselio u Zagreb i stekao status dopisnog člana;

c) da sve Akademijine organizacione jedinice izrade realne radne planove, u kojima će angažovanost Akademije doći do punog izražaja, i koji će poslužiti kao osnova za realno angažovanje sredstava iz Fonda za naučnoistraživački rad kao i iz drugih izvora.

Radi ostvarivanja zadataka iz srednjoročnog plana Akademije treba pristupiti osnivanju i novih radnih tijela, ukoliko je realizacija Planom predviđenih zadataka uslovljena ovakvim organizacionim rješenjima;

d) da se zamoli akademik Cvjetko Rihlman da obavijesti Akademiju u kojem obimu je ostvario preuzete obaveze u oblasti muzikoloških ispitivanja;

e) da Akademijina odjeljenja podnose Predsjedništvu tromjesečni izvještaj o realizaciji predviđenih zadataka u Srednjoročnom planu.

Ad 2. – Poslije razmatranja Analize o stanju članstva Akademije koju je podnio Izvršni odbor, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

– da se u cijelosti prihvati ocjena iznesena u Analizi Izvršnog odbora;

– da se 14. novembra 1974. godine održi posebna redovna Skupština ANUBiH, na kojoj će se birati novi redovni, vanredni i dopisni članovi;

– da se 22. maja 1974. godine sazove skup Akademijinih odjeljenja, na kome će se razmotriti kriteriji za izbor novih članova i pitanje brojnog sastava odjeljenja;

– da odjeljenja, po pravilu, imaju 15 članova i da brojni sastav zavisi od homogenosti, odnosno heterogenosti odjeljenja;

– da Predsjedništvo 3. juna 1974. godine održi sastanak sa predstavnicima Univerziteta u Sarajevu, a 4. juna sa predstavnicima Udruženja književnika BiH, Udruženja likovnih umjetnika BiH i Udruženja kompozitora BiH radi razmatranja pitanja vezanih za izbor novih članova Akademije;

– da Odjeljenja obrate pažnju na izbor saradnika Akademije, s tim što bi Odjeljenja, po pravilu, trebalo da imaju po 6 ovih saradnika, zavisno od homogenosti, odnosno heterogenosti Odjeljenja;

– da Odjeljenje za književnost i umjetnost razmotri svrsishodnost podjele na dva Odjeljenja, i to na *odjeljenje za književnost i jezik* i *odjeljenje za umjetnost*. Reorganizacija dosadašnjeg Odjeljenja uslijedila bi poslije izbora novih članova.

Ad 3. – Razmatrajući pitanja pod tač. 3. Predsjedništvo je

Z A K L J U Č I L O:

a) da Centar za balkanološka ispitivanja i Komisija za lingvistička ispitivanja razmotre izvještaj Ambasade SFRJ u Ankari o saradnji iz oblasti prosvjete, nauke i kulture i predlože modalitete, obim i područje saradnje sa odgovarajućim institucijama Republike Turske;

b) da se predloži Tehnološkom fakultetu u Tuzli da pokroviteljstvo nad manifestacijom „Doktorantski dani u Tuzli” preuzme samo Univerzitet u Sarajevu s obzirom na činjenicu da se nalazi u njegovom sastavu, da mu je tema manifestacije bliža i da je osnovna djelatnost Akademije zasnovana na daleko široj bazi nego što je pitanje na koje se odnosi manifestacija;

c) prima se na znanje imenovanje Milorada Ekmečića, vanrednog člana, za člana Odbora za Biblioteku i dokumentaciju;

d) da Odjeljenje za književnost i umjetnost razmotri pitanje *edicije* u kojoj bi se štampali književni i likovni prilozi s obzirom da edicija RADOVI nije namijenjena za te svrhe;

e) Predsjedništvo se nije složilo sa prijedlogom Odjeljenja za književnost i umjetnost da Akademija finansira individualni rad članova Odjeljenja vezan za prikupljanje građe za književna i umjetnička djela;

f) prima se na znanje imenovanje (kooptiranje) Rize Ramića u Komisiju za izradu Istorije književnosti BiH;

g) prihvata se zaključak Odjeljenja za književnost i umjetnost da se na planu saradnje sa Akademijom umjetnosti DDR:

– u 1974. godini izvrši na recipročnoj bazi razmjena dvojice predavača, u ukupnom trajanju do šest dana.

– u 1975. godini na recipročnoj bazi da se izvrši razmjena dvojice likovnih umjetnika – članova Akademije (sa naše strane I. Mujezinović i I. Šeremet).

– u 1975. godini da akademik Vlado Milošević održi predavanje na temu: „O strujanjima u muzičkoj umjetnosti u BiH od 1945. godine do danas”.

– da se izvrši razmjena publikacija u skladu sa zaključkom VI sjednice Odjeljenja od 11. X 1973. godine;

h) prihvata se prijedlog Odjeljenja prirodnih i matematičkih nauka da se umjesto dosadašnjeg Odbora za unapređenje stočarstva u brdsko-planinskom području BiH formiraju dva radna tijela i to:

– Odbor za istraživanje pravaca razvoja brdsko-planinskog područja BiH, pod rukovodstvom akademika Dušana Maksimovića, i

– Komisija za koordinaciju rada za izradu makroprojekata, pod rukovodstvom akademika Miroslava Varadina;

i) prima se na znanje saopštenje Izvršnog odbora o posjeti delegacije Akademije umjetnosti DDR našoj Akademiji.

Z A K L J U Ć C I
sa 4. sjednice Predsjedništva Akademije nauka i
umjetnosti Bosne i Hercegovine, održane 26. septembra
1974. godine.

Prisutni: akademici Kemal Kapetanović, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Vojo Spaić, Ernest Grin, Jahiel Finci, Miroslav Varadin i vanredni članovi Hamdija Čemerlić i Milivoje Čirić.

DNEVNI RED:

1. Utvrđivanje prijedloga plana rada i finansijskog plana Akademije za 1975. godinu;
2. Priprema Skupštine za izbor novih članova;
3. Tekući zadaci.

Ad 1. – Razmatrajući pitanja koja se odnose na plan rada i finansijski plan Predsjedništvo je

Z A K L J U Ć I L O:

1. prihvata se prijedlog plana rada i finansijskog plana Akademije za 1975. godinu, s tim:

a) što Predsjedništvo treba da održi posebnu sjednicu na kojoj bi se razmatrali metodi rada Akademije i donijeli globalni zaključci u pogledu rada, iz kojih bi proizašli osnovni elementi za utvrđivanje definitivnog plana baziranog na odobrenim finansijskim sredstvima,

b) Akademija iz Fonda za naučnoistraživački rad treba da finansira 60% aktivnosti na izradi odgovarajućih projekata, a sa 40% grupni (timski) rad.

c) i nadalje ostaje na snazi zaključak Predsjedništva Akademije, od 18. decembra 1972. godine, u pogledu kriterija za iskorišćavanje deviznih sredstava; odjeljenja treba da se striktno pridržavaju tog zaključka, vodeći računa o turnusu (da ista lica svake godine ne iskorišćavaju sva sredstva), kao i o tome da se ne odobravaju devizna sredstva za putovanja u zemlje van Evrope.

Ad 2. – Predsjedništvo je podrobno razmatralo pitanje priprema za izbornu skupštinu i

Z A K L J U Ć I L O:

1. da se održavanje posebne redovne Skupštine za izbor novih članova odgodi za 10. januar 1975. godine;

2. s obzirom da je stigao mali broj prijedloga za izbor novih članova, odjeljenja Akademije bi trebalo, u skladu sa odredbama čl. 7, tač. 1. i čl. 10, st. 3. Statuta Akademije, da hitno razmotre koje kandidate namjeravaju predložiti za nove članove i da dostave obrazložene prijedloge Predsjedništvu najkasnije mjesec dana prije održavanja posebne redovne (izborne) skupštine;

3. da odjeljenja pri predlaganju kandidata za nove članove Akademije striktno imaju u vidu utvrđene kriterije za izbor članova Akademije;

4. pri izboru novih članova iz reda saradnika Akademije ne polaziti od

postavke da saradnja predstavlja neku vrstu kandidatskog staža, odnosno i uslov da bude biran za člana Akademije;

5. da u ovoj fazi odjeljenja prvenstveno razmatraju izbor redovnih i vanrednih članova, a da se izbor saradnika može kasnije razmatrati, jer nije vezan za rok.

Ad 3. – Razmatrajući pitanja pod tač. 3. Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

a) da Akademiju u Univerzitetskom savjetu Univerziteta u Sarajevu predstavlja akademik Miroslav Varadin;

b) usvaja se Ugovor o saradnji ANUBiH i Akademije umjetnosti DDR;

c) usvaja se Ugovor o naučnoj saradnji ANUBiH i Akademije nauka SSSR-a s tim da odjeljenja Akademije prate rad na realizaciji ove saradnje od strane onih vanakademijskih instituta koji su u dogovoru sa Akademijom prihvatili obaveze utvrđene u Ugovoru.

Predsjedništvo je saglasno da troškove boravka naučnih i stručnih radnika Instituta slavjanovedenja i balkanistiki Akademije nauka SSSR-a u SRBiH pokrije Akademija;

d) u skladu sa odredbom čl. 102, st. 2, Statuta Akademije, Predsjedništvo potvrđuje izbor Edine Alirejsović u zvanje višeg stručnog saradnika;

e) da Odjeljenje medicinskih nauka dostavi Predsjedništvu prijedlog za izbor prof. dra Ulfa v. Eulera za dopisnog inostranog člana zajedno sa ostalim prijedlozima;

f) da Akademija ne participira u troškovima štampanja knjige „Etiologija hroničnih respiratornih oboljenja i plućnog srca u seoskim predjelima Bosne” s obzirom da je ta studija radena van okvira Akademije.

ZAKLJUČCI

sa 5. sjednice Predsjedništva Akademije nauka i
umjetnosti Bosne i Hercegovine, održane 9. decembra
1974. godine.

Prisutni: Edhem Čamo, Vojo Dimitrijević, Alojz Benac, Seid Huković, Midhat Šamić, Midhat Begić, Jahiel Finci, Miroslav Varadin, Hamdija Čemerlić i Milivoje Čirić.

Odsutni: Vojislav Spaić, Kemal Kapetanović, Ernest Grin i Aleksander Trumić.

DNEVNI RED:

1. Priprema Skupštine za izbor novih članova Akademije;

2. Razmatranje Prednacrtu zakona o Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine;

3. Donošenje Pravilnika o organizaciji i radu Komisije za izradu Istorije naroda Bosne i Hercegovine;

4. Tekući zadaci.

Ad 1. – Razmatrajući pitanje pod tač. 1, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

prihvata se prijedlog Izvršnog odbora da se Skupština Akademije za izbor novih članova odgodi za 27. februar 1975. godine, kako bi se odjeljenjima omogućilo da još jednom temeljito razmotre pitanja vezana za izbor novih članova Akademije.

Ad 2. – Razmatrajući Prednacrt zakona o Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

– da se član 1. Prednacrt zakona formuliše shodno čl. 1. Zakona o Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti;

– da se u zakonu predvide uslovi za gubitak svojstva člana Akademije, kao i da Skupština SRBiH daje saglasnost samo na one odredbe Statuta Akademije u kojima dolazi do izražaja društveni interes u radu Akademije.

Ad 3. – Predsjedništvo je razmatralo Prijedlog pravilnika o organizaciji i radu Komisije za izradu Istorije naroda Bosne i Hercegovine, pa kako su se u toku sjednice pojavila neka nejasna pitanja vezana za rad Komisije, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

da se 25. decembra 1974. godine održi zajednička sjednica Predsjedništva i Komisije za izradu Istorije naroda BiH, na kojoj bi se razmotrila neka pitanja vezana za izradu Istorije i odlučilo o donošenju Pravilnika o organizaciji i radu Komisije.

Ad 4. – Razmatrajući pitanja pod tač. 4. dnevnog reda, Predsjedništvo je

ZAKLJUČILO:

a) da sekretar Sekretarijata Akademije obrazuje komisiju koja će utvrditi spisak za rashod (otpis) dotrajalog inventara Akademije, kako bi se na osnovu toga donijelo rješenje o otpisu;

b) prihvata se prijedlog Odbora za koordinaciju naučnog rada da se aktivira rad na istraživanju prirodnih resursa, energetike, istorije likovnih umjetnosti, kao i u oblasti prava, sociologije i filozofije.

4. RAD ODBORA ZA KOORDINACIJU NAUČNOG RADA AKADEMIJE

Na sjednici Skupštine Akademije od 14.III 1974. godine donesena je Odluka o osnivanju Odbora za koordinaciju naučnog rada Akademije. Zadatak Odbora je da vrši koordinaciju naučnog rada odjeljenja i drugih radnih tijela Akademije, da prati realizaciju naučnih zadataka utvrđenih u planovima rada Akademije, da vrši funkciju Upravnog odbora Fonda za naučnoistraživački rad Akademije, kao i da prati realizaciju projekta koji se finansiraju sredstvima Fonda.

Na osnovu zapisnika Upravnog odbora Fonda od 6. III 1974. godine, u kome je dat bilans Fonda i stanje njegovih obaveza, 11. IV 1974. godine izvršena je primopredaja između dotadašnjeg predsjednika Upravnog odbora akademika A. Benca i predsjednika Odbora za koordinaciju naučnog rada akademika K. Kapetanovića.

U protekloj godini Odbor je održao četiri sjednice. Na sjednicama je zaključeno da se nastavi sa finansiranjem odobrenih projekata i zaključivanjem ugovora za finansiranje novih tema. Odbor je odlučio da u prvi plan svoje djelatnosti treba da stavi realizaciju zadataka utvrđenih u Srednjoročnom planu Akademije. Zbog toga je pristupio izradi pregleda o stanju radova na naučnim projektima iz Srednjoročnog plana, u kojem je snimljeno stanje radova, odnosno u kojem su stepenu realizovani projekti, i ujedno je izvršena analiza planova rada radnih tijela Akademije vezanih za Srednjoročni plan. S tim u vezi Odbor je izradio *Metodologiju praćenja realizacije naučnoistraživačkog rada*, koja je dostavljena sekretarima svih odjeljenja i rukovodiocima drugih radnih tijela Akademije. Odbor je konstatovao izvjesno zaostajanje u realizaciji nekih projekata zbog smrti nosilaca tih projekata i predložio Predsjedništvu šta treba preduzeti da se ubrza realizacija započetih projekata.

METODOLOGIJA PRAĆENJA REALIZACIJE NAUČNOISTRAŽIVAČKOG RADA

Definicija: Naučnoistraživački rad u okviru Akademije javlja se u dva organizaciona oblika, i to kao:

1. individualne teme (zadaci) i
2. makroprojekti

Ad 1. – Pod „individualnim temama” podrazumijevaju se naučno-istraživački poduhvati koji se koncipiraju i realizuju po zamisli nosilaca. Njih ugovaraju članovi Akademije sa Akademijom, odnosno Fondom za naučno-istraživački rad Akademije. Podobnost ovih zadataka se verifikuje na sjednicama nadležnih odjeljenja i nakon toga u Odboru za koordinaciju naučnog rada. Kriterij za podobnost je naučni interes, te uklapanje u naučnu politiku i dugoročne istraživačke projekte Akademije nauka i umjetnosti BiH.

Ad 2. – „Istraživački projekti” su naučni poduhvati usvojeni dugoročnim planskim dokumentima Akademije, kao glavna okosnica dugoročne problemske orijentacije Akademije. Za njihovu realizaciju se formiraju posebna radna tijela Akademije kao svojevrsan vid timskog rada. Pored konkretne naučnoistraživačke aktivnosti, ovdje mogu biti obuhvaćene i druge akcije organizacione prirode, kao angažovanje institucija van Akademije, održavanje naučnih skupova, publicistička djelatnost itd. Ugovore o finansiraju ovih projekata sa Akademijom potpisuju predsjednici odgovarajućih radnih tijela.

Operativna evidencija koja se vodi u administraciji Akademije služi za praćenje izvršenja ugovorenih obaveza i predstavlja bazu za sve akcije potrebne za obezbjeđenje odgovarajuće realizacije. Onda predstavlja osnovnu dokumentaciju Odbora za koordinaciju, a zatim i Akademije kao cjeline. Da bi se obezbijedio uvid u stanje izvršenja, potrebno je za svaki zadatak obezbijediti osnovne podatke koji proizilaze iz dinamike izvršenja, a to su:

A. Za individualne teme:

A 1. Osnovni podaci o ugovoru. — Ugovor se potpisuje između nosioca zadatka i Akademije na osnovu predloženog istraživačkog programa koji je odobren u odgovarajućem odjeljenju, te definitivno usvojen u Odboru za koordinaciju naučnog rada Akademije. Osnovni podaci su: broj ugovora i datum, naziv zadatka, nosilac, odobrena finansijska sredstva po godinama i ukupno, rok izvršenja.

A 2. Datum prijema operativnog plana rada. — Nakon potpisivanja ugovora, nosilac pristupa izradi detaljnog plana rada. U tom planu treba obuhvatiti radnje koje su potrebne da se realizuje ugovoreni naučnoistraživački program, te vremenski determinisati njihovo izvršenje. S obzirom na veoma različite discipline, te prema tome i različite metodologije koje iz toga proizlaze, nije moguće dati jedinstvenu shemu izrade operativnog plana istraživačkog zadatka. Međutim, u globalnim crtama se on sastoji iz sljedećeg:

a) pripremna faza: skupljanje literature, izučavanje i postavljanje teorijske koncepcije;

b) realizacije eksperimenata: eksperimenti mogu da budu veoma različiti, ali se uvijek radi o radnjama za koje su potrebna materijalna sredstva bilo u smislu vršenja raznih opita (npr. laboratorijskih, poluindustrijskih, industrijskih, kliničkih) ili drugih ispitivanja, itd. Kod društvenih nauka se u smislu eksperimenata mogu podrazumijevati razni poduhvati, kao statističke akcije, ankete, prikupljanje građe na terenu itd. Za sve ove eksperimente potrebno je obezbijediti broj, vrstu, sadržaj i rok izvršenja;

c) analiza rezultata dobivenih eksperimentima i verifikacija u odnosu na postavljenu koncepciju istraživačkog programa; potrebno je odrediti rok;

d) dopunski eksperimenti: ovo se vrši ako se ukaže potreba na osnovu analize rezultata pod c). Ova faza je, prema tome, uslovna; treba predvidjeti rok;

e) sinteza zaključaka i izrada definitivnog rukopisa. Predvidjeti rok;

f) predaja rukopisa Akademiji. Ovaj rok treba da odgovara roku predviđenom u ugovoru.

Što god se u izradi operativnog plana bolje detaljizira program, to predstavlja dokaz da je sagledavanje od strane autora bilo dublje i preciznije i to olakšava da se rad vremenski i prostorno preciznije determiniše, te lakše sagleda njegova krajnja realizacija.

A 3. Izvještaj o toku realizacije zadataka. — Nosioци su dužni da svakih 6 mjeseci podnesu Akademiji izvještaj o realizaciji zadataka. Pod tim izvještajem podrazumijeva se stanje radova na realizaciji zadataka, kao i eventualne korekcije rokove koje su proizišle iz objektivnog stanja na izvršenju. Također se daje i problematika. Na osnovu ovih izvještaja biće moguće sastavljati godišnji izvještaj Akademije.

Iz svega navedenog proizlazi da se u evidenciji Akademije vode sljedeći podaci za svaki individualni zadatak:

1. Naziv zadatka,
2. Nosilac,
3. Datum potpisa ugovora,

4. Rok izvršenja,
5. Odobrena sredstva – ukupno i po godinama,
6. Rok predaje rukopisa,
7. Datum prijema operativnog plana,
8. Rok predaje izvještaja o realizaciji zadataka (svakih 6 mjeseci od potpisa ugovora),
9. Stvarni datum predaje izvještaja o realizaciji zadatka,
10. Stvarni datum predaje rukopisa,
11. Recenzija (datum),
12. Datum publiciranja.

Pored ovih podataka u tekstualnom dijelu kartona, koji se ustrojava radi praćenja realizacije zadatka, unose se sve izmjene koje se dešavaju u toku realizacije. Sva dokumentacija prikupljana u toku izrade zadatka se pohranjuje u odgovarajući dosije.

b. Makroprojekti:

U realizaciji makroprojekata, predviđenih Srednjoročnim planom, treba razlikovati sljedeće faze:

1. formiranje odgovarajućeg radnog tijela, tj. odbora, komisije i sl., i imenovanje njegovih članova;

2. konstituisanje radnog tijela: izbor predsjednika i zamjenika predsjednika;

3. izrada globalnog programa aktivnosti u okviru kojega treba definisati šta će biti zadatak, odnosno preokupacija datog radnog tijela. U tom globalnom programu treba definisati sadržaj rada i pravce akcija koje će radna tijela realizovati, kao i ciljeve koje treba postići. Ciljevi treba da budu ili društvene akcije, ili realizacija konkretnih istraživačkih poduhvata u okviru Akademije, odnosno u zajednici sa nekim drugim organizacijama, ili pak organizovanje nekih trajnih aktivnosti u Akademiji, itd.;

4. određivanje spoljnih saradnika. Nakon što je određen globalni program rada, treba predvidjeti da li je potrebno angažovati spoljne saradnike u radno tijelo za realizaciju konkretnog makroprojekta. Spoljni saradnici mogu da imaju status saradnika Akademije ili da budu „ad hoc” izabrani saradnici iz redova najboljih odgovarajućih stručnjaka sa kojima raspolaže Republika;

5. raspodjela dužnosti među pojedinim članovima i pojedinim saradnicima radnog tijela, tj. definitivna organizacija radnog tima i definitivna zaduženja;

6. organizovanje skupa u cilju verifikacije globalnog programa;

7. izrada dokumenata o rezultatima skupa i izrada definitivnog teksta istraživačke i radne koncepcije makroprojekta;

8. izrada operativnog plana za tekuću godinu;

9. izrada izvještaja o realizaciji zadataka;

10. prijem rukopisa;

11. recenzija;

12. publikacija.

Na osnovu ovako definisanih faza, potrebno je za svaki makroprojekat ustanoviti odgovarajući dosije i ustanoviti karton evidencije.

5. KOMISIJA ZA ISTORIJU NARODA BiH AKADEMIJE

Komisija za istoriju naroda Bosne i Hercegovine u 1974. godini preduzela je niz važnih mjera u cilju:

a) iznalaženja izlaza iz situacije nastale poslije smrti rukovodilaca I i IV potkomisije prof. Ante Babića i prof. Hamdije Kapidžića;

b) postizanja veće kohezije u radu ponovnim izborom akademika Branislava Đurđeva za predsjednika Komisije;

c) postizanja potrebnog konceptualnog jedinstva djela kao cjeline;

d) većeg aktiviranja saradnika u radu na izradi Istorije.

Nakon smrti akademika B a b i ć a iskrsnuo je problem ne samo u pogledu rukovođenja radom potkomisije za srednjovjekovni period, već i problem autora najobimnijeg dijela – I knjige. Pokojni Babić obradio je dio teksta, ali i taj dio zahtijeva konačnu redakciju. U toku je angažovanje prof. dra Sime Ćirkovića, koji će zajedno sa prof. drom Desankom K o v a č e v i ć – K o j i ć sadašnjim rukovodiocem, kao i sa prof. drom Markom Šunjićem obraditi ono što bude trebalo, da bi se dobila cjelovita Istorija Bosne i Huma u srednjem vijeku.

Nakon smrti prof. dra K a p i d ž i ć a nastala je još teža situacija, jer ga je smrt zatekla u fazi prikupljanja građe. Izradi teksta Kapidžić je trebalo da pristupi tokom 1974. i 1975. godine. Zbog toga se Potkomisija za austrougarski period morala ponovno konstituisati, sa drom Dževadom J u z b a š i ć e m na čelu. Kasni se u radu ove Potkomisije i zbog toga što još nisu predate izradene monografije: o radničkom pokretu (zadužen Ilija Hadžibegović), kolonizaciji (zadužen Kasim Isović) i Bosanskom saboru (zadužen dr Dževad Juzbašić).

Poslije ostavke akademika Đurđeva, od juna 1971. godine Komisija je bila bez predsjednika. Usljed toga potkomisije su radile bez potrebne povezanosti, što je otežavalo rad. Da bi se te poteškoće otklonile i Komisija mogla djelovati kao cjelina, naročito u pravcu konceptualnog jedinstva Istorije, Komisija će sa ponovo izabranim predsjednikom na čelu imati ulogu centralne redakcije.

Na nekoliko održanih sastanaka, a posebno na sastanku održanom sa Izvršnim odborom Predsjedništva Akademije i Aktivom komunista Akademije, konstatovano je da rad na izradi Istorije kasni. Krajnji rok za predaju rukopisa je, istina, decembar 1975. godine. Međutim, u proteklom periodu saradnici su stalno naglašavali da bi rokove trebalo ponovo prolongirati. Mora se napomenuti da su radnici Mitar P a p i ć i Seid T r a l j i ć već u zakašnjenju. Naime, svoje dijelove knjige trebalo je da oni obrade do 30. juna 1974. godine. Međutim, tu obavezu ni do danas nisu izvršili. Traljić je zatražio da mu se rok produži do 30. juna 1975. godine. Inače, on je svoju monografiju Privreda između dva rata predao prof. dru Kemal H r e l j i u cilju nadopune teksta u smislu primjedaba V potkomisije.

U periodu za koji se podnosi izvještaj nastavilo se s radom na pribavljanju dokumentacije, ali u manjoj mjeri nego ranije, jer se istraživački rad bliži kraju. Takođe je pribavljena građa iz Historijskog arhiva u Dubrovniku (Desanka Kovačević), bečkih arhiva (Dževad Juzbašić), Narodne biblioteke u Budimpešti (Mitar Papić), Bašbakanlek-arhiva u Istanbulu (Adem Handžić), Srpske akademije (Muhamed Hadžijahić) i Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu (Mustafa Imamović).

I dalje je nastavljen pomoćni istraživački rad, poglavito u okviru III potkomisije na izradi regesta iz turskih i vatikanskih dokumenata, kao i u okviru II potkomisije.

6. IZDAVAČKA DJELATNOST AKADEMIJE

I Izašlo iz štampe:

1. RADOVI-L/17 Odjeljenje društvenih nauka, sveska za 1973. god.
2. RADOVI-LI/18 Odjeljenje medicinskih nauka, sveska za 1973. god.
3. RADOVI-LIV/15 Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka, sveska:
Biologija
4. DJELA-XLV/4 Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka, „Cerambycidae Jugoslavije”
5. DJELA-XLVIII/28 Odjeljenje društvenih nauka, „Izgradnja željenica...”
6. GODIŠNJAK-XI/9 Centar za balkanološka ispitivanja, sveska za 1973. god.
7. POSEBNA IZDANJA-XIX/3 Odjeljenje tehničkih nauka, „Simpozijum o oslanjanju...”
8. POSEBNA IZDANJA-XXI/2 Odjeljenje za književnost i umjetnost „Bibliografija radova o narodnoj književnosti – II”
9. POSEBNA IZDANJA-XXII/5 Centar za balkanološka ispitivanja, „Bibliografija Illyrica, 1967/70”
10. LJETOPIS-III Predsjedništvo (sveska za 1969/70 god.)
11. LJETOPIS-IV Predsjedništvo (sveska za 1971. god.)
12. LJETOPIS-V Predsjedništvo (sveska za 1972. god.)

II U Štampi:

1. RADOVI-LII/14 Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka, sveska:
Matematika
2. RADOVI-LIII/3 Odjeljenje tehničkih nauka, sveska za 1973. god.
3. RADOVI-LV/18 Odjeljenje društvenih nauka, sveska za 1974. god.
4. DJELA-XLVII/2 Centar za balkanološka ispitivanja, „Dolabelin sistem cesta...”
5. DJELA-L/3 Odjeljenje za književnost i umjetnost, „Srpski izvori Pletenija Sloves”
6. DJELA-LI/4 Odjeljenje za književnost i umjetnost „Kameni spavač”.
7. POSEB. IZDANJA-XXIII/5 Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka, „Simpozijum o šumskim zemljištima...”
8. LJETOPIS-VI Predsjedništvo, sveska za 1973. god.
9. GRAĐA-XIX/15 Odjeljenje društvenih nauka, „Zbornik napjeva narodnih pjesama u BiH (I sveska, Dječje pjesme)

III U pripremi za štampu:

1. RADOVI-LVI/2 Odjeljenje za književnost i umjetnost, sveska za 1973. god.
2. RADOVI-LVII/19 Odjeljenje medicinskih nauka, sveska za 1974. god.
3. RADOVI-LVIII/4 Odjeljenje tehničkih nauka, sveska za 1974. god.
4. RADOVI-LIX/16 Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka, sveska:
Matematika
5. DJELA-XLIX/29 Odjeljenje društvenih nauka, „Austrougarska i jugo-

slovensko pitanje...”

6. POSEBNA IZDANJA XXIV/6 Centar za balkanološka ispitivanja, „Simpozijum o Vlasima”

7. POSEBNA IZDANJA XXV/3 Odjeljenje za književnost i umjetnost „Bibliografija radova o narodnoj književnosti III”

8. POSEBNA IZDANJA XXVI/7 Centar za balkanološka ispitivanja, „Bibliografija o antičkoj arheologiji Jugoslavije”

9. GRAĐA XX/16 Odjeljenje društvenih nauka, Prilozi iz etnologije.

7. BIBLIOTEKA AKADEMIJE

U toku 1974. godine nabavljene su 523 knjige i 454 godišta periodike, i to:

Knjige

Kupovinom	130	knjiga u vrijednosti od	27.764,80 din.
Poklonom	67	knjiga u vrijednosti od	1.770,00 din.
Razmjenom	271	knjiga u vrijednosti od	3.414,00 din.
Naša izdanja	55	knjiga u vrijednosti od	1.039,00 din.
Ukupno:	523	knjige u vrijednosti od	33.987,80 din.

Časopisi

Kupovinom	40	godišta u vrijednosti od	10.974,00 din.
Poklonom	14	godišta u vrijednosti od	285,00 din.
Razmjenom	368	godišta u vrijednosti od	11.380,00 din.
Naša izdanja	42	godišta u vrijednosti od	1.488,00 din.
Ukupno:	454	godišta u vrijednosti od	24.127,00 din.

Za kupovinu knjiga i časopisa utrošeno je ukupno 38.738,80 dinara, a vrijednost knjižnog fonda je uvećan za 58.114,80 dinara. Prema tome, Biblioteka je na dan 31.XII 1974. godine imala ukupno 7.011 knjiga i 4.034 godišta periodike.

U toku 1974. godine uspostavljeno je 19 novih razmjena publikacija, tako da se razmjena vrši sa 220 institucija, od toga 106 u inostranstvu, a 120 u zemlji. U razmjenu je poslato 2.247 primjeraka, a na poklon (članovima akademija, rukovodiocima i ustanovama) 2.055 primjeraka naših izdanja.

Posredstvom međubibliotečke pozajmice pozajmljeno je 238 časopisa i 193 knjige. Od toga 49 časopisa i 106 knjiga iz Narodne i univerzitetske biblioteke. Iz drugih biblioteka u Jugoslaviji pozajmljeno je 17 knjiga i 6 godišta časopisa.

Pregled primljenih knjiga i časopisa u Biblioteci, kao i Pregled Biblioteke Centra za balkanološka ispitivanja izlazio je redovno, i to: za januar/februar, mart/,maj, juni/avgust, septembar/oktobar i novembar/decembar 1974. godine.

U toku 1974. godine pristupilo se i obradi književnog fonda, kao i izradi kataloga po sistemu Univerzalne decimalne klasifikacije.

**III. IZVJEŠTAJI O RADU ODJELJENJA AKADEMIJE
(1. I — 31. XII 1974.)**

1. IZVJEŠTAJI O RADU ODJELJENJA I ORGANIZACIONIH JEDINICA

Odjeljenje društvenih nauka

Dužnost sekretara Odjeljenja je do Izborne skupštine, održane 12.III 1974. godine, vršio akademik V. Spaić, a nakon Skupštine prof. dr Hamdija Čemerlić, vanredni član Akademije. Odjeljenje je u 1974. godini održalo 10 sjednica. Na tim sjednicama je posvećena posebna pažnja realizaciji Srednjoročnog plana i intenziviranju aktivnosti na realizaciji projekata iz domena Odjeljenja.

Na sastancima koji su održani u drugoj polovini godine razmatrani su kriteriji za izbor novih članova Akademije, pa su na osnovu tih kriterija sačinjeni prijedlozi za njihov izbor. Osim toga, tretirana su i aktuelna tekuća pitanja, naročito ona koja su se odnosila na zaključke Predsjedništva. Jedna od sjednica je bila posvećena diskusiji o materijalu „Naučna politika SFRJ”. U toku godine Odjeljenje je posredstvom svojih članova razvilo saradnju sa pojedinim međuakademijskim odborima, kao sa Međuakademijskim savjetom za proučavanje uzroka i posljedica II svjetskog rata, sa Međuakademijskim odborom za izradu Geografsko-istoriskog atlasa južnoslovenskih zemalja, Međuakademijskim odborom za repertorij srednjovjekovnih historijskih izvora, Međuakademijskim odborom za istraživanja o balkanskim trgovcima u Ugarskoj, Međuakademijskim odborom za narodne umotvorine, Komitetom za proučavanje istorije II svjetskog rata i Međuakademijskim odborom za proučavanje razvoja humanističkih nauka.

U sklopu Odjeljenja radio je i *Međuakademijski odbor za organizaciju naučnog skupa posvećenog 100-godišnjici ustanaka u BiH i drugim balkanskim zemljama i istočnoj krizi 1875–1878. god.* Ovaj odbor je razvio obimnu korespondenciju sa zainteresovanim institucijama i pojedincima u zemlji i inostranstvu, tako da se za ovaj skup, koji će se održati u oktobru 1975. godine, prijavilo 100 referenata. U 1974. god. obezbijedena su i sredstva za održavanje tog skupa.

U okviru Odjeljenja djeluju sljedeće organizacione jedinice:

- Centar za balkanološka ispitivanja,
- Komisija za lingvistička ispitivanja,
- Komisija pravnika i
- Komisija ekonomista.

1. CENTAR ZA BALKANOLOŠKA ISPITIVANJA

Djelatnost Centra za balkanološka ispitivanja u 1974. godini odvijala se prema utvrđenom planu rada i prema mogućnostima stručnjaka koji su učestvovali u njegovom ostvarenju. U ovom periodu posebna pažnja poklanjana je najvažnijim projektima koji se ostvaruju u okviru ovog radnog tijela i koji znače njegov glavni doprinos balkanološkoj nauci u Jugoslaviji. U tom okviru se daju i podaci o izvršenim poslovima.

a) Dokumentacioni centar materijalne i duhovne kulture ilirskih plemena

U okviru ove tme završena je obrada 467 grobnih cjelina, za koje je izrađeno oko 2.500 crteža i 787 kartona. Grobne cjeline pripadaju nekropolama u Sanskom Mostu, Prozoru, Kompolju, Ninu, Karaburni, Glasincu i Karagaču, a u samoj obradi su učestvovali Ružica Dreksler – Bižić, dr Zdravko Marić, dr Jovan Todorović, dr Borivoje Čović, Branka Nedved, Nataša Đurić i Blagoje Govedarica. Najveći broj crteža izradio je Sead Čerk ez, ilustrator Centra.

Izradom kartona grobova sa nekropola Nin, Kompolje i Prozor privedeno je kraju sakupljanje raspoložive građe iz SR Hrvatske. Obrada materijala iz drugih republika sa nekadašnjeg ilirskog područja je u toku i na redu je da se završe grobne cjeline iz Srbije i Makedonije. Krajem 1974. godine u okviru kartoteke *Grobovi prastanovnika sjeverozapadnog Balkana* deponovani su u cjelini podaci iz 2.190 grobnih cjelina. Time je u suštini već završen veći dio posla.

Paralelno sa ovim, završeno je i prikupljanje građe o *kulnim spomenicima plemena Delmata u antičko doba*, a isto tako izdvojeni su i osnovni keramični tipovi sa gradine u Koritima (Buško blato), što daje osnov za statistički rad na drugim delmatskim lokalitetima.

b) Kartoteka utvrđenih ilirskih naselja

Radovima u 1974. godini potpuno je dovršena prva i druga faza istraživanja ilirskih utvrđenih naselja oko Duvanjskog polja (37 gradina, radili prof. dr Alojz Benac i Blagoje Govedarica sa saradnicima). Na taj način dobiveni su kompletni podaci za jedan ograničen region, i ovakav tip obrade bi trebalo da posluži kao model za rad u drugim dijelovima Bosne i Hercegovine i Jugoslavije. Centar je inicirao i odgovarajuća istraživanja u SR Srbiji (okolina T. Užica i Vranja) i SR Hrvatskoj (Lika). Tamošnja istraživanja je finansirala Srpska akademija nauka i umetnosti, odnosno Republička zajednica za nauku Hrvatske.

c) Antropološka istraživanja na Glasincu

U proljetnim mjesecima izvršen je obilazak izvjesnog broja nekropola na području Sokoca i Rogatice, dok su sistematska iskopavanja 20 tumula obavljena od 3–25. avgusta 1974. Ova istraživanja se odnose na tumule kod sela Gučeva (Rogatica) i Kusača (Sokolac). Tokom istraživanja dobiveni su početni podaci i stečena iskustva za dugoročnija istraživanja ovog područja iz aspekta ilirske antropološke problematike. (Obradivači: mr Ž. Mik ić i B. Govedarica).

U isto vrijeme izvršena je i prva faza obrade utvrđenih naselja na području sjeveroistočno od Sokoca, što predstavlja dugoročniji zadatak Centra, koji je u godišnjem planu rada bio posebno iskazan.

d) Praistorija jugoslavenskih zemalja

Redakcijske grupe za paleolit-mezolit, neolit i eneolit završile su definitivnu razradu programa, pa se prišlo prikupljanju građe i snimanju materijala za potrebe pojedinih perioda. Najviše je urađeno za svesku „Eneolit”, gdje je uglavnom pregledana sva dokumentacija za istočnu polovinu Jugoslavije i započeto pripremanje ilustracija i teksta. Posao na sveskama za bronzano i željezno doba biće početak kada budu odobrena tražena sredstva.

e) Najstarija materijalna kultura Slovena i njen odnos prema kulturi predlovenskih stanovnika u V i VI vijeku u BiH

Prva faza terenskih radova u sjeveroistočnoj Bosni (okolina Bijeljine) koja se odnosi na ovu temu je definitivno završena. Ovdje se misli prvenstveno na istraživanje velikog ranoslovenskog naselja u Jazbinama. Prikupljena je i kompletirana dokumentacija koja govori o doseljavanju Slovena u VI i VII vijeku u ove krajeve. Ova dokumentacija je najvećim dijelom i sređena, pa će u 1975. god. biti izrađena naučna studija o ovom problemu. (Obrađivač: dr. I. Č r e m o š n i k).

f) Ilirske i rimske komunikacije u sjeverozapadnom Balkanu

U okviru ove teme izvršena je verifikacija i djelimična identifikacija ilirskog i rimskog putnog pravca Salona-Narona sa priključnim putevima i puteva koji su išli od Romanije do Drine. U tu svrhu izvršena su terenska rekognosciranja na području Kupresa, Trilja, Ljubuškog, Buškog blata, Imotskog, Posušja, Sokoca, Han-Pijeska i Srebrenice. Na ovaj način ispitan je veći dio rimske ceste preko Romanije, a fiksirana je i trasa itinerarske ceste Salona-Narona sa priključcima prema sjeveroistoku. Ovo su izvanredno važni putni pravci, jer se na njima vidi djelimično i odnos između rimskih i predrimskih puteva na navedenim područjima (Obrađivač: dr. I. B o j a n o v s k i).

g) Tradicionalni elementi u seoskoj porodici istočne i južne Srbije

U 1974. godini izvršeno je ispitivanje u 11 sela u opštinama Brus, Aleksandrovac, Kuršumljia, Prokuplje, Žagubica i Petrovac. Već dosadašnja ispitivanja pokazuju da će prikupljena građa, poslije sistematske obrade, pružiti dosta novih podataka za dublje i temeljitije poznavanje tradicionalne seoske porodice u ovim veoma karakterističnim krajevima za etnološka proučavanja. Prikupljeni podaci su sređeni u vidu kartoteke. (Nosilac teme: dr. N. P a n t e l i ć).

h) Stara balkanska arhitektura

U okviru teme su prikupljeni podaci iz literature, koji su dali dosta korisnih podataka na osnovu kojih se može prići terenskim istraživanjima sa više sistema. (Obrađivač: N. H a d ž i d e d i ć).

i) Tematska etnološka bibliografija Jugoslavije

Dovršena je izrada većeg broja bibliografskih jedinica. U isto vrijeme obrađivane su bibliografske jedinice na njemačkom jeziku. (Nosilac teme: N. H a d ž i d e d i ć).

j) Toponimija Prigorja, sa određivanjem predslovenskog i slovenskog jezičkog sloja

U 1974. godini završen je ispis topografskog materijala za ovu temu iz Arhiva mapa, što je bio neophodan preduslov za solidno terensko ispitivanje. Poslije ovoga započeta su i terenska rekognosciranja na nekoliko područja Prigorja i time se ušlo u drugu fazu obrade navedene tematike. Pretpostavlja se da će terenski radovi doprinijeti dopuni prikupljenih podataka iz Arhiva mapa. (Nosioci teme: dr V. P u t a n e c, dr P. Š i m u n o v i ć).

k) Grada o romanskim jezičkim elementima (obrađivač mr. E. A l i r e j s o v i ć).

Ovo je dugogodišnji projekat na kojem Centar radi sistematski, a u 1974. godini su obavljeni terenski radovi na prikupljanju građe koja se odnosi na romanske jezičke elemente u selima Trebinjske šume (sjeverozapadni dio Hercegovine).

l) Ilirske antroponimijske studije

Obrađivač ove dugogodišnje teme (prof. dr R. K a t i ć i ć) obišao je neka karakteristična ilirska područja u Bosanskoj krajini, na području sjeverozapadne Bosne i istočne Hercegovine. Prikupljeni su novi podaci za topografska i antroponimijska izučavanja, kao i za šire studije iz oblasti ilirske mitologije.

m) Infinitiv u ciganskom jeziku

Obrađivač teme (prof. R. U h l i k) izvršio je sistematsko prikupljanje građe kod malo poznatih ličkih Cigana, zvanih Šijaka. Obrada ove teme će se nastaviti

n) Bibliografija o antičkoj arheologiji Jugoslavije

U toku 1974. (obrađivač dr A. S t i p ć e v i ć) završio je ovu veoma opsežnu studiju.

Rukopis sadrži 1303 kucane strane, od čega 25 stranica predstavlja uvodni tekst, oko 900 stranica pripada autorskom nizu, a ostatak teksta se odnosi na predmetni indeks. Ovo je sigurno jedan od najvećih poduhvata u oblasti sintetskih bibliografskih radova. Objavljivanjem ove bibliografije Centar će dobiti jedno veoma važno djelo u okviru svoje djelatnosti na planu izrade bibliografija. Biće to i reprezentativan rad i djelo koje će imati trajnu vrijednost u arheološkoj nauci.

o) Međunarodni kolokvij „Utvrdjena ilirska naselja” (Mostar, 24–30 oktobra 1974.

Tematika Kolokvija bila je strogo ograničena i svi referati su bili podešeni rasvjetljavanju mnogobrojnih pitanja koja su vezana za komunalnu i stambenu kulturu ilirskog stanovništva u našoj zemlji. Održani referati su u potpunosti slijedili ovakvu koncepciju. Uvodni dio Kolokvija je bio posvećen generalnim referatima, koji su obrađivali metodologiju rada na ispitivanju ove materije, odnosno dali određene istorijske, društveno-političke i ekonomske aspekte ilirske

naseobinske problematike. Dva osnovna generalna referata održali su prof. dr Mate Su i ć (Zagreb) i prof. dr Selim I s l a m i (Tirana).

Čitav jedan dan bio je posvećen referatima jugoslovenskih stručnjaka. Oni su obradili situaciju i problematiku na području većih ilirskih zajednica u našoj zemlji i na taj način pružili jednu sintetsku sliku i o stanju istraživanja i o rezultatima do kojih se u dosadašnjim istraživanjima došlo. Ovo je bio prvi uvid ovakvog karaktera i on će odlično poslužiti za buduća zajednička planiranja.

Referate su održali: prof. dr Duje R e n d i ć – M i o č e v i ć, prof. dr Stane G a b r o v e c, prof. dr Šime B a t o v i ć, dr Ružica D r e c h s l e r – B i ž i ć, prof. dr Alojz B e n a c, dr Borivoje Č o v i ć, dr Zdravko M a r i ć i prof. dr Milutin G a r a š a n i n.

Drugi dan je bio posvećen referatima stručnjaka iz SR Albanije. Oni su pružili nekoliko sintetičkih pogleda na situaciju u ovoj zemlji, kao i više monografskih pregleda nekih utvrđenih naselja u Albaniji. Na ovaj način učesnici Kolokvija su dobili uvid o istraživanjima ilirskih naselja na čitavom području na kojem su oni živjeli. Ovi albanski referati su, zajedno sa onim jugoslovenskim, omogućili plodnu diskusiju o pojedinim iznesenim pitanjima. Diskusija se je prvenstveno odnosila na kulturne razlike među pojedinim ilirskim regionima, na tehničku stranu izgradnje naselja i – osobito – na ekonomske i društvene faktore koji su doveli do ovih razlika.

Referate su održali: dr Muzafer K o r k u t i, dr Nerisan C e k a, dr Frano P r e n d i, dr Aleksandra M a n o, dr Skender A n a m a l i, dr Dhimosten B u d i n a, dr Bep J u b n i.

Trećeg dana su nastupili referenti iz susjednih zemalja. Cilj ovih referata bio je da se prikaže stanje istraživanja odgovarajućih naselja u Italiji, Grčkoj, Bugarskoj i Rumuniji i da se izvedu neki komparativni pregledi o situaciji na jednom širem području. Učesnici Kolokvija su posebno obaviješteni o rezultatima istraživanja na tračkom i dačkom području i na području raznih italjskih plemenskih zajednica. Vanredno dobro je uočeno da isti ekonomski i socijalni uslovi rezultiraju i istim ili sličnim pojavama u oblasti naseobinske i stambene kulture kod različitih plemenskih zajednica u južnoj Evropi. Na to je posebno ukazano u diskusiji poslije ovih referata.

Referate su održali: dr Klaus K i l i a n, dr Hadrian D a i c o v i c i u, dr Gavril a S i m i o n, dr Maria Č i ć i k o v a, prof. dr Dinu A d a m e s t e a n u, dr Adriano L a R e g i n a, prof. dr Vincenzo T u s a.

U toku rada Kolokvija učesnici su obišli ilirski utvrđeni grad na Ošaniću kod Stoca, koji je bio glavno upravno središte plemena Daorsa, a na kojem su još odlično sačuvani, ostaci odbrambene i stambene kulture. Pored toga, organizovana je i *dvodnevna naučna ekskurzija*, sa posjetom ilirskim gradinama na Duvanjskom polju i Bribiru kod Šibenika. Duvanjsko polje je okruženo sa 37 gradinskih naselja i predstavlja reprezentativan model jedne uže plemenske organizacije (područje je pripadalo plemenu Delmata). Bribir je jedno od kapitalnih naselja sa područja Liburna i pokazuje sasvim zasebne karakteristike. Istovremeno, učesnici su mogli da vide i znamenite ostatke na ovom lokalitetu iz antičkog i srednjovjekovnog doba. Na ovaj način, pored održanih referata i diskusije, učesnici Kolokvija su mogli na izabranim primjerima i uz održana predavanja i obavještenja na terenu da dobiju kompletnu sliku o problemima daljnjeg istraživanja.

Prema jednodušnoj ocjeni svih učesnika, Kolokvij je bio koristan i dao je pozitivne rezultate. Oni se posebno odnose na sintetičko sagledavanje rezultata i na sada prilično jasan stav o budućim istraživanjima u našoj i susjednim zemljama.

Na ovom Kolokviju uzelo je učešća 75 stručnjaka: 46 iz Jugoslavije i 29 iz drugih zemalja (Albanije, Italije, Rumunije, Bugarske, Njemačke i Francuske) Referati su održani na francuskom, italijanskom i njemačkom jeziku (dva referata su bila prezentirana na srpskohrvatskom jeziku).

Svi materijali ovog Kolokvija biće publikovani u Akademijinoj ediciji „Posebna izdanja”.

p) Izdavačka djelatnost za 1974. godinu

Predat je u štampu početkom oktobra *Godišnjak XII* za 1974. godinu i u njemu se objavljuju sljedeći radovi: Špiro K u l i š i ć, *Značaj slovensko-balkanske tradicije u proučavanju stare slovenske religije*; Fanula P a p a z o g l u, *Sur quelques noms „Thracés” en Illyrie*; Rade U h l i k, *Kategorija imperativa u romskom jeziku*; Nedim F i l i p o v i ć, *Neki aspekti istorije Hercegovine u drugoj polovini XV vijeka*; Enver I m a m o v i ć, *Oko ubikacije rimskog naselja Stanecli*; Živko M i k i ć, *Mehanička obrada lobanskih kostiju u svrhu lečenja i magijanja*. P r i k a z i: Alojz Benac: *Milutin Garašanin, Praistorija na tlu Srbije*; Alojz Benac: *Aleksandar Stipčević, Iliri – povijest, život, kultura*; H r o n i k a.

N a p o m e n a

Programom rada za 1974. godinu bila je predviđena i obrada teme o razgraničenju ilirskih teritorija od područja koja su nastanjivale panonske plemenske zajednice. Obrada ove teme je morala izostati zbog toga što je njen obrađivač (dr. Z. Marić) bio spriječen drugim, nepredviđenim, službenim poslom.

2.KOMICIJA ZA LINGVISTIČKA ISPITIVANJA

U 1974. godini rad se odvijao u svemu, prema usvojenom Planu rada za 1974. godinu, a to znači da je sadržaj rada Komisije bio ispunjen:

1) planiranim i organizovanim aktivnostima na planu Opšteslovenskog lingvističkog atlasa (OLA):

2) obavljanjem određenih onomastičkih poslova;

3) prikupljanjem dijalektološke građe u okviru planiranih općijih dijalektoloških ispitivanja;

4) vrlo intenzivnim poslovima na realizaciji projekta Bosanskohercegovački dijalekatski kompleks;

5) prikupljanjem građe za arhiv žive riječi;

6) planiranim radom vezanim za poslove oko terminologija;

7) određenim poslovima vezanim za bibliografsko ispitivanje stručne lingvističke literature iz domaćih časopisa i kompletiranjem, odnosno sređivanjem već ispisane bibliografske građe;

8) radom na Rječniku crkvenoslovenskog (općeslovenskog) literarnog jezika;

9) realizacijom ugovorene saradnje sa lingvističkim institucijama u stranim zemljama.

1)

Na planu OLA urađeni su sljedeći poslovi:

a) odgovarajuća dijalektološka građa sa bosansko-hercegovačkih punktova, inače ranije sakupljena i zabilježena u Upitniku i radnim sveskama, pripremljena je za kartografisanje na kome su radile radne grupe u Moskvi krajem januara i početkom februara 1974. godine. Saradnik Komisije Dragomir Vujičić učestvovao je neposredno u tom radu na kartografisanju kao član jugoslovenske radne grupe;

b) takode je pripremljen materijal za sastanke *Redakcionog kolegija i radnih grupa OLA* koji su održani u Drezdenu krajem maja i početkom juna 1974. godine. Akademik J. Vuković je sudjelovao u radu Redakcionog kolegija OLA, čiji je stalni član, a sastancima radnih grupa i plenarnim sastancima prisustvovao je D. Vujičić;

c) pripremljen je i dostavljen odgovarajući materijal za sastanke radnih grupa u Moskvi u januaru/februaru 1975. god. Pored Vujičića na pripremanju tog materijala intenzivno je radila S. Čerić, stručni saradnik na tim poslovima u Akademiji.

2)

Od predviđenih poslova na planu *onomastike* – intenziviran je rad na *ekscerpiranju onomastičke građe iz Srpskog etnografskog zbornika*, knj. XLIII/25: M. S. Filipović: *Visočka nahija*. U stvari, to je nastavak posla započetog u prošloj godini, jer se radi o vanredno bogatoj mikrotoponimijskoj građi, koju je autor iscrpno bilježio na terenu. Posao je završen, a ekscerpirano je i preneseno na kartone (sa potrebnim kontekstom) preko 3.500 naziva sa vrlo interesantnog i dosta širokog područja u Bosni. Građu je pod rukovodstvom D. Vujičića ekscerpirala naša saradnica Z. Rajak, profesor u Sarajevu.

3)

U okviru *općijih dijalektoloških ispitivanja* dr Asim Peco je nastavio i u toku ovog ljeta terenska istraživanja *šćakavskih ikavskih govora*. O tim svojim istraživanjima prof. Peco je dostavio i dosta opsežan rad.

Pored toga, organizovano je 15-dnevno terensko ispitivanje govora i snimanje dijalektološkog materijala u okolini Foče (sela: Godijeno i Slatina) i u Trebinjskoj šumi (sela: Poljice, Diklići, Sedlari). Na terenu su boravili sa gošćom iz Poljske E. Vroclavskom saradnici Komisije S. Čerić i D. Vujičić.

4)

S obzirom da je zamišljeno i prihvaćeno da se projekat *Bosansko-hercegovački dijalekatski kompleks – sinhronijska deskripcija i odnos prema savremenom standardnom jeziku* realizuje u saradnji Instituta za jezik u Sarajevu i naše Komisije, u protekloj godini akademik Vuković rukovodio je poslovima koji su dosad organizovani na ovom projektu, a D. Vujičić i S. Čerić bili su neposredno angažovani u poslovima oko izrade *bibliografije stručne dijalektološke literature o bosansko-hercegovačkim govorima*, kao i oko priprema *Savjetovanja o smjernicama i metodologiji rada na planu izrade sintetičke monografije o bosanskohercegovačkim govorima*.

Na pomenutom Savjetovanju učestvovali su akademik Jovan Vuković, sa referatom: *Metodologija rada na projektu i kadrovske prilike*, S. Čerić kao organizator praktičnih poslova u vezi s održavanjem Savjetovanja i D. Vujičić s uvodnim referatom: *Ciljevi i zadaci u okviru projekta „Bosanskohercegovački dijalekatski kompleks – sinhronijska deskripcija i odnos prema savremenom standardnom jeziku*.

Isto tako, sva tri gore pomenuta člana odnosno saradnika Komisije učestvovala su na četvorodnevnom radnim sastancima oko izrade nacrt *kvestionara za ispitivanje bosansko-hercegovačkih govora*. Naime, nacrt kvestionara je napravio D. Vujičić, a na radnim sastancima Redakcije projekta u Čapljini u cijelosti je pretresen taj nacrt. Tom prilikom je D. Vujičić izabran i za rukovodioca radne grupe koja će neposredno raditi na realizaciji projekta.

5)

Akademik Vuković je u proteklom periodu u nekoliko mahova boravio u Beogradu, na području Vojvodine i u Zagrebu radi organizovanja *snimanja grade za arhiv žive riječi*. Naime, cilj svih ovih odlazaka bio je: da se angažuju ljudi iz različitih sredina, različitih uzrasta i profila, osobito iz reda umjetnika koji imaju provjeren osjećaj za jezik, osjećaj za dikciju i služe se probranom riječju u svakodnevnoj komunikaciji ili u svom knjiženom izrazu.

6)

Boravak u centrima pomenutim u tački 5) akademik Vuković je iskoristio i za dogovor o saradnji na prikupljanju *grade za terminologije (geografskih apelativa, stočarsko-ratarske i rodovske)*. Ujedno, ovi su dogovori značili i pripremu za Savjetovanje, koje je održano krajem prošle godine, sa ciljem da se utvrdi metodologija rada i sve drugo što je u vezi sa realizacijom ovoga projekta.

Savjetovanje je održano u Sarajevu 22. i 23. decembra o.g., a u njegovom radu su uzeli učešća: V. Mihajlović (iz N. Sada), sa referatom o radu na *ribarskoj terminologiji*, G. Vuković (N. Sad), sa referatom o *terminologiji* koja se odnosi na *pokućstvo*, K. Pejev (iz Skoplja), sa referatom o *ratarskoj terminologiji u Makedoniji*, R. Matić (iz Čapljine), sa referatom iz oblasti *stočarske terminologije*, M. Pižurica (iz N. Sada), sa referatom iz oblasti *stočarske terminologije*, N. Vuković (Sarajevo), sa referatom o *čobanskim igrama*, S. Pujic (Sarajevo), sa referatom o *pčelarskoj terminologiji*, N. Hebib, (Sarajevo) sa kraćim izvještajem o dosadašnjem *prikupljanju i radu na planu terminologija u Sarajevu*, D. Vujičić (Sarajevo), sa kraćim usmenim izlaganjem o *radu na terminologijama u drugim slovenskim zemljama*. Dakako, treba istaći i ne manje važnu diskusiju koja je povodom referata vodena.

Kompletni materijali Savjetovanja biće objavljeni u Akademijinoj ediciji „Posebna izdanja”, jer je Savjetovanje imalo karakter i nivo ozbiljnog simpozijuma.

Osobito je važno istaći da se na Savjetovanju moglo konstatovati da se ovom važnom problematikom (terminološkom) bave ljudi na više strana u našoj zemlji, ali da u tome radu nedostaje neophodna koordinacija, pa je zaključeno da se formira jedan odbor, sa akademikom Vukovićem na čelu, koji bi se upravo brinuo o toj koordinaciji i sistematičnijem radu. U Odbor su predloženi J. Vuković, za

predsjednika, V. Mihailović (N. Sad), P. Šimunović (Zagreb), T. Stamatovski (Skopje), R. Simić (Beograd) i D. Vujičić (Sarajevo). U toku 1975. godine Odbor će se sastati i konkretizovati plan i forme rada na planu terminologija.

7)

Pošto je prošle godine završen posao oko ispisivanja bibliografskih jedinica iz zagrebačkog *Jezika* i beogradskog stručnog časopisa *Književnost i jezik*, u toku ove godine radilo se na sređivanju ispisanih bibliografskih kartica i pravljenju azbučnih, odnosno tematskih bibliografija. Isto tako, završen je rad oko ispisivanja bibliografskih jedinica iz jednog broja godišta časopisa: *Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor*, *Umjetnost riječi* i *Suvremena lingvistika*. Te poslove obavljaju saradnici i asistenti Instituta za jezik u Sarajevu.

8)

Rad na *Rječniku crkvenoslovenskog (općeslovenskog) literarnog jezika* odvija se prema postojećem planu, ali znatno smanjenim tempom zbog nedostatka saradnika. Inače, najveći dio poslova na Rječniku obavlja N. Gošić, a poslovima rukovodi prof. dr H. Kunja.

9)

U okviru već ranije ugovorene saradnje između naše Akademije i Poljske akademije nauka — krajem juna i u julu mjesecu o. g. boravile su u Sarajevu dr Violeta Kosecka i mr Elizabeta Wrocławska, saradnice Zaklada Slowianoznawstwa PAN. Pored boravka u Sarajevu, E. Wrocławskoj organizovan je 15-dnevni boravak na terenu — kompleks sela koja čine Trebinjsku šumu.

U novembru o. g. sa naše strane u Poljskoj su boravili S. Čerić i D. Vujičić. Njihov boravak je bio organizovan u Varšavi i Krakovu. Pomenutim saradnicima pružila se izvanredna prilika da se upoznaju sa radom tamošnjih lingvističkih institucija, da izbilježe materijale za koje su zainteresovani iz njihovih zaista bogatih kartoteka, da se upoznaju i konsultuju sa njihovim istaknutim lingvističkim radnicima i sl. U vrijeme tog boravka, na njihov zahtjev, D. Vujičić je u Zakladu Slowianoznawstwa održao predavanje: *O dosadašnjim izučavanjima bosansko-hercegovačkih govora*.

3. KOMISIJA PRAVNIKA

Završeno je prikupljanje materijala za temu *Svojinsko-pravni odnosi u Jugoslaviji* i otpočelo se sa objavljivanjem radova u vezi s tom temom. Takođe je završeno prikupljanje materijala za temu *Zaštita tehničkog pronalazaštva*. Nosilac oba ova rada je akademik Vojislav Spaić.

U pogledu istraživačkog projekta *Pitanje neposrednog učešća radnika u odlučivanju* — *Kombinat Zenica* preduzete su mjere za razradu plana istraživanja, zatražena je saglasnost Generalne direkcije Kombinata za slobodan ulaz u preduzeće, ali odobrenje još nije došlo. S obzirom da je i neposredni rukovodilac projekta preminuo, Odjeljenje je odlučilo da se rad na tom projektu obustavi iz navedenih razloga.

4. KOMISIJA EKONOMISTA

U periodu obuhvaćenom ovim izvještajem napravljena je okvirna skica rada na izradi *Zbornik radova* sa tematskom sadržinom koja bi se odnosila na teorijska i druga fundamentalna pitanja jedne dugoročne koncepcije i projekcije ekonomskog razvoja SRBiH. Ograničavanje realizacije projekta *Dugoročni razvoj SR BiH* samo na izradi Zbornika, uslovljeno je time što je u okviru Ekonomskog instituta u Sarajevu već predviđen i prihvaćen jedan širi istraživački projekat u čijoj je osnovi tematika dugoročnog ekonomskog razvoja SRBiH, u koji su (projekat) uključeni i članovi Akademije.

5. GRUPA ZA MUZIKOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

Pored rada na pripremanju za štampu II knjige napjeva BiH, akademik C. Rihtman je za Međuakademijski odbor za narodne umotvorine pripremio *Načela za redigovanje i objavljivanje zbornika Jugoslovenskih narodnih pjesama sa napjevima*.

Osim toga, vršena su terenska ispitivanja i traganja za ostancima tradicionalnog napjeva staroslovenske liturgije. Pronađena je i snimljena veoma značajna grada

Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka

Odjeljenje je u 1974. godini održalo 12 sjednica, na kojima se raspravljalo: o tehničkoj problematici saradnje naše Akademije sa stranim akademijama, o organizaciji simpozijuma i drugih naučnih skupova, razmatrane su radne teze Radne grupe za stočarstvo, Komisije za biljni i životinjski svijet, Odbora za prirodne resurse, koji obuhvataju probleme u vezi sa iskorištavanjem proizvodnog kapaciteta stočnog fonda, zatim probleme razvoja brdsko-planinskog područja, probleme tehnologije stočnih proizvoda, kriterije za izbor novih članova Akademije i sl.

U decembru 1974. godine održan je u Zagrebu sastanak *Međuakademijskog odbora za zaštitu čovjekove okoline*, na kojem je postavljena nova organizacija i raspravljalo se o daljnjem radu Odbora.

Značajno je napomenuti da su 1974. god. sljedeći članovi Odjeljenja primili za svoj rad visoka društvena priznanja, koja navodimo hronološkim redom:

1. akademik Edhem Čamo — *nagradu ZAVNOBiH-a*, promoviran je za *počasnog doktora Univerziteta u Sarajevu* i izabran je za *dopisnog člana Makedonske akademije na naukite i umetnostite*;
2. akademik Miroslav Vardić — *27-julsku nagradu SRBiH*;
3. akademik Pavle Furković — *Šestoaprilsku nagradu grada Sarajeva*.

ODBOR ZA UNAPREĐENJE STOČARSTVA U BRDSKO-PLANINSKOM PODRUČJU

Odbor je u periodu za koji se podnosi izvještaj održao nekoliko sastanaka na kojima je tretirana problematika izrade definitivnog idejnog projekta za unapređenje privrede brdsko-planinskog područja BiH. Realizovani su neki od zaključaka proširenog sastanka, održanog decembra 1973. godine, kojem su

prisustvovali naučni radnici i predstavnici društveno-političkih zajednica, privrednici i predstavnici zainteresovanih institucija i organizacija za rad na unapređenju privrede brdsko-planinskog područja BiH. Tako su umjesto dosadašnjeg Odbora formirana dva tijela, i to: *Odbor za istraživanje pravaca razvoja brdsko-planinskog područja BiH*, sa akademikom Dušanom Maksimovićem na čelu, i *Komisija za koordinaciju rada na izradi makroprojekta „Istraživanje pravaca razvoja brdsko-planinskog područja BiH”*, sa akademikom Miroslavom Vardinom na čelu.

Elaborat – tekst osnovne koncepcije makroprojekta *Pravci razvoja poljoprivrede u brdsko-planinskom području BiH* izradio je, na osnovu ugovora sa ANUBiH, Institut za ekonomiku poljoprivrede i prehrambene industrije u Sarajevu. Navedeni elaborat je umnožen i upućen svim institucijama – potencijalnim učesnicima u izradi pomenutog makroprojekta, kao i svim članovima Komisije za koordinaciju rada na izradi pomenutog makroprojekta. Održan je uži sastanak Odbora sa rukovodiocima Instituta povodom organizovanja sastanka na kojem će se razmotriti projekat.

ODBOR ZA ZAŠTITU PRIRODE I ČOVJEKOVE OKOLINE

Rad i aktivnost ovog Odbora odvijali su se manjim dijelom u okviru same Akademije, a većim dijelom izvan nje, učestvovanjem članova u mnogobrojnim akcijama drugih organizacija koje se bave ili upražnjavaju različite vidove djelatnosti u okviru kompleksa pitanja zaštite i unapređivanja čovjekove okoline.

Odbor je održao samo 4 sjednice, na kojima je raspravljao o programu svog rada i o pripremama za održavanje jednog naučnog simpozijuma o osnovnim problemima zaštite i unapređivanja čovjekove okoline u Bosni i Hercegovini. Bilo je predloženo nekoliko različitih koncepcija o sadržaju i temama ovog simpozijuma, što je donekle otežavalo i odgađalo prelazak na konkretne pripreme za njegovo održavanje. Na sjednici održanoj 1.VII 1974. godine zaključeno je da se izradi 7 osnovnih referata, za koje su bili određeni i referenti. Međutim, nijedan od referata nije predat do određenog roka, pa se ovaj zadatak mora prenijeti u 1975. godinu, uključujući i održavanje simpozijuma. Predsjednik i sekretar Odbora, kao stalni članovi Međuakademijskog odbora za zaštitu prirode i unapređenja čovjekove sredine, učestvovali su i aktivno saradivali na sjednicama Međuakademijskog odbora, čije je sjedište u Zagrebu (pri JAZU). U ovom Odboru formirana je inicijativna grupa za pripremu međurepubličkog savjetovanja o zaštiti i unapređenju privrede dinarskog i primorskog krša, koji bi trebalo održati krajem 1975. ili početkom 1976. godine.

Odbor je preko svojih članova učestvovao ili saradivao u sljedećim saveznim, republičkim ili regionalnim akcijama na planu zaštite i unapređenja čovjekove okoline:

1. na sjednicama Predsjedništva Jugoslovenskog savjeta za zaštitu i unapređenje čovjekove okoline;
2. u radu Republičkog savjeta za zaštitu i unapređenje čovjekove okoline, među ostalim, učestvujući i na savjetovanju o zaštiti Jajca od akutne aerozagađenosti koju izaziva tvornica „Elektrobosna”;
3. u akcijama Odbora za zaštitu rijeke Tare;
4. u obrazovanju Inicijativnog odbora za zaštitu rijeke Une i u formiranju Međuopštinske interesne zajednice za zaštitu Une i Pounja, sa sjedištem u Bihaću;

5. na Savjetovanju o zaštiti od aerozagadenosti gradova, koje je održano u Sarajevu, septembra 1974. godine;

6. na Savjetovanju o zaštiti Jadrana, koje je održano u Opatiji, decembar 1974. godine;

7. u pripremama za stručno savjetovanje Društva inženjera i tehničara o ekonomskim i tehničkim mogućnostima zaštite čovjekove okoline.

Akademik Pavle F u k a r e k prisustvovao je II plenumu za zaštitu prirodne serdine i čovjekove okoline u Beogradu, koji je organizovao Jugoslovenski savjet za zaštitu i unapređenje čovjekove okoline, kao i Skupu u Bihaću, koji je bio posvećen zaštiti čovjekove sredine Unskog područja i formiranju interesne zajednice za zaštitu Pounja.

ODBOR ZA KRŠ

Odbor se uključio u akciju oko zaštite rijeke Tare i pomogao je oko plasiranja obaveznica raspisanog zajma za zaštitu te rijeke.

Naučni skupovi i simpozijumi

Rad Odjeljenja je došao do izražaja i u organizaciji *Savjetovanja o iskorišćavanju pedoloških karata*. Savjetovanje je organizovala Komisija za zemljište pri Odboru za prirodne resurse ANUBiH, a održano je 26. i 27. IV 1974. godine. Ovom Savjetovanju prisustvovala su 63 naučna radnika iz čitave zemlje. Podneseno je 5 referata i 2 koreferata.

Cilj Savjetovanja bio je da se utvrde kriterijumi i metode za interpretaciju osnovne pedološke karte u različitim oblastima njene primjene (poljoprivreda, šumarstvo, građevinsko-melioracioni radovi i urbanističko uređenje prostora). Na Savjetovanju su podnijeti sljedeći osnovni referati:

V. J a k š i ć: *Interpretacija pedološke karte za poljoprivredne svrhe;*

M. Č i r i ć: *Interpretacija pedološke karte u šumarstvu;*

Z. R a c z: *Interpretacija pedološke karte za inženjersko-građevinske potrebe;*

A. S t r i t a r: *Iskorišćavanje pedološke karte za planove prostorskog uređenja,*

G. A n t o n o v i ć: *Struktura i sadržaj tumača pedološke karte.*

Osim toga, podnijeta su i dva koreferata, koji dalje razrađuju osnovne postavke nekih glavnih referata:

J. M a r t i n o v i ć: *Prilog poznavanju strukture zemljišta u Vanskim Dinaridima, i*

Č. B u r l i c a, K. S a n o g o: *Prilog metodici ocjene vlažnosti šumskih zemljišta.*

Na osnovu ovog veoma uspješnog Savjetovanja donijeti su zaključci, koji su već našli odraza u razvoju i modernizaciji pedološke kartografije, a referati sa Savjetovanja (koji će kasnije biti objavljeni kao posebna publikacija Akademije) služiće kao priručnički materijal za interpretaciju pedoloških karata u svim jugoslovenskim kartografskim centrima.

Materijali sa ovog Savjetovanja biće objavljeni u ediciji „Posebna izdanja”.

Zajedno sa Institutom za zootehniku i tehnologiju stočnih proizvoda i Zavodom za mljekarstvo Poljoprivrednog fakulteta u Sarajevu organizovan je od 2–4. oktobra u Jajcu *Simpozijum o problematici stočarstva i tehnologiji stočnih*

proizvoda brdsko-planinskog područja BiH s posebnim osvrtom na tehnologiju mlječnih proizvoda. Na Simpozijumu je podneseno 30 referata, a prisustvovalo je 200 stručnjaka iz cijele Jugoslavije.

Takođe su vršene pripreme za naučni skup o zaštiti prirodne sredine, čije se održavanje predviđa u 1975. godini.

Vršene su pripreme i za simpozijum posvećen Pančićevoj omorici, čije se održavanje planira krajem 1975. godine, kada pada 100-godišnjica otkrića Pančićeve omorike.

Odjeljenje medicinskih nauka

Održano je jedna sjednica Odjeljenja, na kojima je evaluiran rad odbora i komisija Odjeljenja, a posebna pažnja je poklanjana izvršenju plana rada Odjeljenja. Osim toga, na sjednicama su razmatrane mogućnosti saradnje sa medicinskim odjeljenjima drugih akademija na realizaciji projekata ishrane stanovništva, kao i drugih važnih projekata. Na jednoj od sjednica iscrpno je razmatran materijal „Naučna politika SFRJ”, kojom prilikom su dati i odgovarajući prijedlozi. Odjeljenje je saradivalo sa Međuakademijskim odborom za proučavanje tumora glave i vrata i Međuakademijskim odborom za kardiovaskularnu patologiju na rješavanju problema tumora i kardiovaskularne patologije.

KOMISIJA ZA KARDIOVASKULARNI SISTEM

Komisija je uključila u rad, pored članova Odjeljenja, i naučne radnike iz drugih sredina. U periodu obuhvaćenom ovim izvještajem Komisija je donijela definitivni program rada po kome će se naučno obrađivati jedan problem kardiologije. Komisija je uzela za 1974–75. godinu da obradi krvotok srca, što će se razraditi kao četiri posebne naučne teme:

- Izgled krvnih sudova srca sa filogenetskog i ontogenetskog aspekta;
- Uticaj progesterona datog u ranoj trudnoći žene na pojavu srčane anomalije u novorođenčeta;
- Neki aspekti kliničkih i dijagnostičkih ispitivanja etio-patogeneze koronarne bolesti;
- Morfološka i fiziološka ispitivanja krvnih sudova srca u normalnim i patološkim uslovima.

ODBOR ZA NEFROPATIJU

Na sastanku ovog Odbora, održanom početkom godine, pored članova Akademije, prisustvovali su i drugi stručnjaci koji se bave problemom nefropatije. Prema zaključku donesenom na toj sjednici, akademik J. Gaon, ispred ANUBiH, dr Hasan Kapetanović, ispred Republičkog zavoda za zdravstvenu zaštitu, i drug Nedeljko Gabrić, zamjenik republičkog sekretara za zdravstvo i socijalnu politiku, obišli su Tuzlu, Brčko, Bosanski Šamac, Odžak, Orašje, Modriču i Bijeljinu. Na svim tim područjima razmatralo se sa predstavnicima zdravstva i opštinskih skupština o otvaranju *dispanzera za bubrežne bolesti*, o osnivanju *ekipa za istraživanje ove bolesti* na terenu, o pitanju *asanacije okoline stanovanja i o obezbjeđenju pitke vode*. Na sastanku u Tuzli je formirana *Regionalna komisija za nefropatiju*, i riješeno je pitanje obezbjeđenja zdravstvenih

ustanova sa područja sjeverne Bosne vještačkim bubrežima. Osim toga, razmatrane su mogućnosti otvaranja dispanzera u Brčkom i Odžaku. U ostalim navedenim opštinskim područjima organizovani su dispanzeri i ekipe za terenski rad.

U okviru ovog Odbora već dvije godine je u obradi tema akademika P. Šterna: *Utjecaj vode i hrane sa područja endemskog nefritisa na promjene bubrega štakora*. Rad će biti završen sredinom 1975. godine. Takode su obezbijedena sredstva akademiku G a o n u za obradu teme *Testiranje hipoteze vode kao mogućeg prenosioca endemske nefropatije*.

ODBOR ZA RAK

Odbor za rak se u ovom periodu sastao jedanput. Diskutovalo se o primjeni preporuka koje su donesene u prošloj godini, tj. o usvajanju zajedničkih protokola obrade bolesnika od raka. Iz diskusije proizilazi da se članovi Odbora drže preporuka, a veći dio tog materijala biće iznesen sljedeće godine na V kongresu koncerologa Jugoslavije.

U okviru rada ovog Odbora akademik E. G r i n je radio na temi: *Tumori na koži glave i vrata*.

MEĐUAKADEMIJSKI ODBOR ZA ISHRANU

Međuakademijski odbor za ishranu je napravio listu prioritetnih područja za finansiranje naučnoistraživačkog rada iz oblasti ishrane stanovništva. Ta lista je dostavljena svim republičkim i pokrajinskim zajednicama za naučni rad u cilju unapređivanja naučnoistraživačkog rada na ishrani stanovništva. Uz listu je napomenuto da je Međuakademijski odbor voljan da daje mišljenja o prijedlozima pojedinačnih tema i da vrši evaluaciju završenih radova. U toku su pripreme za simpozijum o *Interdisciplinarnoj saradnji u organizovanju racionalne ishrane stanovništva*.

Naučnoistraživački rad

Osim tema koje su obrađivane u sklopu programa odbora i komisija Odjeljenja, radilo se i na sljedećim temama:

- Odabrana poglavlja komparativne patologije i ambijentologije;
- Procjena količine acetilholina u tkivnim tečnostima pomoću biološkog testa;
- Modifikacija motorike reproduktivnog sistema;
- Histochemijsko ispitivanje patoloških procesa u tkivu eksperimentalno inficiranih životinja *T. Pallidum* pod uplivom hiperoksije organizma;
- Program mjera za zaštitu životne sredine od zagađivanja;
- Korelacije kvantitativnih i kvalitativnih vrijednosti lipida krvi i prirodnog inhibitora trombina-antitrombin III.

Odjeljenje za književnost i umjetnost

Odjeljenje je u protekloj godini održalo 10 sjednica.

Na dnevnom redu sjednica, pored raznih tekućih, bila su i sljedeća pitanja: Izbor sekretara i zamjenika sekretara Odjeljenja; predlaganje kandidata za delegaciju ANUBiH u skupštine društveno-političkih zajednica i skupštine interes-

nih zajednica; priprema Ugovora o saradnji sa Akademijom umjetnosti Njemačke Demokratske Republike i zaključivanje tog ugovora; pitanje kriterijuma za izbor novih članova; fizionomija i lik saradnika Odjeljenja; izrada plana rada Odjeljenja za 1974. godinu; prijedlozi za nagrade; diskusija o radovima ponuđenim za štampanje u edicijama Akademije; određivanje recenzenata (i diskusija o napisanim recenzijama) za prilog 2 sv. *Radova* Odjeljenja; rad na *Istoriji književnosti BiH*; rad na *Istoriji likovnih umjetnosti BiH*; upoznavanje sa zaključcima Predsjedništva i drugih organa Akademije, i njihovo sprovođenje u djelo; zadaci u vezi sa međuakademijskim projektima: *Razvojne tendencije u umjetnosti i Unapređenje slovenskih kultura* itd.

U vezi sa studijom *Tendencije razvoja u umjetnostima* izrađeni su i dostavljeni Međuakademijskom odboru za proučavanje razvojnih tendencija prilozi iz: književnosti, muzičke umjetnosti, arhitekture, scenske umjetnosti, filma, televizije i radija.

KOMISIJA ZA ISTORIJU KNJIŽEVNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

U toku 1974. godine Komisija je održala nekoliko sastanaka na kojima se raspravljalo o književnoistorijskoj problematici u vezi sa ostvarivanjem istraživačkog programa predviđenog usvojenim Planom rada. Posebno je potrebno naglasiti da se dosta pažnje posvetilo e l a b o r a t u o izradi Istorije književnosti BiH, koji je krajem godine završen i od strane Komisije usvojen. O sličnim problemima raspravljalo se i na sastancima pojedinih potkomisija, iako se može reći da su potkomisije najveći dio aktivnosti posvetile realizaciji konkretnih zadataka u okviru predviđenog istraživačkog programa.

Potkomisija za srednji vijek

Rad u Potkomisiji za srednji vijek odvijao se u 1974. god., manje-više, bez većih odstupanja od plana, iako se ova Potkomisija borila sa dosta velikim kadrovskim problemima. Ipak, u toku ove godine dosta se uradilo na centralnim poslovima projekta, u prvom redu u vezi sa izdavanjem *Hvalovog rukopisa*.

Organizovana je radna grupa u koju su ušle: dr Anica N a z o r, direktor Staroslovenskog instituta u Zagrebu, dr Marija P a n t e l i ć, naučni savjetnik istog Instituta, dr Biserka G r a b a r, naučni saradnik Staroslovenskog instituta, dr Vera J e r k o v i ć, docent Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, dr Herta K u n a, prof. Filozofskog fakulteta u Sarajevu, te Nevenka G o š i ć, viši stručni saradnik ANUBiH. U toku svega dva savjetovanja, održana u Sarajevu, izrađeno je detaljno uputstvo za transkripciju teksta, koji će predstavljati drugu knjigu izdanja, a usaglašeni su i stavovi u pogledu kritičkog i parakritičkog aparata. Uz to su pribavljene fotokopije kodeksa, koje su raspodijeljene među saradnicima. Do sada su prepisana sva četiri jevanđelja, dio Psaltira, Apokalipsa, te najveći dio Djela apostolskih. Ostalo je da se dovrši Psaltir, Djela apostolska, te Poslanice, što iznosi nešto manje od polovine teksta.

U skladu s planom izvršen je i dio radova vezan za izdavanje *Paleografskog albuma*. S tim u vezi je N e v e n k a G o š i ć putovala u Beograd, te u Ljubljanu i u Gomjenicu. Na žalost, evanđelje kojemu se ušlo u trag prebačeno je iz Gomjenice

u Beogradsku arhiepiskopiju, jer je manastir oštećen posljednjim zemljotresom, pa će se morati ponovo putovati u Beograd. Zatim, drugarica Gošić, je putovala u vezi s istim poslom u Sofiju i Plovdiv, odakle je dobavila mikrofilmove i prikupila potrebne podatke koji su neophodni za izradu Paleografskog albuma. Kako se vidi, na tome se poslu dosta intenzivno radi.

U vezi sa *srpskim tekstovima* putovale su drugarice Kuna i Gošić u Beograd, gdje su radile u Akademijinoj i Narodnoj biblioteci i pronašle nešto interesantnog materijala. Međutim, čitanje djela je vrlo naporno i sporo, jer se radi na mikročitaču, tako da će biti potrebno i nekoliko dužih boravaka da bi se mogao precizno ustanoviti sadržaj rukopisa. U poslove na istraživanju i prikupljanju *srpskih rukopisa iz turskog perioda* uključice se u 1975. god. vjerovatno, i mr Branko Letić, i to posebno na poslovima traganja za podacima u odgovarajućoj književnoistorijskoj i historiografskoj literaturi.

U pogledu *epigrafike* izvršena su neka dopunska istraživanja na terenu, čime se bavio drug Bešlić. Još se nije prišlo radu na bibliografiji epigrafike, jer nije moguće angažovati odgovarajuće saradnike.

Međutim, ništa nije učinjeno u vezi s izradom regeste administrativno-pravnih spisa, jer se, takođe, nije mogao naći stručnjak koji bi bio voljan da radi na ovom poslu, pa ovo pitanje ostaje za sada otvoreno.

Potkomisija za turski period

Raznovrsnost i složenost ovog perioda nametnuli su Potkomisiji znatne teškoće organizacione prirode, kao što je napr. nedostatak većeg broja stručnjaka za obradu pojedinih oblasti i problemskih cjelina. Ove teškoće ni do danas nisu prevladane. Pojedini stručnjaci su otkazali saradnju a da nisu ni počeli saradivati, drugi su bili zauzeti određenim poslovima i nisu se dosad mogli uključiti u rad, a za neke oblasti nije još nađen saradnik koji bi mogao odgovoriti povjerenom zadatku.

Tematika ovog perioda je razvrstana u sljedeće grupe :

1. franjevačka književnost:

- a) na narodnom jeziku,
- b) bosanski latinitet ;

2. alhamijado-književnost (tekstovi pisani arabicom na srpskohrvatskom jeziku):

3. bosanski pisci na orijentalnim jezicima :

- a) na turskom,
- b) na arapskom,
- c) na perzijskom;

4. jevrejska književnost (na španskom, hebrejskom i srpskohrvatskom).

1. Franjevačka književnost

- a) Na narodnom jeziku

Na poslovima oko izučavanja ove književnosti radila je samo dr Herta

K u n a. Njen rad je u 1974. godini obuhvatio istraživanje bibliotečkih fondova u BiH, a i na širem srpskohrvatskom terenu, iščitavanje materijala i opis knjiga.

U Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, Odjel rariteta, pregledane su knjige slavonskih i dalmatinskih franjevaca, kao i jezuita i pavline, koji su bili u bližem kontaktu s franjevačkom književnošću u BiH, kako bi se mogle pratiti veze i uticaji s ovim književnostima. Izvršeno je i djelimično iščitavanje djela bos. franjevaca Ivana Bandulovića, „Pištala i evandela”, iz 1613, prvog bosanskog franjevca koji je pisao latinicom (djelo je unikat), kao i iščitavanje još nekih tekstova koji bi mogli imati veći književni značaj, a izvršeno je i detaljno bilježenje sadržaja pojedinih djela.

Isti je postupak proveden i u istraživanju Knjižnice Male braće u Dubrovniku. Izvršeno je iščitavanje djela Ivana Ančića „Ogledalo misničko” (1681), takode unikat.

U Dubrovačkom arhivu istraživane su veze bosanskih franjevaca s Dubrovnikom, ali je u tom pogledu nađeno relativno malo podataka koji bi bili od interesa za ovu problematiku.

U rad na izučavanju franjevačke književnosti na narodnom jeziku neophodno je uključiti više saradnika.

b) Bosanski latinitet

Angažovani saradnik (dr Šimun Š o n j e) bio je zauzet izradom svoje doktorske disertacije, tako da će tek od 1975. godine moći da počne sistematski rad u ovoj oblasti.

2. Alhamijado-književnost

Na ovoj oblasti radila su, vrlo intenzivno, dva saradnika, jedan iz Mostara (dr Abdurahman N a m e t a k) i jedan iz Sarajeva (Samija H a d ž i o s m a n o v i ć).

Od prvog je otkupljena poveća zbirka fotokopiranih i transliteriranih tekstova, iz arhiva i raznih institucija, kao i iz privatnih zbirki u Mostaru, Livnu, Duvnu, Trebinju, Stocu, Nevesinju, Konjicu.

Otkupljena je još jedna rukopisna zbirka (od dra Muhameda Hadžijahića), najvećim dijelom alhamijado-tekstova, i nešto tekstova na turskom i arapskom jeziku. Zbirka ima 18 rukopisnih knjiga. Najviše je proznih tekstova, ima jedan tursko-bosanski rječnik i jedna gramatika perzijskog jezika. Svi ovi alhamijado-tekstovi su transliterirani, izuzev jednog prevoda „Đulistana” perzijskog pjesnika Sadija (XII v.).

Fotokopirani su i transliterirani alhamijado-tekstovi Orijentalnog instituta u Sarajevu (60 kartica).

Pomenuti saradnici su obavili više putovanja u potrazi za alhamijado-rukopima (Travnik, Tešanj, Livno, Duvno, Zagreb – Orijentalna zbirka Arhiva JAZU i dr.). Pri tome su, pored arhiva i drugih institucija, pregledane i neke privatne biblioteke i rukopisi u privatnom vlasništvu, i oni koji zaslužuju pažnju – fotokopirani su. Većina tih rukopisa je transliterirana.

Od većih rukopisa pomenimo tekstove Omera Hazima Hume iz Mostara (64 kartice), Muharemage Dizdarevića (pseudonim Muhamed Ruždija) iz Trebinja (105), Arifa Sarajlije (24), Ibrahima Smajića Seljupca iz Tuzle (145), jedan dosad nepoznati tekst Mevluda i dr.

Opisani su svi kodeksi u Orijentalnom institutu koji sadrže alhamijado-
-tekstove.

U Gazi Husrev-begovoj biblioteci započet je rad na fotokopiranju i transliteraciji.

3. Bosanski pisci na orijentalnom jeziku .

a) Na turskom jeziku

Saradnik za ovu oblast (dr Vančo Bošković) vršio je istraživanja u Mostaru (Arhiv Hercegovine), Skoplju i Sarajevu. U mostarskom Arhivu Hercegovine postoji interni katalog zbirke orijentalnih rukopisa, među kojima pažnju privlači zbirka pjesama mostarskih pjesnika (kodeks br. 74), zatim biografija mostarskog muftije Mustafe Sidki-Karabega od Abdulaha Ridanovića (na arapskom, br. 29) i tužbalica Sulejmana Hamze Pužića povodom smrti ovoga muftije (na turskom).

U Skoplju postoji u Narodnoj biblioteci velika zbirka rukopisa, ali bez kataloga. Djelimičan pregled rukopisa nije dao neke rezultate za Istoriju književnosti BiH.

U Orijentalnom institutu u Sarajevu urađena su dva rukopisa: jedan pjesma o Mostarcima Kudsija Čengića i jedna Anonimusova o Sarajevu (naznačene kod Šabanovića, ali bez oznake rukopisa).

b) Na arapskom jeziku

Saradnik za književnost na arapskom jeziku (dr Sulejman Grozdanić) posjetio je Dubrovački arhiv, ali nekog materijala nije našao.

Obavio je i jednu posjetu Tešnju, radi informisanja, i tamo je našao dosta rukopisa skupljenih na jednom mjestu, ali bez kataloga. Kad to bude uređeno, moći će se vršiti dalje ispitivanje.

c) Na perzijskom jeziku

Saradnik za ovu oblast (dr Bećir Džaka) nije u ovoj godini mogao da se uključiti u rad.

4. Jevrejska književnost

Za rad na ovoj književnosti nije dosada mogao biti angažovan saradnik za istraživačke radove. U izgledu je da se to ostvari u sljedećoj godini.

Potkomisija za austrougarski period

Od aktivnosti u 1974. godini treba spomenuti sljedeće :

1. Izrađena je i predana Potkomisiji *Bibliografija književnih priloga u „Srpskoj riječi“ (1905–1914)*. Bibliografija iznosi 3112 bibl. jedinica na 513 stranica tipkanog teksta. Autor je Đurđica Hunka, saradnik Instituta za jezik i književnost u Sarajevu. Ova bibliografija je već donijela niz dragocjenih književno-istorijskih saznanja iz područja i perioda književnog života koje ona pokriva. .

2. *Bibliografija književnih priloga u „Sarajevskom listu“ (1878–1918)* nalazi se u fazi pretpiskivanja i biće predana u januaru 1975. Dio bibl. građe ispisao je R.

Besarović, dok je ispis građe dovršio Fehim Nametak, koji je izvršio i redakciju cjelokupne bibliografije sa dešifracijama pseudonima i šifara i sa kritičkim aparatom koji uz nju ide. Ova bibliografija književnih priloga u dnevnom listu koji je izlazio u toku cijele austrougarske vladavine u BiH predstavlja ne samo hroniku književnog života, nego pokazuje konkretno i stavove i politiku austrougarske vlasti prema književnosti i kulturi u BiH.

3. Izvršene su organizacione pripreme za prikupljanje i *kritičku obradu dokumentacije o književnom i kulturnom životu BiH* iz Arhiva Bosne i Hercegovine. Na sjednicama Potkomisije razmatrani su obim rada i principi obrade dokumenata, predložena je ekipa koja bi to radila. Obavljeni su razgovori sa direktorom Arhiva. Nakon konačnog utvrđivanja Uputstva za prikupljanje i obradu dokumentarne arhivske građe, koje će izraditi ova Potkomisija, ovaj obimni rad će započeti već početkom 1975. godine.

4. Potkomisija je izradila i nacrt *Uputstva za izradu bibliografija*, koji je odobren od strane Komisije.

5. U izvršavanju zadataka iz svoga plana Potkomisija se orijentira na saradnike iz institucija koje se bave istorijom književnosti, kao i na druge pojedince koji mogu doprinijeti ovom poslu. Predsjednik Potkomisije, sa ostalim članovima Komisije koji djeluju na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, predlaže teme za doktorske i magistarske teze iz književnosti BiH. Tako se i na ovaj način popunjavaju deficitarne oblasti u fundamentalnim istraživanjima koja prethode izradi Istorije bosanskohercegovačke književnosti.

Potkomisija za međuratni period

U vezi sa realizacijom plana rada ove Potkomisije obavljeni su sljedeći poslovi:

1. u Institutu za jezik i književnost u Sarajevu radilo se na *bibliografskoj obradi pisaca ovog perioda*;

2. u Institutu za jezik i književnost u Sarajevu dovršava se *doktorska disertacija* o jednom od krupnih kulturno-književnih poslenika ovog perioda u Bosni – Jovanu Kršiću.

3. u istom Institutu priprema se *građa za monografsku obradu* još jednog značajnog poslenika tog perioda u Bosni – Borivoja Jevtića;

4. na Odsjeku za istoriju jugoslovenskih književnosti Filozofskog fakulteta u Sarajevu, u okviru postdiplomskog studija, obrađuju se sljedeće teme: o *Iliji Grbiću* o časopisu *Mlada Bosna* o *muslimanskoj međuratnoj drami*, o *Tinu Ujeviću* u Sarajevu, a završene su radnje o *Zvonimiru Šubiću* i *Skenderu Kulenoviću*;

5. u Institutu za jezik i književnost izrađena je bibliografija časopisa *Novo djelo*, *Književna kritika* i *Književni pregled*, a rađeno je na bibliografiji *Novog behara*;

6. izrađen je kritički prikaz (u pregledu) *glavnih književnih časopisa Bosne i Hercegovine između dva rata*;

7. obavljen je razgovor s Elijem Fincijem o *književnom životu Sarajeva između dva rata*.

*Potkomisija za najnoviji period
(poslijeratna književnost)*

Težište rada u ovoj Potkomisiji bilo je na organizovanju izrade *bibliografija naše poslijeratne periodike*. Rade se bibliografije *Pregleda, Života, Korijena, Vidika, Novog doba* koji će u toku 1975. biti završene

Potkomisija za narodnu književnost

Rad saradnika Potkomisije za narodnu književnost odvijao se, s malim izmjenama, po predviđenom planu. U rad Potkomisije su bili aktivno uključeni: dr Ljubomir Z u k o v i ć, mr Munib M a g l a j l i ć i dr Dženana B u t u r o v i ć.

Neki saradnici koji su bili preuzeli određene radne zadatke nisu mogli i da ih realizuju, te su zbog toga neki poslovi usporeni.

Članovi Potkomisije su redovno držali sjednice na kojima su razmatrali svu problematiku koja se odnosila na radne zadatke. Rad Potkomisije sumiraćemo sljedećim redom:

1. napravljen je popis djela *narodnih umotvorina koje su zabilježene u Bosni i Hercegovini*, te onih koje svojim osobinama upućuju na bosanskohercegovačko porijeklo, a koje su pohranjene u *Bogišićevom arhivu* u Cavtatu. Na ovom zadatku radili su dr Ljubomir Z u k o v i ć i dr Dženana B u t u r o v i ć. Poslovi na ovom zadatku će biti dovršeni u 1975. godini.

Zbog kratkoće raspoloživog vremena pomenuti saradnici su ostvarili samo minimalan uvid u fondove rukopisa i publikacija Biblioteke „Mala braća” u Dubrovniku.

2. Kserokopirane su tri neobjavljene rukopisne *zbirke narodnih pjesama iz Bosne i Hercegovine* Bogoljuba P e t r a n o v i ć a (dvije zbirke čine epske pjesme, a jednu epsko-lirske i lirske), koje se nalaze u Arhivu SANU u Beogradu.

3. Presnimljena je grada V r č e v i ć e v i h *rukopisa tri kopije pjesama iz* Arhiva SANU u Beogradu.

4. U toku je rad na *bibliografiji zbirki narodne književnosti Bosne i Hercegovine* (nosilac posla: dr Dženana B u t u r o v i ć). U vezi s ovom temom obavljena su sva predviđena putovanja u Beograd, Zagreb, Novi Sad. Dž. Buturović svoju bibliografiju objavljenih zbirki narodne književnosti BiH upotpunjuje mimo predviđenog plana popisom separatnih otisaka radova istog karaktera kakvog su i knjige, što svakako utiče na vrijeme dovršenja posla. Za pisanje Istorije narodne književnosti BiH, a pogotovo nekih njenih dijelova, veoma je značajno upoznavanje sa gradom koja je objavljena u periodici.

5. U toku je rad na *bibliografiji objavljenih zbirki narodne književnosti koje nemaju bosanskohercegovačku nominaciju*, a u koje je uključena narodna književnost BiH. Na bibliografiji rade dr Ljubomir Z u k o v i ć i mr Munib M a g l a j l i ć. U rad na ovoj bibliografiji bio je uključen saradnik Luka Š e k a r a. U tom svojstvu on je već početkom 1973. godine boravio u Dubrovniku 6 dana, gdje je radio u Naučnoj biblioteci samostana Male braće, o čemu je podnio izvještaj. Prema izvještaju, on je napravio popis obrađenih knjiga. Na jednom sastanku Potkomisije odlučeno je da rad na ovom poslu nastave Zuković i Maglajlić. Rad na ovoj bibliografiji se temelji na bibliografiji koja je urađena prema postojećim bibliografijama kao osnova za rad na predstojećoj (ovu radnu bibliografiju je uradio mr Maglajlić).

6. Kako su članovi Potkomisije smatrali da je za pisanje istorije narodne književnosti nužna i *izrada bibliografije rukopisnih zbirki*, odlučili su se i za njenu realizaciju, u okviru sredstava koja su na raspolaganju u Potkomisiji. Ovaj posao je preuzeo saradnik mr Munib Maglajlić, koji je u dosadašnjem popisu rukopisnih zbirki evidentirao 83 rukopisne zbirke. Njih je za konačnu bibliografiju nužno još obrađivati. Rad je u toku.

Predviđeni rad na Jukić – Martićevoj *zbirci* nije obavljen budući da Institut za jezik i književnost priprema kritičko izdanje ove zbirke u okviru edicije „Kulturno nasljeđe”, pa je Komisija bila na stanovištu da poslove ne treba duplirati.

Planirani rad na izdavanju i proučavanju *fonda muslimanskih narodnih pjesama* iz Marjanovićevih rukopisa odgođen je za 1975. godinu.

Odjeljenje tehničkih nauka

Odjeljenje je u proteklom periodu održalo 10 sjednica.

Na sjednicama je rješavana problematika vezana za rad Odbora za prirodne resurse i Komisije za energetiku, razmatrane su obaveze članova Odjeljenja i rukovodilaca radnih tijela u vezi s projektima koje finansira Fond za naučno-istraživački rad Akademije, zatim je razmatrano pitanje realizacije zadataka predviđenih Srednjoročnim planom Akademije, te pisanje organizacije naučnog skupa *Razgovori o arhitektonskoj kritici* koji je održan decembra 1974. godine, raspravljano je o prijemu radova za publikovanje u Akademijinim izdanjima i dr.

ODBOR ZA PRIRODNE RESURSE

Članovi Odjeljenja su radili u 4 komisije ovog Odbora, i to : u Komisiji za mineralne sirovine i vodu, Komisiji za prirodne materijale, Komisiji za zemljište i biljni svijet i Komisiji za životinjski svijet.

Članovi Odbora su saradivali na izradi elaborata *Geologija Bosne i Hercegovine* i *Mineralne sirovine Bosne i Hercegovine*.

Smrću akademika Krsmaća, predsjednika Odbora za prirodne resurse, rad Odbora je neko vrijeme bio paralisan.

ODBOR ZA KRŠ

Rad ovog Odbora odvijao se prvenstveno u okviru programa istraživanja Zavoda za hidrotehniku u Sarajevu : *Vodno bogatstvo i hidrologija krša, Regionalno snabdijevanje vodom na kršu, Elementi zaštite voda na kršu*, kao i u okviru rukovođenja organizacijom radova na poligonu za automatsku kontrolu kvaliteta voda na Vrbasu u Banjoj Luci. (Poligon je završen u maju 1974. godine). Takođe se radilo i na izdavanju „*Zbornika Seminara „Regionalni aspekti zaštite voda”*”. (Zbornik je izdat u januaru 1974. godine).

KOMISIJA ZA ENERGETIKU

Komisija je pristupila radu na prikupljanju *bibliografskih podataka o sadašnjem stanju energetike na području BiH*. Prikupljanje podataka odnosi se na nalazišta uglja, nafte i gasa, zatim na hidroenergetske potencijale i na izgrađena energetska postrojenja.

Takođe je izrađen plan i metodološki pristup koji predstavlja polaznu osnovu za šire i specifičnije *izučavanje energetske resursa* u namjeri da se stvori osnov za dalje sistematsko bibliografsko praćenje.

U saradnji sa odgovarajućim naučnim institucijama iz Beograda, Zagreba i Skoplja, članovi Odjeljenja su radili na elaboratu *Istraživanja u oblasti aseizmičkog gradjenja*.

Naučni skupovi

U Sarajevu je, u organizaciji Odjeljenja tehničkih nauka Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, održan 19. i 20. decembra 1974. godine naučni skup, s temom „Razgovori o arhitektonskoj kritici”, na kojem je podneseno 16 referata.

U Bosni i Hercegovini uglavnom i ne postoji arhitektonska kritika. Sva zbivanja na području arhitektonsko-urbanističkog stvaralaštva i razvoja od oslobođenja do danas nije pratila riječ kritike. Moglo bi se reći da govoriti o kritici u arhitekturi — znači govoriti o nečem što stvarno i ne postoji. Ukoliko se ona javlja, to je samo povremeno, u neznatnim vidovima i oblicima, te nema nikakav poseban uticaj na arhitektonsku struku, odnosno na arhitektonsko stvaralaštvo.

Upravo ta činjenica pobudila je interes da se potraže uzroci koji su kočili i koji koče kritiku u arhitekturi. Želja je bila da se pokrenu razgovori o kritici u toj oblasti, odnosno da se rasprave razlozi nepostojanja arhitektonske kritike.

Tema skupa, tj. naziv teme „Razgovori o arhitektonskoj kritici” na određen način usmjeravao je na izričito arhitektonske aspekte ovog pitanja. Međutim, u referatima i izlaganjima što su podneseni i to ne samo od strane arhitekata već i određenog broja naučnih radnika, književnika, likovnih umjetnika i kritičara iz drugih oblasti, izražena je potreba da se pitanje arhitektonske kritike razmotri i iz drugih uglova.

Bez obzira što nije bila namjera da razgovori dobiju razmjere širih razmatranja, i to kako po broju pitanja tako i po broju saopštenja i referata, ipak je na skupu iznesen veoma veliki broj značajnih pitanja vezanih ne samo za arhitektonsku kritiku, već za kritiku uopšte.

U diskusiji je konstatovano da su razgovori u potpunosti uspjeli, a da će život i daljnji naponi na tom polju u potpunosti afirmisati vrijednosti ovih razgovora, tim prije što je podvučena želja da se razmatranje problema arhitektonske kritike ne treba da završi radom ovog skupa, već da je nužno potrebno da se razgovori produže i prodube pojedina pitanja iz velikog broja problema koje je skup razmatrao.

Skupu je prisustvovalo 70 učesnika, među kojima su, osim arhitekata, bili i društveni i kulturni radnici iz Bosne i Hercegovine. Materijali sa ovog Savjetovanja biće objavljeni u ediciji „Posebna izdanja”.

Materijali sa ovog Skupa biće objavljeni u Akademijinoj ediciji „Posebna izdanja”.

PREGLED IZVRŠENJA FINANSIJSKOG PLANA AKADEMIJE ZA 1974. god.

— REDOVNA DJELATNOST —

K-to	O P I S	Izvršenje dinara
I. PRIHODI		
700	Sredstva iz Republičkog budžeta	4.997.000,—
700	Sredstva primljena od drugih za finansiranje naučnog rada	33.499,50
700	Sredstva za unapređenje izdav. djelatnosti	81.500,00
702	Sredstva prenesena iz 1973. god.	184.000,00
770	Sredstva od prodaje publikacija	43.793,30
780	Vanredni prihodi	12.365,65
Ukupni prihodi:		5.406.158,45
=====		
II. RASHODI		
714	Stalne nagrade akademikima	683.800,00
710	Lični dohoci iz redovnog radn. odn. sa dopr.	1.581.725,80
711	Lična primanja iz građanskopravnog odnosa	34.802,65
714	Autorski honorari	432.536,30
712	Materijalni troškovi	376.322,40
713	Troškovi usluga	262.292,10
714	Funkcionalni troškovi	1.417.243,35
781	Vanredni rashodi	13.490,84
Ukupni rashodi:		4.802.213,44
=====		
III. OSTATAK ZA RASPORED		
1.	Za prenos u narednu godinu — redovna djelatnost	390.000,—
2.	U FZP — dio za stambenu izgradnju	100.000,—
3.	U FZP — dio za opšte namjene	63.945,01
4.	U rezervni fond	50.000,—
Ukupno raspoređeno:		603.945,01
=====		

**IZVRŠENJA PRIHODA I RASHODA
FONDA ZA NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD ZA 1974. GODINU**

K-to	O P I S	Dinara
I. PRIHODI		
721	Sredstva prenesena iz 1973. godine	1.574.273,76
	Sredstva po finans. planu Akademije za 1974. god.	430.000,00
	Sredstva za Crkvenoslov. rječnik	1.848,90
	Sredstva od Rep. zajednice za naučni rad – za Ist. naroda BiH	405.000,00
	Sredstva od Rep. zajednice za naučni rad – za Istor. knjiž.	350.000,00
	Sredstva od Rep. zajednice za naučni rad – za „Praistoriju“	150.000,00
	Ukupni prihodi	2.911.122,66
=====		
II. RASHODI (po vrstama troškova)		
7301	Lična primanja ostvarena dopunskim radom	5.661,25
7302	Lična primanja po osnovu građanskopravnog odnosa	19.797,30
7320	Kancelarijski i ostali potrošni materijal	37.554,50
7321	Oprema i uređaji	3.343,25
7324	Autorski honorari	447.740,80
7325	Troškovi mikrofilmovanja i fotokopiranja	56.669,05
7327	Putni troškovi i dnevnice u zemlji	191.484,95
7328	Putni troškovi i dnevnice u inostranstvu	48.752,30
7329	Doprinos Bosanskoj krajini na mater. rashode	21.088,85
7329	Troškovi usluga	267.064,60
7340	Participacija za red. djelatnosti Akademije	52.000,00
	Ukupni rashodi	1.151.219,10
=====		
		1.759.903,56
III. OSTATAK ZA PRENOS U 1975. GODINU		
Od toga:		
	– sredstva za Istoriju naroda BiH od Rep. zaj.	520.088,–
	– sredstva za Istoriju knjiž. od Rep. zajednice	461.504,–
	– sredstva za „Praistoriju Jugosl.“ od Rep. zaj.	264.304,–
	– sredstva za „Najstariju mat. kult.Slav“ Rep. zaj.	3.088,–
	– sredstva za „Brđsko-plan. podr.“ od Rep. zaj.	22.405,–
	– sredstva ostalih tema Fonda za naučnoistraživački rad Akademije	488.514,56

**PREGLED UTROŠKA SREDSTAVA FONDA ZA NAUČNO-ISTRAŽIVAKI RAD
AKADEMIJE ZA 1974. god. – PO TEMAMA**

Naziv teme		Nosilac	Raspoloživo u 1974.	Izvršenje rashoda
1.	Praistorija jugoslov. zemalja	A. Benac	12.602,80	12.602,80
2.	Najstarija materij. kult. Slavena	I. Čremošnik	24.261,25	24.261,25
3.	Terenska istraživ. na Glasincu	A. Benac	50.000,—	45.420,—
4.	Utvrdena ilirska naselja	"	39.203,20	41.110,20
5.	Crkvenoslavenski (općeslavenski) rječnik	H. Kuna	36.848,90	17.444,90
6.	Terminologije	J. Vuković	20.000,—	10.239,00
7.	Odbor za prirodne resurse	"	60.000,—	21.394,—
8.	Dendroflora Balk. poluostrva	P. Fukarek	19.151,45	6.114,45
9.	Promjenljivost morfol.-taks. obl.	T. Vuković	14.880,40	1.658,40
10.	Uloga žutog tijela	M. Varadin	3.000,—	3.301,00
11.	Odabrana poglavlja komparat. pat.	J. Ježić	73.429,60	29.351,60
12.	Utjecaj hrane i vode sa područja endemskog nefritisa	P. Stern	50.000,—	43.716,—
13.	Utjecaj otrova Latrodectus...	"	9.000,—	—
14.	Modifik. motorike reprodukt. sist.	S. Huković	15.000,—	450,—
15.	Interdisciplinarna sar. u obezb. ishrane	G. Žarković	45.000,—	1.400,—
16.	Program mjera za zaštitu živ. sred.	"	50.000,—	1.500,—
17.	Izgled krvnih sudova...	H. Hadžiselimović	49.500,—	—
18.	Uticaj progesterona...	E. Sarajlić	37.257,—	—
19.	Citološke promjene resp. apitela	A. Nikulin	36.000,—	—
20.	Karcinom kože glave i vrata	E. Grin	75.000,—	53.150,—
21.	Testiranje hipoteze vode	J. Gaon	33.968,—	11.517,—
22.	Leteći pepeo iz ind. postrojenja	J. Hahamović	31.700,—	950,—
23.	Geologija okoline Sarajeva	R. Jovanović	14.453,20	450,—
24.	Geologija sliva Bosne	"	9.867,—	4.841,—
Ukupno:			810.122,80	330.871,60
Neraspoređena sredstva			9.263,36	
Sredstva prenesena iz prethodne godine				387.537,26
Sredstva CSR prenesena na red. djelatnosti				1.848,90
Sredstva po finans. planu Akadem. za 1974. god.				430.000,00
Ukupna sredstva				819.386,16
Utrošena sredstva – po temama				330.871,60
Ostatak sredstava				488.514,56

IV. PLAN RADA I FINANSIJSKI PLAN AKADEMIJE
za 1975. godinu

PLAN RADA ZA 1975. GODINU

U cilju ostvarenja Srednjoročnog plana, Akademija odnosno njena odjeljenja, odbori, komisije i druga radna tijela u 1975. godini planiraju izvršenje sljedećih zadataka:

ODJELJENJE DRUŠTVENIH NAUKA

1. Centar za balkanološka ispitivanja

Oslanjajući se na svoju dugoročnu orijentaciju, Centar za balkanološka ispitivanja će i u 1975. godini pokloniti najveću pažnju temama koje zahtijevaju dugogodišnja terenska i druga istraživanja.

To su sljedeće teme:

1. Rad na *dokumentacionom centru materijalne i duhovne kulture Ilira*. – U okviru ove teme najveći dio posla će biti posvećen prikupljanju dokumentacije za kartoteku zatvorenih grobnih nalaza sa ilirskog područja. Kao i ranijih godina, predviđa se obrada materijala – inventarski podaci i crteži – za oko 300 grobova (oko 1.500 novih crteža).

U vezi sa ovom temom nastaviće se i studijska obrada keramičkih nalaza sa užih ilirskih područja radi odvajanja plemenskih teritorija.

2. U nastavku prikupljanja *dokumentacije za kartoteku ilirskih utvrđenih naselja* izvršiće se rekognosciranje, odgovarajuća snimanja i sondaže na ilirskim utvrđenim naseljima u oblasti Buškog blata. Time se, u stvari, nastavlja rad na teritoriji velikog ilirskog plemena Delmata.

Centar će, kao i do sada, nastojati da se, u dogovoru sa odgovarajućim institucijama u Beogradu i Zagrebu, nastavi ovaj rad i na području SR Srbije i Hrvatske.

3. Nastaviće se započeta *istraživanja grobnih tumula* na Glasinačkom području i na susjednim terenima. Ova istraživanja su usmjerena prvenstveno na sakupljanje osteološkog materijala, odnosno preduzimaju se radi sistematskih studija ilirske antropologije.

Tokom ovih istraživanja prikupiće se i podaci o utvrđenim naseljima na ograničenom prostoru iz okvira ove teritorije.

4. Radi razgraničenja ilirske teritorije od panonskog etničkog područja, u 1975. godini će započeti sistematsko *prikupljanje grade* (materijalna kultura i pisani izvori) *na sjevernom području ilirskih i južnom području panonskih plemenskih zajednica*. Ovaj posao bi trebalo da konačno osvijetli problem

rasprostiranja ilirskog etničkog stabla i da pokaže da li se prostor između Save, Drave i Dunava mora ili ne mora izdvojiti iz ilirskog kulturnog područja.

5. *Istraživanja ilirskih i rimskih komunikacija na sjeverozapadnom Balkanu* (četvorogodišnja tema) normalno će se nastaviti i u ovoj godini. Isti je slučaj i sa temom *Ilirske antroponimijske studije* (višegodišnja tema), a zapoćeće i sistematsko prikupljanje građe za jednu opsežniju studiju *Mithologicum illyricum*.

6. U organizaciji rada i pripremi velikog djela *Praistorija jugoslavenskih zemalja* Centar će se posebno angažovati u smislu održavanja stalnih kontakata sa autorima pojedinih dijelova teksta, na izradi ilustrativne dokumentacije i animiranju odgovarajućih institucija za pružanje pomoći autorima u njihovom radu.

7. U okviru *lingvističkih istraživanja* rad će se odvijati u sljedećim pravcima:

a) *toponimija* *Prigorja*, sa određivanjem predslovenskog i slovenskog jezičkog sloja, — terenske provjere prikupljene arhivske građe i početak rada na definitivnoj sistematizaciji prikupljenih toponima;

b) prikupljanje građe o *romanskim jezičkim elementima* — terenski rad na području Zubaca u Hercegovini;

c) nastavak terenskog *prikupljanja građe za izučavanje duhovne kulture Cigana*, posebno njihovog jezičkog blaga.

8. U okviru *etnoloških istraživanja* vršiće se i u 1975. godini terensko prikupljanje građe za teme: *Tradicionalni elementi u seoskoj porodici istočne i južne Srbije i Stara balkanska arhitektura*. Predviđa se, isto tako, izrada još oko 2.000—2.500 bibliografskih jedinica za *Tematsku etnološku bibliografiju Jugoslavije*.

9. Centar će u 1975. godini pristupiti uspostavljanju čvršće i konkretnije saradnje sa nekim organizacijama i institucijama koje se bave istom ili sličnom problematikom. To se prvenstveno odnosi na Međunarodnu balkansku komisiju, Balkanološki institut u Moskvi, Jugoslavensko-italijanski komitet za praistoriju i protoistoriju Jadrana, te Balkanski institut u Berlinu i Minhenu. Već su učinjeni prvi koraci u tom pogledu, a u 1975. godini će se izabrati i vrlo konkretne teme za zajednički rad.

10. Centar će pristupiti prethodnom razmatranju tematike u vezi sa *pripremanjem simpozijuma koji bi se odnosio na temu: Vlasi u XV—XVIII vijeku*. Održavanje ovog simpozijuma inicirano je još 1973. godine, i to ostaje jedna od međunarodnih obaveza Centra.

11. Centar će u 1975. godini pripremiti za štampu sljedeća izdanja: *Godišnjak XIII, Nazivlje jadranske faune — etimologija i struktura*, jedan tom *Fontes rerum illyricarum*. Štampaće se, isto tako, i *Antička arheološka bibliografija Jugoslavije*.

12. U 1975. godini predviđena su znatnija putovanja direktora i članova Centra radi organizacije posla u drugim republikama, kao i studijska putovanja trojice članova Centra u trajanju od 60 dana.

2. Komisija za lingvistička ispitivanja

Rad u Komisiji za lingvistička ispitivanja će se odvijati na sljedećim projektima i temama:

Dijalektološki atlasi

a) Opšteslovenski lingvistički atlas (OLA):

1. provjeravanje građe na terenu;
2. pripremanje materijala za kartografiranje .
3. učešće saradnika u radu radnih grupa OLA ;
4. učešće akademika Jovana Vukovića u radu Redakcijskog kolegijuma OLA i učešće jednog saradnika u radu radnih grupa OLA.

b) Nacionalni atlas

Skupljanje građe sa šest bosansko-hercegovačkih punktova.

Onomastika :

1. prikupljanje građe na terenu;
2. ispisivanje građe iz etnografske literature.

Općija dijalektoška ispitivanja

Saradnici Komisije će obaviti u okviru ove teme niz istraživanja na terenima Bosne i Hercegovine u cilju prikupljanja dijalekatske građe.

Arhiv žive riječi

I u ovoj godini će biti organizovana snimanja govornog materijala u Vojvodini, Šumadiji, istočnoj Srbiji i srednjoj Bosni, te u Beogradu i u Zagrebu. Predviđeno je takođe da se neka postojeća građa presnimi i otkupi.

Izrada bibliografija

Iz domaćih časopisa (praktičnih i popularno-naučnih) ispisivaće se bibliografska građa. To je, u stvari, nastavak dosad obimnog urađenog rada.

Nabavka knjiga

U cilju popunjavanja stručne biblioteke, predviđeno je da i ove godine Komisija nabavi potrebnu domaću i stranu stručnu literaturu.

Terminologije

Rad na ovom projektu odvijaće se prema već usvojenom planu rada, a finansira se iz posebnih sredstava Odbora za koordinaciju naučnih djelatnosti ANUBiH.

Rječnik crkvenoslavenskog (općeslavenskog) literarnog jezika

Rad na ovom projektu odvija se prema planu, a finansira se na isti način kao i prethodna tema.

Saradnja sa inostranstvom

1. I u ovoj godini će se na osnovu zaključenog ugovora o saradnji izvršiti razmjena naših stručnjaka i stručnjaka Instituta za slavistiku Poljske akademije nauka u cilju studijskog boravka u Poljskoj, odnosno Poljaka u našoj zemlji.

2. Saradnja sa Katedrom za slavistiku Univerziteta u Minhenu – zajednički rad na izdavanju Fortisova putopisa.

Sastanci

1. Organizovanje sastanaka Komisije za lingvistička ispitivanja, sa učešćem spoljnih saradnika;

2. simpozijum sa temom: *Jezičko stvaralaštvo i nestvaralaštvo u tipologiji stilova* ;

3. učešće akademika J. V u k o v i ć a i saradnika Komisije na Kongresu jugoslovenskih slavista u Zagrebu.

Posebna putovanja u inostranstvo

1. Učešće akademika J. V u k o v i ć a na kongresu posvećenom problemima geografskih terminologija – u Bernu (Švajcarska);

2. obilazak jednog kruga muslimanskih naselja u Turskoj u cilju ispitivanja njihovog maternjeg jezika.

Posebne potrebe

Boravak saradnika Komisije u drugim centrima radi stručnih konsultacija i konsultovanja literature koja ne postoji u Sarajevu.

3. Komisija pravnika

Nastaviće se rad na prikupljanju materijala iz sudske prakse za temu: *Zaštita tehničkog pronalazaštva*.

4. Komisija ekonomista

Budući da je u okviru Ekonomskog instituta u Sarajevu predviđen i prihvaćen širi naučnoistraživački projekat sa temom: *Dugoročni ekonomski razvoj SRBiH*, zaključeno je da se ova Komisija ograniči na izdavanje z b o r n i k a koji bi obuhvatio teorijska izučavanja, studij strukture i ciljeve. U 1975. godini predviđa se priprema priloga za štampu. U toku priprema priloga sa autorima će se u formi „šire redakcije” održati više konsultativnih sastanaka na kojima će se izvršiti razmjena mišljenja i iznijeti eventualni problemi vezani za njihov rad oko pripremanja tekstova. Takode će se vršiti i neka dopunska istraživanja, ukoliko se ocijeni da bi to doprinijelo kvalitetu naučnog istraživanja.

5. Grupa za muzikološka istraživanja

U granicama mogućnosti, nastaviće se rad na pripremanju za štampu *II knjige napjeva BiH*. Ukoliko se ukaže potreba, u vezi s ovim radom izvršiće se dopunska ispitivanja na terenu.

Organizovanje simpozijuma i savjetovanja

U oktobru 1975. godine održaće se naučni skup posvećen 100-godišnjici ustanaka u BiH, drugim balkanskim zemljama i istočnoj krizi 1875–1878. godine. Pored domaćih naučnika, skupu će prisustvovati i naučnici iz SSSR-a, SAD-a, Bugarske, Grčke i ostalih evropskih zemalja. Predviđa se da će na skupu biti podneseno oko 100 referata.

Učešće na kongresima

Akademik C. R i h t m a n namjerava da učestvuje u radu Međunarodnog simpozijuma o modalnoj muzici u Teheranu i na 22. kongresu SUFJ, koji će se održati u Crnoj Gori.

Akademik B. Đ u r d e v i M. E k m e č i ć će učestvovati na Međunarodnom kongresu istoričara u San Francisku.

KOMISIJA ZA IZRADU ISTORIJE NARODA BOSNE I HERCEGOVINE

U 1975. godini predviđaju se sljedeći poslovi:

1. nastaviće se sa održavanjem diskusionih sastanaka o ključnim pitanjima obrade Istorije naroda Bosne i Hercegovine;
2. završiće se nužna dopunska istraživanja u domaćim i stranim arhivima;
3. završiće se pomoćni stručni rad na izradi regesta iz stambolskih i vatikanskih arhiva;
4. do kraja godine saradnici II, III, V i VI knjige predaće svoj tekst;
5. u redakcijama će se pristupiti usaglašavanjima i redigovanju prispjelih tekstova, koji će se zatim predavati centralnoj redakciji.

ODJELJENJE ZA KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

1. Komisija za izradu Istorije književnosti BiH

Potkomisija za srednji vijek

1. Rad na izradi kritičkog izdanja Hvalova rukopisa (dovršenje: transkripcije i redigovanje transkribovanog teksta);
2. Paleografski album (pripremanje za štampu);
3. Izučavanje srpske književne tradicije u turskom periodu (istraživanja i isčitavanje grade);
4. Bibliografija epigrafike;
5. Rad na izučavanju administrativno-pravnih spisa (izrada regeste).

Potkomisija za turski period

1. *Franjevačka književnost*: a) na narodnom i b) na latinskom jeziku; dopunska istraživanja u arhivima i bibliotekama u zemlji i evidentiranje dosadašnjeg rada, kao i dopuna objavljenih bibliografija;
2. *Alhamijado-književnost* – transliteriranje tekstova i izrada bibliografije;
3. *Bosanski pisci na orijentalnim jezicima* – obrada i dopuna materijala koji je već poznat.
4. *Jevrejska književnost* – pregledanje biblioteke Jevrejske opštine u Sarajevu i popisivanje djela koja dolaze u obzir za izučavanje i obradu.

Potkomisija za austrougarski period

1. Izrada bibliografija književnih priloga iz *Hercegovačkog bosiljka*, *Hrvatskog dnevnika*, *Musalata*, *Naroda*, *Otađbine*, *Glasa naroda*;
2. Prikupljanje i kritička obrada dokumentacije o književnom životu u BiH;
3. Bibliografija hrvatske proze u BiH;
4. Knjiga dokumentarne građe o M. Kapetanoviću Ljubušaku.

Potkomisija za međuratni period

1. Izrada bibliografija književne periodike ovog vremena: *Kritika*, *Književna kritika*, *Književni pregled*, *Novi behar*, *Jugoslovenska revija*, *Putokaz*, *Književna krajina*, *Razvitak*, *Gajret* i dr., završavanje započetih bibliografija i izrada novih.

Potkomisija za poslijeratnu književnost

1. Dovršavanje bibliografija publicističke i književne periodike, započetih u 1974. godini;
2. Dopunjavanje nepotpunih bibliografija pisaca i djela.

Potkomisija za narodnu književnost

1. Dovršavanje bibliografije zbirke narodne književnosti BiH i zbirki (objavljenih) koje nemaju BiH-nominaciju, a u koje je uključena bosanskohercegovačka narodna književnost.
2. Istraživanja građe u Bogišićevu arhivu i Biblioteci „Mala braća“ u Dubrovniku;
3. Pripremanje kritičkog izdanja *Petranovićeve zbirke*.

2. Komisija za izradu Istorije likovnih umjetnosti BiH

Nakon utvrđivanja koncepcija i određivanja kriterijuma za inventarisanje radova, što će biti učinjeno na širem savjetovanju, pristupaće se formiranju potkomisija i utvrđivanju planova rada Komisije i potkomisija.

3. Individualni rad

Članovi Odjeljenja radiće, pored ostaloga, na sljedećim individualnim temama:

Č. Sijarić – nastaviće rad na romanu, zatim na priređivanju zbirke pripovijedaka i zbirke književnih zapisa ;

M. Begić – sprema sabrana djela Pere Slijepčevića i studiju o njemu, zatim knjigu studija iz naše književnosti, a planira u 1975. godini započeti rad na knjizi eseja i studija iz književnosti Bosne i Hercegovine ;

M. Šamić – u 1975. godini će pripremiti za štampu Studiju o Židovom dnevniku, zatim će raditi na sređivanju prikupljene građe za djelo *Francuski putnici u BiH u XIX vijeku* i nastaviti rad na istoriji francuske književnosti XVI vijeka;

I. Šeremet – nastaviće rad na započetim hercegovačkim motivima, a radiće i na novim motivima drugih predjela;

I. Mujezinović – nastaviće rad na kompoziciji *Revolucija u BiH* – 4.000 figura, i dovršiti Sjećanja (jednog slikara).

ODJELJENJE PRIRODNIH I MATEMATIČKIH NAUKA

U cilju izvršenja zadataka predviđenih Srednjoročnim planom Akademije, članovi Odjeljenja radiće u odborima i komisijama.

Individualni naučnoistraživački rad članova Odjeljenja predstavljaće izvršavanje naučnih zadataka postavljenih na osnovu ugovora sa Fondom za naučno-istraživački rad Akademije, Republičke zajednice za finansiranje naučnog rada i drugih institucija, kao i na osnovu tekućih zadataka Akademije.

Akademik E. Čamo će nastaviti rad na *monografiji o Akademiji nauka i umjetnosti BiH, sa osnovnim podacima, i na publikaciji Razvoj nauke i visokog školstva u BiH.*

Akademik P. Fukarek nastaviće rad na temi *Dendroflora Bosne i Hercegovine i susjednih predjela*. Radiće, takode, na izradi *Karte potencijalne vegetacije Jugoslavije*, omjer 1:1,500.000.

Akademik M. Bajraktarević će nastaviti rad na temi *O nekim problemima koji se odnose na brzinu konvergencije i sumabilnosti nizova*, te na problemu *Rješenja nekih funkcionalnih jednačina*.

Akademik T. Šoljan će nastaviti rad na studiji *Pisces Maris Mediteranei et Pontici*.

Akademik D. Maksimović će nastaviti rad na projektu koji se odnosi na unapređenje proizvodnje mlijeka i mesa u brdsko-planinskom području BiH.

Akademik M. Varadin će nastaviti rad na projektu *Istraživanje neuro-endokrinog sistema s obzirom na reprodukciju i povećanje ekonomskog potencijala životinja* i istraživanja o fiziologiji reprodukcije i neplodnosti krmača.

Vanr. čl. K. Ljolje će nastaviti rad na projektu *Istraživanje struktura i osnovnih svojstava fizikalnih sistema*.

Vanr. čl. M. Ćirić će nastaviti rad na istraživanjima konkrekcija u zemljištima Jugoslavije i na kompleksnom izučavanju zemljišta BiH. Tokom 1975. godine radiće na projektu *Izrada informacionog sistema za pedološka istraživanja*, koji je predložen na Savjetovanju o iskorištavanju pedoloških karata i usvojen u Komisiji za zemljište Odbora za prirodne resurse.

Saradnik T. Vuković će nastaviti rad na istraživanjima biosistematike riba.

Osim navedenih značajnih istraživačkih radova, članovi Odjeljenja će raditi, takode, na manjim istraživačkim temama, kao i na rješavanju problematike proizvodnih organizacija u BiH.

1. *Odbor za istraživanje pravaca razvoja brdsko-planinskog područja BiH* će nastaviti rad na izradi makroprojekta „Pravci razvoja poljoprivrede u brdsko-planinskom području BiH“. U svrhu konačne izrade pomenutog makroprojekta organizovaće se jedno savjetovanje.

2. *Odbor za zaštitu i unapređenje čovjekove okoline* organizovaće sljedeće skupove:

- 1) savjetovanje o zaštiti i unapređenju čovjekove okoline u BiH ;
- 2) savjetovanje o zaštiti voda u Bosni i Hercegovini ;
- 3) simpozijum povodom 100-godišnjice otkrića Pančićeve omorike.

Učešće na naučnim kongresima i simpozijumima

Predviđa se da tri člana Odjeljenja sudjeluju na internacionalnim simpozijumima i kongresima izvan zemlje i tri člana na kongresima u zemlji.

ODJELJENJE MEDICINSKIH NAUKA

1. Komisija za kardiovaskularni sistem

U 1975. godini će se raditi na ovim temama:

- a) *Izgled krvnih sudova srca sa filogenetskog i ontogenetskog aspekta;*
- b) *Uticaj progesterona datog u ranoj trudnoći žene na pojavu urođene srčane anomalije u novorođenčeta ;*
- c) *Morfološka i fiziološka ispitivanja krvnih sudova srca u normalnim i patološkim uslovima ;*
- d) *Neki aspekti kliničkih i dijagnostičkih ispitivanja etiopatogeneze koronarnih bolesti.*

Odbor za rak

U okviru ovog Odbora nastaviće se rad na temama:

- a) *Tumori na koži glave i vrata;*
- b) *Citološke promjene respiratornog epitela kod djece pušača.*

Na V kongresu koncerologa, koji će se održati u Sarajevu 1975. godine, biće izneseni materijali i rezultati u vezi s usvajanjem preporuke koju je izradio ovaj Odbor o zajedničkom protokolu obrade kanceroznih bolesnika.

Odbor će i dalje saradivati sa Koordinacionim odborom odjeljenja medicinskih nauka svih akademija.

3. Odbor za nefropatiju

Nastaviće se rad na temi *Testiranje hipoteze vode kao mogućeg prenosioca endemske nefropatije.*

Sredinom 1975. godine predviđa se završetak radova na temi *Utjecaj hrane i vode sa područja gdje ima najviše endemskog nefritisa na promjene bubrega štakora.*

4. Međuakademijski odbor za ishranu

Glavni zadaci Odbora u narednoj godini će biti: pripremanje naučnoistraživačkih projekata o kontaminaciji hrane reziduuma pesticida i priprema i održavanje simpozijuma o interdisciplinarnoj saradnji na organizovanju racionalne ishrane stanovništva.

Na sastancima Odjeljenja je diskutovano o problemu izrade i finansiranja teme o ishrani stanovništva. Istaknuto je da ta tema zahtijeva formiranje većeg broja terenskih ekipa i veća finansijska sredstva.

5. Naučnoistraživački rad

Osim tema koje se uklapaju u programe rada odbora i Komisije, radiće se i na sljedećim temama:

– Odabrana poglavlja komparativne patologije i ambijentologije. – U okviru ove teme nastaviće se rad na proučavanju vezikalne hematurije goveda i izvršiti pokušaj terapije. Zatim će se završiti dio studija o endemskoj nefropatiji i rezultati će se dati na raspolaganje humanoj medicini. Vršiće se provjera faktora koji uzrokuju da vezikalna hematurija i endemska nefropatija u jednim regionima svršavaju kancerom sui generis na uroterijalnom traktu, a u drugim nikako.

– Modifikacija motorike reproduktivnog sistema ;

– Program mjera za zaštitu životne sredine.

Takođe se predviđa i predaja završenih elaborata :

– Procjena količine acetilholina u tkivnim tečnostima pomoću biološkog testa :

– Histohemijsko ispitivanje patoloških procesa u tkivu eksperimentalno inficiranih životinja *T. Pallidum* pod uplivom hiperoksije organizma;

– Korelacije kvantitativnih i kvalitativnih vrijednosti lipida krvi i prirodnog inhibitora trombina-antitrombin III.

6. Organizovanje simpozijuma i savjetovanja

U toku 1975. godine organizovaće se međunarodni simpozijum o botulinusu.

Održaće se simpozijum o interdisciplinarnoj saradnji u obezbjeđivanju racionalne ishrane stanovništva.

7. Učešće na kongresima i drugim skupovima

Akademik H. Hadžiselimović planira da učestvuje na X internacionalnom kongresu anatoma u Tokiju u avgustu 1975. godine i na Jugoslovenskom anatomskom kongresu u Portorožu.

I ostali članovi Odjeljenja planiraju učešće na po jednom međunarodnom kongresu

Razmatrajući razradu konkretnog plana rada za 1975. godinu, Odjeljenje je prethodno željelo da utvrdi osnovne stavove i pravce djelovanja, posebno u odnosu na Srednjoročni plan Akademije, koji predstavlja dobar i dovoljno širok okvir za planiranje istraživanja.

Medutim, bilo bi nerealno ako bi se istraživanja organizirala široko na svim naznačenim pravcima zbog ograničenih istraživačkih kapaciteta i sredstava, te se mora izvršiti selekcija i utvrđivanje prioriteta.

U vezi sa gornjim stavovima, Odjeljenje planira izvršenje sljedećih zadataka:

1. Naučnoistraživački i naučnoorganizacioni rad

a) Odjeljenje će podržavati rad stručno-naučnih odbora i komisija čije je osnivanje pripremljeno, samostalno ili u saradnji sa drugim odjeljenjima. To su :

- Odbor za prirodne resurse (kome je priključena i Komisija za energetiku) i
- Odbor za krš.

Odjeljenje će posebnu pažnju pokloniti organizacionim pitanjima tih odbora i njihovom organizacionom sređivanju.

b) Odjeljenje će posebno aktivno podržavati rad i drugih stručnih i naučnih odbora i komisija u kojima rade i djeluju članovi Odjeljenja tehničkih nauka :

- Međuakademijskog odbora za geodeziju,
- Odbora za organizaciju naučnog rada,
- Odbora za zaštitu prirodne i čovjekove sredine,
- Komisije za izradu Istorije likovnih umjetnosti Bosne i Hercegovine,
- Odbora za Biblioteku i dokumentaciju.

c) Odjeljenje će, u skladu sa svojim ranijim zaključcima, razmotriti mogućnosti definisanja i izbora jednog interdisciplinarnog kompleksnog zadatka, na kojem će moći da radi veći broj članova Akademije.

U vezi sa radom Odbora za prirodne resurse, Odjeljenje će razmotriti elaborat *Geologija Bosne i Hercegovine*, pripremiti savjetovanje o aktuelnoj problematici rudarstva i metalurgije, raditi na završavanju monografije *Hidrologija Bosne i Hercegovine* i teme, *Regionalna inženjerska geologija Bosne i Hercegovine*, te nastaviti rad na višegodišnjoj temi *Marinski miocen sjeveroistočne Bosne*.

Članovi Odjeljenja će raditi, takode, na temi *Mikrolegiranja ugljeničnih i niskolegiranih čelika, sa ciljem poboljšanja njihovih mehaničkih osobina*, kao i na razradi tehnologije proizvodnje i prerade čelika za cementaciju, za direktno kaljenje za potrebe naše motorne industrije.

d) U Odboru za krš u vezi sa proučavanjem oblasti voda nametnula se potreba uspostavljanja tješnje saradnje između Akademije i odgovarajućih institucija, što je i od opšteg interesa, pošto su pojedini članovi Odjeljenja, odnosno naučne institucije u kojima rade angažovani na problemima koji se obrađuju u okviru međunarodnih istraživačkih projekata.

e) Rad članova Odjeljenja, pored ostalog, u 1975. godini odvijaće se i na sljedećim projektima :

- Vodoprivredne infrastrukture prostora Sarajevo--Zenica;
- Značaj potreba prevodenja vode iz sliva Neretve u sliv Bosne;
- Zaštita voda u kršu ;
- Zahvati voda na kršu ;

– Matematsko modeliranje vodoprivrednih sistema u kršu.

Predvida se pripremanje jednog naučnog skupa u vezi sa proučavanjem problema vode.

f) Iz oblasti građevinarstva predvida se produžetak naučnoistraživačkog rada na temi:

– Leteći pepeo iz industrijskih pogona kao sastojak betona i maltera.

Na međunarodnom planu (sa USA) radiće se na temi: Istraživanje otpornosti građevinskih objekata na seizmičke uticaje.

Završić se radovi:

– O korozionom ponašanju čelika u betonskim konstrukcijama,

– Stvaranje vodootporne žbuke na bazi alkalnih sredstava i sintetičkih smola .

– Primjenljivost građevinskog kamena sa teritorije BiH za potrebe građevinarstva.

g) Iz oblasti arhitekture i urbanizma predvida se nastavak rada na studiji *Arhitektonsko-urbanističko stvaralaštvo u periodu austrougarske vlasti i između dva rata u Sarajevu*, zatim na temi *Prostorno uređenje, organizacija i oblikovanje kulturno-zabavnih centara sa prostornom aplikacijom na centralni prostor Mostara* kao i rad na *Studiji prostorne organizacije*, urbanističkim planom predviđene nove aglomeracije na sjevernom dijelu Mostara, u svjetlu izgradnje hidrocentrala na Neretvi.

h) Iz oblasti matematike predvida se rad na sljedećem problemu;

– „O sumabilnosti višestrukih Fourierovih redova u vezi sa asimptotskim ponašanjem sfernih sredina višeg reda”.

Ovaj rad predstavlja monografiju, sa radnim naslovom „Razvitak po sopstvenim funkcijama rubnog problema oscilujuće membrane”.

Iz oblasti kibernetike nastavlja se rad na naučnom projektu „Upravljanje asihronom mašinom pomoću sistema sa promjenljivom strukturom”, na kome saraduju Institut za probleme upravljanja Akademije nauka SSSR–a i Istraživačko-razvojni centar za automatiku Energoinvesta, i na studiji „Istraživanje evolucionih situacija i problema upravljanja sa njima”.

Naučni skupovi

U ovoj godini će se izvršiti priprema za dva naučna skupa, i to :

– naučni skup o problematici voda;

– savjetovanje o aktuelnoj problematici rudarstva i metalurgije.

ODBOR ZA KOORDINACIJU NAUČNOG RADA AKADEMIJE

Odbor planira da u toku 1975. godine organizuje i uvede evidenciju praćenja realizacije rada na projektima Srednjoročnog plana. Osim toga, Odbor će održati konsultativne sastanke sa rukovodiocima pojedinih radnih tijela Akademije, sa ciljem da se naučnoistraživački rad radnih tijela koordinira i uskladi sa datim mogućnostima.

Odbor će i dalje, na osnovu usvojenih planova rada, nastaviti da finansira naučnoistraživačke projekte odjeljenja i radnih tijela Akademije.

Odbor predviđa da će biti potrebna suma u visini od 150.000 din. za organizovanje savjetovanja i konsultacije sa društvenim, privrednim i drugim organizacijama u cilju verifikacije programa rada na realizaciji projekata Srednjoročnog plana i davanja početnih impulsa za rad još neformiranih radnih tijela Akademije.

PLAN IZDAVAČKE DJELATNOSTI

Akademija predviđa objavljivanje sljedećih novih edicija :

Org. jedinica	E D I C I J A			Grada	Godišnjom	Ljetopis	Svega
	Radovi	Djela	Posebna izdanja				
Odjeljenje društvenih nauka	2	4	1	3	—	—	10
Centar za balkanološka ispitivanja	—	2	1	—	1	—	4
Odjeljenje medicinskih nauka	2	2	—	—	—	—	4
Odjeljenje tehničkih nauka	1	—	1	—	—	—	2
Odjeljenje prirodnih i matematičkih nauka	2	—	1	—	—	—	3
Odjeljenje za književnost i umjetnost	1	—	1	—	—	—	2
Predsjedništvo	—	—	—	—	—	2	2
SVEGA	8	8	5	3	1	2	27

**PRIJEDLOG FINANSIJSKOG PLANA
AKADEMIJE ZA 1975. GODINU**

O P I S	Izvršeno u 1974.	Plan za 1975. god.
PRIHODI		
Prenesena sredstva iz prethodne godine	184.000,00	390.000,00
Prihodi izdavačke djelatnosti	43.793,30	10.000,00
Ostali prihodi	181.365,15	—
Sredstva budžeta	4,997.000,00	6.246.250,00
SVEGA PRIHODI:	5,406.158,45	6,646.250,00
RASHODI		
Lični rashodi		
Nagrade akademikima	683.800,00	1,544.000,00
Lični doh. rad. sa dopr.	1,581.725,80	22,091.000,00
Građanskoprav. odnos sa dopr.	34.802,56	40.000,00
Ukupni lični rashodi:	2,300.328,45	3,675.000,00
Materijalni rashodi		
Kancelarijski materijal	143.852,60	105.000,00
Sl. novine i priručnici	7.771,50	6.000,00
Ogrev, osvjetljenje i voda	60.000,00	60.000,00
Osigur. za održavanje imovine	31.169,70	40.000,00
PTT – usluge	48.779,40	65.000,00
Troškovi platnog prometa	11.078,05	15.000,00
Troškovi prevoznih sredstava (automobila)	57.728,80	80.000,00
Dopuna inventara i HTZ – sredstva	104.949,55	80.000,00
Stručne knjige za Biblioteku	57.869,05	60.000,00
Ostali režijski troškovi	48.869,50	55.000,00
Ukupni rashodi:	572.068,15	566.000,00
Funkcionalni rashodi		
Troškovi naučnoistraživačkog rada		
a) Centar za balkanološka ispitivanja	190.139,70	236.000,00
b) Komisija za lingvistička ispitivanja	71.932,10	94.000,00
c) Individualni rad	7.682,30	10.000,00
d) Ostali naučnoistraživački rad	33.499,50	—
Troškovi izdavačke djelatnosti i autorski honorari	791.197,30	1,3000.000,00
Troškovi naučne saradnje s domaćim i inostranim akademijama	12.774,20	40.000,00
Troškovi kongresa i simpozijuma	129.797,60	165.000,00
Putni troškovi i dnevnice	76.873,80	85.000,00
Troškovi reprezentacije	29.260,10	35.000,00
Članarina Međunarodnoj uniji akadem.	—	10.000,00
Doprinosi Savjeta akademija SFRJ	44.000,00	44.000,00
Doprinosi za Titov fond i razne članarine	7.700,00	8.000,00
Doprinosi za obnovu Bosanske krajine	52.784,00	55.000,00
Posebne namjene	12.609,00	20.000,00
Ostali funkcionalni rashodi	39.567,24	53.000,00
Ukupni funkcionalni rashodi:	1,499.816,84	2,155.000,00
Dotacija Fondu za naučnoistraživački rad	430.000,00	200.000,00
Tekuća rezerva		50.250,00
SVEGA RASHODI:	4,802,213,44	6,646.250,00

V. PODACI O PREMINULIM ČLANOVIMA AKADEMIJE

SINIŠA STANKOVIĆ
(22.III 1892 – 11.I 1974)

Dana 11. januara 1974. godine prestalo je da kuca srce velikog naučnika-biologa, pedagoga i revolucionara, akademika Siniše Stankovića. To je bio veliki gubitak ne samo za jugoslovensku biologiju, već i za svjetsku nauku uopšte, za mnogobrojne njegove saradnike i učenike širom Jugoslavije. Ostala su djela akademika Siniše Stankovića, kojima je posvetio čitav svoj život, samoprijegorno se zalažući za napredak nauke, za razvoj marksističke misli, za bolji život naših naroda i narodnosti. Ostala je uspomena na dragog kolegu i druga, na poštovanog i voljenog učitelja i rukovodioca.

Akademik Siniša Stanković je rođen 22. marta 1892. godine u Zaječaru. Biologiju je studirao i diplomirao na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Doktorirao je 1921. godine na Univerzitetu u Grenoblu, a već iduće godine postaje nastavnik na Katedri zoologije Filozofskog fakulteta u Beogradu; 1922. godine je biran u zvanje docenta, 1924. za vanrednog i zatim za redovnog profesora.

Za vrijeme rata akademik Siniša Stanković je prošao tmoviti put revolucionara, bio je član Glavnog narodnooslobodilačkog odbora Srbije. Zatočeništvo u zloglasnom logoru na Banjici nije ga slomilo. Nakon oslobođenja naše zemlje baca se sa ogromnim entuzijazmom na velike zadatke koji su se pred njega postavljali. Bio je u prvim redovima boraca za učvršćivanje i organizaciju narodne vlasti u našoj zemlji, vršio je dužnost predsjednika ASNOS-a i Prezidijuma Narodne skupštine Srbije, kao i niz drugih veoma odgovornih funkcija. U isto vrijeme akademik Siniša Stanković je bio i vrlo angažovan u naučnom radu. Taj period – pedesetih godina ovog vijeka – bio je veoma značajan u razvoju naše biologije. Tada je izrastala brojna generacija mladih naučnih radnika. Mnogi od njih su dobili dragocjenu pomoć u radu ili bili vođeni pri prvim koracima u nauci od strane akademika Siniše Stankovića. On je za sve imao snage i vremena.

Sa istim strpljenjem je čitao doktorsku disertaciju i diplomski rad. Studenti su sa velikim interesom slušali njegova predavanja, koja je uvijek držao lijepim i razumljivim jezikom, bez obzira kakvu je materiju izlagao. Studenti su ga voljeli i on je volio njih. Tadašnji studenti biologije na Beogradskom univerzitetu se sjećaju da je njihov profesor dolazio na časove pravo iz naučnog instituta, a odmah poslije časa žurio je na važan sastanak u Narodnoj skupštini Srbije. Akademik Siniša Stanković je niz godina vršio dužnost šefa Zoološkog zavoda Prirodno-matematičkog fakulteta u Beogradu i direktora Ekološkog, odnosno Biološkog instituta SR Srbije.

U sve što je radio akademik Siniša Stanković je potpuno unosio sebe, oduševljavao se radom i umio je druge da ponese svojim idejama i entuzijazmom. Sve ga je interesovalo, mnogo je čitao i pisao i pored slaboga vida. Bili su mu bliski ljudi koji su, kao i on, voljeli nauku.

Akademik Siniša Stanković je objavio 75 originalnih naučnih radova, djela, knjiga kritičkih prikaza i udžbenika. Najvažnije polje naučne aktivnosti akademika Siniše Stankovića je ekologija, čijem je burnom razvoju u poslijeratnom periodu u našoj zemlji pružio neprocjenjiv doprinos. Ali, njegova naučna misao nikada nije bila jednostrana i ukalupljena. Stoga je on pružio mnogo i razvoju skoro svih drugih bioloških disciplina. U tome se očitovala veličina njegove naučne misli.

Kao hidrobiolog, znatan dio svoje naučne aktivnosti je posvetio proučavanju živog svijeta naših jezera, posebno Ohridskog jezera. Knjiga o živom svijetu Ohridskog jezera doprinijela je javljanju živog interesa u svijetu za to jezero predglacijalne starosti i za pojavu intralakustričke specijacije u njemu, kao i autoritetu naše biologije uopšte. Posebnu pažnju je poklanjao i proučavanju života riba.

Akademik Siniša Stanković je dobio brojna društvena priznanja za svoj samoprijegorni rad. Između ostalog, dobitnik je Sedmojulske nagrade, Nagrade AVNOJ-a i ordena Jugoslovenske zastave sa zlatnom lentom. Bio je redovni član Srpske akademije nauka i umetnosti, dopisni član Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti i Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Za dopisnog člana Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine izabran je 11. januara 1973. godine. Bio je član više akademija i naučnih društava u inostranstvu. Akademik Siniša Stanković je bio predsjednik Akademskog savjeta SFRJ od 1948. do 1959. godine, a kasnije predsjednik Savjeta akademija od 1963. do 1966. godine.

Akademik Siniša Stanković je bio izuzetna ličnost u našem naučnom, kulturnom i političkom životu. Brazda koju je zaorao u nauci još uvijek je svjež, ali će se njegov pozitivni uticaj u našoj biologiji osjećati i u dalekoj budućnosti. Mi smo mu zahvalni za sve što je za nas učinio. Njegov svijetli lik naučnika i čovjeka ostaće trajno u našim srcima.

Tihomir Vuković

VAŽNIJI BIBLIOGRAFSKI PODACI:

Alimentation de la Truite (*Trutta fario* L.) dans les cours d'eau alpins, Annales Univ. Grenoble, 32, 115–191, 1920.

Etude sur la morphologie et la nutrition des alevins de poissons cyprinides, Soc. scient. Y scrc, Grenoble, 1921: 1–182 (these de doctorat).

Systematique et repartition des Coccidies des poissons d'eau douce. Allier, Grenoble, 1 – 19, 1921.

Sur la distribution géographique des Triclares d'eau douce de la Péninsule Balkanique, Zjard, slowian, geogr. u etnogr. Polska, 1 – 2, 1927.

Contribution a la connaissance des lacs d'Ochrid et de Prespa, Verh. int. Ver. Limnol. Rome, IV, 588–599, 1929.

Les grands lacs de la Péninsule Balkanique et leur productivité piscicole, XIV Congres int. d'agriculture, Bucarest, 1–8, 1929.

Die Fauna des Ohridess und ihre Herkunft, Archiv Hydrobiol. 23, 557–617, 1931.

Über die Verbreitung und Ökologie der Quellentrikladen auf der Balkanhalbinsel. Ein Beitrag zur Geschichte der Süßwasserfauna des Balkans, Zoogeographica 2, Jena, 147 – 203, 1931.

Ljušturina zona južnobalkanskih jezera, Zbornik radova posvećen prof. Ž Đorđeviću, Beograd, 235–253, 1933.

Sur la production piscicole des cours d'eau pannoniens en Yougoslavie, Trav. off. hommage G. Antipa, Bucarest, 1–18, 1938.

Le peuplement benthique des lacs égéens, Verh. int. Ver. Limnol, 11, 367 – 382, 1951.

Okvir života, 2, izd., Naučna knjiga, Beograd, 1 – 285, 1954.

Sur la speciation dans le lac d'Ohrid, Verh. int. Ver. Limnol.

The Balkan Lake Ohrid and its. living world., Monogr. biol. 9, W. Junk, Den Haag, 1 – 357, 1960.

Ekologija životinja, Zavod za izd. udžbenika, Beograd, 1 – 432, 1962.

ANTO BABIĆ
(3.I 1899 – 12.I 1974)

Poslije više od pedeset godina javnog djelovanja, završio se životni put prof. Ante B a b i ć a, doajena bosansko-hercegovačkih historičara. Naša historijska nauka izgubila je vrijednog i predanog radnika, a nekoliko generacija naučnika i vaspitača svog izuzetnog učitelja.

Rođen je 1899. godine u selu Grahoviku, srez Travnik. U Travniku je završio srednje školovanje, a studije historije u Zagrebu. Poslije kratkog službovanja u Starigradu na Hvaru, prešao je u Sarajevo, gdje je u krugu naprednih intelektualaca zauzimao vidno mjesto.

Ogorčen svim onim što je našoj zemlji donijelo izbijanjem drugog svjetskog rata, prof. Babić napušta Sarajevo i priključuje se narodnooslobodilačkoj borbi. Bio je vijećnik AVNOJ-a i član Predsjedništva ZAVNOBiH-a. Poslije rata zauzima veoma važne i odgovorne funkcije i uključuje se u rad na obnavljanju kulturnog i naučnog života u Bosni i Hercegovini. Za svoj društveni i politički rad bio je odlikovan više puta, a neposredno pred smrt dobio je i nagradu ZAVNOBiH-a.

Anto Babić je udario temelje Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Na Katedri za historiju, čiji je osnivač, predavao je nacionalnu historiju srednjeg vijeka. Njegovim zalaganjem osnovano je Društvo historičara Bosne i Hercegovine 1947. godine, čiji je predsjednik bio sve do 1954. godine. U isto vrijeme pokrenuo je „Godišnjak Društva historičara BiH” i postao njegov glavni urednik.

Bio je član Naučnog društva od njegovog osnivanja, a docnije redovni član Akademije nauka i umjetnosti BiH, kao i dopisni član Srpske akademije nauka i Makedonske akademije nauka.

Inače, u toku svog čitavog naučnog rada i stvaranja Anto Babić je okrenut srednjovjekovnoj Bosni. Posebno interesovanje je pokazivao za društvenu problematiku, i on je prvi, na široj naučnoj osnovi, prišao proučavanju složenih društvenih odnosa u bosanskoj državi. Počeo je sa bosanskim selom, da bi svoja istraživanja usmjeravao sve više prema opštim problemima, ukazujući na osobenosti feudalizma u Bosni.

U želji i nastojanju da upozna i savlada prošlost srednjovjekovne Bosne, birao je najteža i najkrupnija pitanja iz njene historije. To potvrđuju i njegova proučavanja nastanka bosanske države, uveliko otežana zbog krajnje oskudice izvorne građe.

U uvjerenju da tokom srednjeg vijeka diplomatska služba najbolje odražava organizaciju države, objavio je vrlo zapaženu studiju „Diplomatska služba u srednjovjekovnoj Bosni” (Radovi Naučnog društva BiH, knj. V. 1960). Vrstan

istoričar, kakav je uistinu bio, uspio je da ovim svojim radom pokaže kako je diplomatska služba u srednjovjekovnoj Bosni, uporedo sa razvojem države i njene organizacije, dobijala vremenom ustaljenije i sve složenije oblike.

Pitanja bosanske crkve su takode privlačila pažnju prof. Ante Babića, što svjedoči i posebna knjiga „Bosanski heretici” (Svjetlost, Sarajevo 1963). U istorijskoj literaturi već je podvučen njegov sociološki pristup u proučavanju bosanske crkve i nastojanje da bosanske krstijane smjesti u široki okvir evropskog dualističkog pokreta.

Uvid u naučno djelo profesora Babića daju njegovi sabrani radovi, objavljeni pod naslovom „Iz istorije srednjovjekovne Bosne” (Svjetlost, Sarajevo 1972). Pored toga, bavio se i studijama tematski drugačije usmjerenim, posebno iz novije istorije Jugoslavije.

Po opštem priznanju, profesor Anto Babić je najistaknutiji poznavalac srednjovjekovne Bosne, i to naročito njenog društva i države. Kao istoričar istančanog duha, Babić je čitavim svojim radom ostavio duboke tragove i sebi pribavio veliki ugled u našoj naučnoj javnosti. Pojedininim svojim istraživanjima, posebno iz društvene istorije, pokrenuo je nove teme i prokrčio puteve sljedećim generacijama naučnika. Svojim velikim moralnim dostojanstvom, izvanrednim poštenjem i skromnošću služio je kao uzor svim onim koji su ga poznavali.

H. Čemerlić

VAŽNIJI BIBLIOGRAFSKI PODACI:

Bosansko selo kroz istoriju, Pregled, Sarajevo 1940, str. 1 – 21

Istorija naroda Jugoslavije (Srednji vijek), Sarajevo 1946, str. 1 – 160.

Nešto o karakteru bosanske feudalne države, Pregled, n. s., 2, Sarajevo 1953, str. 83 – 86.

O odnosima vazaliteta u srednjovjekovnoj bosanskoj državi, Godišnjak Istor. društva BiH VI, Sarajevo 1954, str. 29 – 44.

Noviji pogledi u nauci o pitanju srednjovjekovne Crkve bosanske, Pregled 2, Sarajevo 1954, str. 101 – 107.

O pitanju formiranja srednjovjekovne bosanske države, Radovi Naučnog društva NR BiH III/2, Sarajevo 1955, str. 57 – 79.

Diplomatska služba u srednjovjekovnoj Bosni, Radovi Naučnog društva NR BiH, Sarajevo 1960, str. 1 – 60.

Struktura srednjovjekovne bosanske države, Pregled, god. XIII, knj. 1, Sarajevo 1961, str. 1 – 8.

Srednjovjekovni heretici, Pregled XIV, br. 3, Sarajevo 1962, str. 141 – 153.

Bosanski heretici, Svjetlost, Sarajevo 1963, str. 1 – 178.

Fragment iz kulturnog života srednjovjekovne Bosne, Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu II, Sarajevo 1964, str. 325 – 336.

Mjesto i uloga ZAVNOBiH-a u izgradnji državnosti Bosne i Hercegovine, Prilozi, Institut za istoriju radničkog pokreta, god. IV, br. 4, Sarajevo 1968, str. 317–331.

Iz istorije srednjovjekovne Bosne, Svjetlost, Sarajevo 1972, str. 325.

Tradicija i istorijsko pravo u odnosima između Bosne i Dubrovnika, MANU, Skopje 1974, str. 11 – 17.

HAMDİJA KAPIDŽIĆ
(30.I 1904 – 16.I 1974)

U kasnim večernjim satima 16. januara 1974. godine umro je na Trećoj internoj klinici u Sarajevu dr Hamdija Kapidžić, vanredni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, redovni profesor Filozofskog fakulteta i dugogodišnji šef Odsjeka za istoriju.

Profesor Kapidžić započeo je svoj životni put prije sedamdeset godina u Bileći u siromašnoj hercegovačkoj zemljoradničkoj porodici, kakvih je najviše bilo u Hercegovini onoga vremena. Poslije završenog osnovnog školovanja prelazi u centar svoje kršne i ponosne Hercegovine – Mostar, gdje nastavlja gimnazijsko školovanje. Iz mostarske gimnazije, koja je društvenom životu naše zemlje dala brojna istaknuta imena, a njima danas treba već dodati i ime Hamdije Kapidžića, izlazi mladi i talentovani Bilećanin 1924. godine. Dalji put vodi ga na studije istorije na Filozofskom fakultetu Beogradskog univerziteta, gdje kao nastavnike zatiče i neke svoje, u nauci već poznate, zemljake. Studij završava sa odličnim uspjehom, pa je to razlog što ga njegovi profesori žele uputiti na specijalizaciju u inostranstvo i usmjeriti u pravcu naučnog rada. Iako teška srca, tako laskavu ponudu, koja je značila povjerenje i priznanje, mladi stručnjak ipak nije mogao prihvatiti. Njegove obaveze prema braći i sestrama bile su takve da se morao što prije zaposliti. Tada, 1928. godine, dolazi u Sarajevo, u kojem će ostati sve do kraja svoga života. Tu započinje, kao profesor Šerijatske gimnazije, a zatim Druge muške gimnazije, čiji će i direktor biti u razdoblju od 1945. do 1948. godine, svoj težak put srednjoškolskog nastavnika.

Razvoj bosanskohercegovačkog visokog školstva ima i u Hamdiji Kapidžiću jednog od svojih pionira, prvo kao profesora istorije na Višoj pedagoškoj školi u Sarajevu (1949–1952), a zatim kao nastavnika nove nacionalne istorije na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, sve do njegove smrti. Tako je profesor Kapidžić cio svoj radni vijek od punih 45 godina proveo kao pedagog u našim školskim institucijama: kao nastavnik, rukovodilac, izaslanik na maturama i slično. Treba se samo zamisliti koliko je generacija i koliki je broj ljudi sa kojima se sreo u svom nastavničkom radu profesor Kapidžić da bi se bar i približno mogao ocijeniti njegov veliki udio u ovom toliko plemenitom ali i teškom poslu. Sjećam se njegovih brojnih razgovora sa svojim bivšim dacima koje je na mnogim seminarima i skupovima sretao već kao iskusne pedagoge i interesa koji je pokazivao na napredak njihova rada, našeg obrazovnog sistema u cjelini, uvijek u uvjerenju da je škola jedna od temeljnih institucija svakog modernog društva, a pogotovo u onim sredinama koje su istorijski kasnile i posrtaile.

Vrlo rano Hamdija Kapidžić pokazuje interes, uz svoje svakodnevne obaveze u nastavi, za istraživački i naučni rad u oblasti istorije. A njegova profesorska radnja o Ali-paši Rizvanbegoviću, koja je odlično ocijenjena, kao da određuje pravac njegovih budućih istraživanja i naučnih preokupacija. To je devetnaesto stoljeće sa svojim nužnim istorijskim uvodom, koji izvire iz prethodnog, a nastavlja se u dvadesetom stoljeću, kada su se, 1918. godine, mnogi istorijski procesi koje je Kapidžić ispitivao dovršili. Po dobroj usmjerenosti beogradske istorijske škole Hamdija Kapidžić se dosta rano sreće kao istraživač u arhivima. Taj početak je, po pravilu, uvijek vezan za Dubrovački arhiv. Kasnija istraživanja odveće ga u bečke arhive, koji obiluju prvorazrednom arhivskom gradom za one teme koje je pokojnik sa pasijom proučavao. Ubrzo poslije diplomiranja počinje i sa objavljivanjem kraćih tekstova. To su tekstovi u sarajevskom *Gajretovom kalendaru*, te beogradskim časopisima: *Glasniku Jugoslovenskog profesorskog društva* i *Prilozi-ma za jezik, književnost i folklor*. Impozantna bibliografija od preko 100 radova, nedavno objavljena u XIX knjizi *Godišnjaka Društva istoričara Bosne i Hercegovine*, pruža pun uvid u opseg njegovog naučnog djela. U prvo predratno vrijeme to su teme o Rizvanbegoviću i njegovom dobu, o poznatom seraskeru Omer-paši Latasu i njegovom boravku i djelovanju u Bosni i Hercegovini, ali konačno, u tom periodu udara i temelje za velike teme o ustancima u Bosni i Hercegovini 1875. do 1878. godine i onom iz 1882. godine. Te istorijske događaje Kapidžić će nastaviti da obrađuje poslije pobjede socijalističke revolucije, što je obilježeno u Bosni i Hercegovini stvaranjem uslova za šire i dublje istraživanje prošlosti naroda ove ključne jugoslovenske oblasti. Stavove onovremenog javnog mišljenja, od šezdesetih do osamdesetih godina 19. vijeka, o stanju u Bosni i Hercegovini registrirane u poznatom novosadskom listu *Zastava* Kapidžić je pažljivo izbilježio i kao izvor objavio u četiri knjige pod zajedničkim nazivom „*Zastava o Bosni i Hercegovini od 1866. do 1878. godine*”. U ovom periodu svog zaista plodnog stvaralačkog rada Kapidžić se usredsređuje na obradu ustanka u Hercegovini 1882. g. kao vida otvoreno izraženog otpora domaćeg stanovništva austrijskoj vlasti. Tu temu je odbranio i kao svoju doktorsku disertaciju 1956. godine na Beogradskom univerzitetu, da bi se knjiga nešto kasnije pojavila u javnosti prvi put 1958. godine, a drugi prošle, 1973. godine. Sve ocjene ove knjige bile su pozitivne, a autor je za to djelo dobio i 27-julsku nagradu kao najviše priznanje koje je tada Republika Bosna i Hercegovina dodjeljivala istaknutim stvaraocima. Ovim radom, kao i općenito većim brojem drugih radova u kojima je tretirana problematika ustanka iz 1875 – 1878. godine, Hamdija Kapidžić ulazi u dublja istraživanja istorije Bosne i Hercegovine pod austrougarskom upravom. To su radovi o agrarnom pitanju kao ključnom socijalnom i političkom problemu u tom razdoblju, zatim o odnosima političkih snaga i pokreta, kulturnoj politici okupatora, državnom položaju Bosne i Hercegovine, migracijama, formiranju Bosanskog sabora, djelovanju jugoslavenske omladine u Bosni i Hercegovini i, posebno, o stavovima austrougarskih vlasti prema pokretima na slavenskom jugu, a naročito onim vezanim za balkanske ratove i prvi svjetski rat. Selekciju jednog broja ovih radova objavio je 1968. godine u zasebnoj knjizi pod naslovom *Bosna i Hercegovina za vrijeme austrougarske vladavine (1878 – 1918)*. Knjiga je nagrađena Šestoaprilskom nagradom grada Sarajeva. Radovi Hamdije Kapidžića o Bosni i Hercegovini za vrijeme prvog svjetskog rata, sa stavovima političkih snaga ove sredine prema stvaranju prve jugoslavenske države – Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, imaju pionirski karakter i široko su citirani. Ali, svim tim radovima se ne iscrpljuje

naučno djelovanje pokojnog profesora. Jer, prelistamo li *Brazdu, Život, Naše starine, Radove Filozofskog fakulteta u Sarajevu, Priloge za istoriju radničkog pokreta, Glasnik arhiva i Društva arhivista BiH, Pregled, Priloge za proučavanje istorije Sarajeva, Istorijske zapise, Geografski pregled, Istorijsko-pravni zbornik, Godišnjak Društva istoričara BiH*, te razna izdanja Akademije nauka i umjetnosti, kao i druge naučne časopise i publikacije, naići ćemo na cio niz drugih radova koji bolje osvijetljavaju pojedina manja razdoblja iz prošlosti ovih zemalja. Tu su novi podaci o tvrđavama u Derventi i Travniku, o Stocu u XVIII vijeku, o Šćepanu Malom, mornarskoj pobuni u Boki Kotorskoj 1918. godine, o socijalistima u Gradskom vijeću Sarajeva na početku 1919. godine. Među njima su i „portreti” istoričara i istraživača prošlosti ovih zemalja, kao Vladislava Skarića i Šejha Sejfidina Kemure, te Kapidžićevog savjetnika i učitelja iskusnog Hamdije Kreševljakovića.

Rezultati naučnog rada doveli su Kapidžića i u Akademiju nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, čiji je bio vanredni član. Posljednjih godina pokojni profesor Kapidžić uporno je radio na izradi Istorije naroda Bosne i Hercegovine (period austrougarske uprave), te istorije Bosne i Hercegovine u XIX stoljeću, za treću knjigu toliko očekivane istorije naroda Jugoslavije. Ono što je sa posebnom ljubavlju radio – jeste posao oko izrade istorije svoje rodne Bileće, čiji je bio jedan od prvih intelektualaca. Na žalost, svi ovi poslovi, su ostali bez jednog spremnog stručnjaka i iskrenog pregaoca, tako da se sada otvorilo pitanje njegove zamjene na poslovima koje je započeo. Tužno je podsjetiti se da Hamdija nije mogao da nastavi posao na čelu Međuakademijskog odbora za organiziranje međunarodnog naučnog skupa posvećenog 100-godišnjici ustanaka 1875–1878. godine i istočnoj krizi, koji treba da se održi u Sarajevu 1975. godine. Njegovo znanje i poznavanje problematike tu će se posebno osjetiti.

Kapidžić je prvi nastavnik istorije naroda Jugoslavije u novom vijeku na Odsjeku za istoriju Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Taj predmet uspješno je vodio punih dvadeset godina izgrađujući se i sam u tom dugom procesu nastavnog rada. On ide u red onih bosanskohercegovačkih istoričara koji su pristupili izučavanju istorije svoje uže domovine naoružani tekovinama moderne naučne metodologije i sa čvrstim uvjerenjem da samo objektivnost i nepristrasnost u procjenjivanju složenih istorijskih procesa može da bude trajan prilog istorijskoj nauci. Polazeći sa stanovišta da se samo istinom najbolje služi svome narodu, on se toga strogo držao u svom radu i tome je ostao vjeran do kraja života. Ponirući u duboke arhivske fondove i istraživanja, o čemu svjedoči dosta bogata objavljena arhivska građa, on nam se predstavlja kao jedan od prvih bosanskohercegovačkih istoričara koji se temeljito bavi proučavanjem izvora za 19. stoljeće i na tim saznanjima gradi svoje naučne radove. U tom smislu djelovao je i kao pedagog. U vezi s razvitkom arhiva i arhivistike u Bosni i Hercegovini njegovo ime će se dugo pamtit, jer je prema toj službi i njenom značenju za kulturni razvoj jedne sredine pokazivao velik interes. Smrt ga je zatekla na položaju predsjednika Arhivskog savjeta SRBiH. Posebnu marljivost i ljubav za istorijsku nauku i praksu Kapidžić je pokazao u radu Društva istoričara Bosne i Hercegovine, čiji je jedan od osnivača i dugogodišnji funkcioner, jednako kao što je dao značajan prilog razvoju glavnog bosanskohercegovačkog naučnog časopisa za istoriju, *Godišnjak Društva istoričara BiH*. Trajan je prilog dao Kapidžić i u razvoju Instituta za istoriju. Kao član uprave Saveza istoričara Jugoslavije uvijek se zalagao za unapređenje naše historiografije i posebno nastave istorije u svim tipovima škola. Za svoj uspješan rad prof. Kapidžić dobio je više

priznanja, među kojima i tri ordena rada – drugog reda, sa zlatnim vijencem, sa crvenom zastavom – kojima ga je odlikovao Predsjednik Republike.

Za sagledavanje rezultata rada generacije istoričara u Bosni i Hercegovini koja se prihvatila nelakog posla da istorijsku nauku podigne na viši nivo i odbrani je od diletanata, čija djelatnost, ponekad, može da bude štetnija nego korisnija, treba podsjetiti i na značajan prilog Hamdije Kapidžića izgradnji novih, naučno spremnih istoričara koji bi mogli da uspješno nastave rad svojih učitelja i uvijek cijenjenih starijih kolega. Tu su njegove zasluge višestruke. Kapidžić je, prvo, darovitije studente podsticao da se, koliko je to moguće, bave istraživačkim radom. Određen broj llaureata nagrada Rektorata Univerziteta u Sarajevu (danas nagrade „Hasan Brkić“) bili su njegovi daci. Skoro sve doktorske disertacije iz problematike nove i savremene istorije naroda Jugoslavije odbranjene na Filozofskom fakultetu u Sarajevu prošle su kroz njegove ruke. Svi su mu zahvalni za ličnu pomoć koju im je pružio svojom podrškom omogućivši im naučni i stručni razvoj i napredak. Kapidžića kao nastavnika krasila je predanost svom pozivu u tolikoj mjeri da se može reći da je bio pravi entuzijasta. Svoje zanimanje i interes za poziv ne bi nipošto promijenio, bez obzira i na poteškoće koje se javljaju, toliko je bio predan svojoj struci. Uvijek je isticao da je poziv istoričara takav da zahtijeva mnogo rada, ali i da rezultati nikada ne mogu biti adekvatni uloženom trudu. Naglašavao je da je istoričar nacionalne istorije u posebno delikatnom položaju zbog naše istorijski nasliedene nacionalne preosjetljivosti i predrasuda. Stoga je insistirao na preciznosti i nepristrasnosti u radu i na potrebi da se tom odgovornom poslu pristupa sa puno ljubavi i požrtvovanja. Kao uvjereni jugoslavenski patriota, svoje učenike je vaspitavao u duhu bratstva i jedinstva, uvjeren da je to onaj temeljni kamen na kome počiva naša divna domovina.

Svima će nam ostati u sjećanju kao dobronamjeran čovjek koji u ljudima nije želio da vidi njihove loše strane. Bio je spreman da pomogne svima, a naročito onima koji se nalaze u poteškoćama. Njegovo socijalno porijeklo ostavilo mu je trajno obilježje u osobini da pomaže slabije imućnim i onim koji su ugroženi, želeći da im pomogne da se sticanjem kvalifikacija uzdignu na viši nivo i tako poprave i svoj socijalni status. Kao talentovano hercegovačko dače koje je izraslo do univerzitetskog profesora i akademika, uvijek je imao puno razumijevanja za studente koji su se iz malih sredina obreli u velikom gradu i tu nailazili na poteškoće dok se ne bi snašli. Vrata kabineta Hamdije Kapidžića svima su bila otvorena.

Pokojni profesor Kapidžić bio je dobar šef, veoma aktivan član zajednice Filozofskog fakulteta, često biran u njegova samoupravna tijela. Svoje nastavne poslove i obaveze obavljao je besprijekorno, s mnogo ozbiljnosti i odgovornosti, precizno do maksimuma. U radu Akademije njegovo djelovanje bilo je zapaženo. Njegovom smrću odlazi iz naše sredine jedna topla i plemenita ličnost, koja je svojim čestitim porodičnim životom i javnim djelovanjem ostavila lijep i podsticajan ljudski trag. Oni koji su ga znali njegov lik će dugo nositi u prijatnoj uspomeni, dok će naučno djelo dra Hamdije Kapidžića ostati siguran vodič svim budućim istraživačima istorije naroda Bosne i Hercegovine u 19. stoljeću.

Rade Petrović

VAŽNIJI BIBLIOGRAFSKI PODACI:

Prilozi istorije Hercegovačkog ustanka 1881–1882, Glasnik Jugoslovenskog profesor-skog društva, 1937. juli-avgust, Mostar i Hercegovina, 896–906.

Omer-paša Latas u Bosni, Kalendar Gajret, 1939, 3–24.

Novi podaci o Šćepanu Malom, Prilozi za književnost, jezik i folklor XIX/1940, br. I i II, str. 116–120.

Stolac u XVIII vijeku, Kalendar Gajret, 1941, str. 3–20.

Odnosi Alipaše Rizvanbegovića i vladike Petra II Petrovića-Njegoša, Istorijski zapisi, Cetinje 1952, godina V. knj. VIII, sv. 1–3, str. 69–98.

„Zastava” o Bosni i Hercegovini, knjiga I–IV, Sarajevo 1953–56.

Austrougarska politika u Bosni i Hercegovini i jugoslovensko pitanje za vrijeme Prvog svjetskog rata, Godišnjak Društva istoričara BiH, IX/1957, str. 7.–55.

Hercegovački ustanak 1882, Sarajevo 1958/1973, str. 358

Pokušaj ujedinjenja Bosne i Hercegovine sa Srbijom u novembru 1918. godine, Pregled, Sarajevo 1965, 1–2, str. 33–46.

Bosna i Hercegovina za vrijeme prvog svjetskog rata (Držanje austrougarskih vlasti prema jugoslavenskom pitanju i stvaranju jugoslavenske države), Glasnik arhiva i Društva arhivista BiH, VI/1966, str. 193–355 (grada).

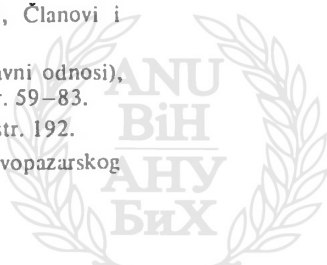
Agrarno pitanje u Bosni i Hercegovini za vrijeme austrougarske vladavine (1878–1918), Posebna izdanja SAN CDXI, knj. 61 – Jugoslovenski narodi pred prvi svjetski rat, Beograd 1967, str. 315–339.

Bosna i Hercegovina za vrijeme austrougarske vladavine (1878–1918), Članovi i rasprave, Sarajevo 1968, str. 397.

Položaj Bosne i Hercegovine za vrijeme austrougarske uprave (državnopravni odnosi), Prilozi Instituta za proučavanje istorije radničkog pokreta u Sarajevu, IV, 1968, str. 59–83.

Agrarni odnosi u Bosni i Hercegovini 1878–1918. I (grada), Sarajevo 1969, str. 192.

Pripreme za austrougarsko prodiranje u albansko etničko područje iz Novopazarskog sandžaka, Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu, knjiga VI, 1971, str. 415–430.

MILIVOJE KOSTIĆ
(24. VIII 1883 – 21. II 1974)

Akademik Milivoje K o s t i ć rođen je u Sarajevu 24. augusta 1883, a umro u Beogradu 21. februara 1974, u svojoj 91. godini. Školovao se u rodnom gradu. Medicinski fakultet završio je u Beču 1906. god. Odmah po završenom studiju zapošljava se u Zemaljskoj bolnici u Sarajevu, gdje radi dvije godine. Odlazi zatim na specijalizaciju u poznate hirurške klinike u Hamburgu, Berlinu i Parizu. Nakon rata (1918) bio je šef Hirurškog odjeljenja i upravnik Bolnice u Sarajevu, a onda 1923. godine odlazi u Beograd, gdje je biran za profesora Medicinskog fakulteta.

Na Hirurškoj klinici, kojom je rukovodio sve do penzionisanja 1956. godine, razvio je značajnu hiruršku, naučnu i nastavnu aktivnost. Kao vanredan i rijetko spretan hirurg, uvodi nove, moderne i radikalne hirurške metode u opštoj hirurgiji, a posebno u hirurgiji gastrointestinalnog sistema. Među prvim u našoj zemlji vrši opsežnu resekciju želuca zbog ulkusa, vodeći pri tome računa o definitivnom rezultatu. Ulkus želuca i duodenuma je dugo zaokupljao pažnju prof. Kostića, pošto to oboljenje u većem procentu imaju mladi ljudi, ljudi u doba najveće aktivnosti.

Umjesto gastroenterostomije, on, virtuoz hirurg, primjenjuje i usavršava radikalnu resekciju želuca. Radikalnu resekciju želuca je primijenio među prvim u našoj zemlji, i to baš u Sarajevu. Broj ovako operisanih ljudi od peptičkog ulkusa otkada on rukovodi Hirurškom klinikom dosegao je impozantnu cifru od 17 hiljada operacija. To mu omogućava značajnu deskripciju i statističku obradu rezultata, iz kojih je on izvodio poznata uopštavanja i zaključke.

O hirurgiji abdominalnih organa napisao je prof. Kostić 18 naučnih radova. Od toga je patogenezi, resekciji i posljedicama ulkusne bolesti posvetio osam radova. Veći broj radova (7) posvetio je holecistijazi i njenom hirurškom liječenju. Zalagao se za ranu hiruršku intervenciju, zapravo intervenciju dok je proces holecistijaze ograničen na žučnu kesicu, budući da je tada operacija sa najmanje komplikacija. U područje hirurgije abdominalnih organa spadaju još njegovi opisi slučajeva limfogranulomatoze jejunuma, retroperitonealnog teratoma i hernijama posebnog tipa.

Hirurgiji kardiovaskularnog sistema posvetio je prof. Kostić 7 radova, a respiratornog sistema 3 rada. Prva grupa radova sadrži studije transplantacije i šivanja krvnih sudova. Jedan od najranijih radova u ovom području bio je njegov prvi eksperimentalni rad „O švu krvnih sudova“, o čemu je referisao na sastanku jugoslovenskih hirurga 1911. godine. Njegovi radovi iz grudne hirurgije odnose se na hirurško liječenje tuberkuloze pluća, chinokokusa i tumora.

Pokojni akademik Kostić prvi u našoj zemlji počinje da operiše bolesnike sa tumorom mozga i kičmene moždine, i to još 1925. godine. Uvodi savremene neurološke i dijagnostičke metode, kao što su pneumoencefalografija, ventrikulografija i cerebralna angiografija. Ovom području hirurgije, neurohirurgije, posvetio je 6 radova. Prof. Kostić je formirao zasebno Neurohirurško odjeljenje, koje je 1951. pretvoreno u Neurohiruršku kliniku.

Značajan je i pedagoški rad prof. Kostića, koji je na Hirurškoj klinici obrazovao preko 30 specijalista hirurga i ogroman broj studenata medicine. Mnogi od njegovih đaka su danas prvi hirurzi hirurških odjeljenja u unutrašnjosti ili su nastavnici hirurgije na raznim medicinskim fakultetima u zemlji.

Pokojni prof. Kostić je uživao veliku reputaciju među inostranim i našim hirurzima. Sudjelovao je vrlo aktivno, sa referatima, na domaćim i stranim hirurškim kongresima, kao npr.: u Pragu 1928, u Sofiji 1936, u Rimu 1936, u Berlinu 1938, u Londonu 1947, u New-Orleansu 1949, u Parizu 1951. i 1952, u Kopenhagenu 1955, u Munchenu 1959, u Moskvi kao gost delegat 1960. i u Rimu 1963.

Prof. Kostić bio je član brojnih društava i nekih akademija. Tako je izabran: za člana Akademije za hirurgiju u Parizu 1935, za dopisnog člana Berlinskog medicinskog društva 1939, za člana Naučnog savjeta Međunarodnog hirurškog društva 1949, za dopisnog člana Britanskog hirurškog društva 1941, za počasnog člana Jugoslovenskog hirurškog društva 1960, za počasnog člana Udruženja neurohirurga Jugoslavije 1960, za počasnog člana Slovenskog ljekarskog društva 1964, za predsjednika kongresa Jugoslovenskih hirurga 1955. Za dopisnog člana Srpske akademije nauka i umjetnosti izabran je 1955, a za redovnog člana Akademije 1958, godine. Naučno društvo BiH u Sarajevu izabralo ga je za svoga člana, a nakon osnivanja Akademije – izabran je za člana Akademije nauka i umjetnosti BiH.

Smrću akademika Kostića naše zdravstvene ustanove, naučne ustanove i brojne druge organizacije, a posebno bolesnici izgubili su jednog od najboljih hirurga u historiji Jugoslavije. Poznat kao vrlo talentovan hirurg, plodan naučnoistraživački radnik, objavio je preko 50 većih naučnih radova, a kao vrstan pedagog, prof. Kostić je ostavio iza sebe veliki trag i zadužio nas da nastavimo sa radom koji je započeo.

S. Huković

VAŽNIJI BIBLIOGRAFSKI PODACI

Iz kardiovaskularne hirurgije

Ueber die klinische Anwendung der Gefaessnaht Winner klin W-schr., 1912.

O švu krvnih sudova, eksper. rad, I sastanak srpskih hirurga, Beograd 1913.

O aneurizmama art. carotis, Srpski arhiv, 1924.

Iz hirurgije žučnih puteva

Holelitijaza i akutna nekroza pankreasa, eksper. rad, Slav. kongres lekara u Pragu, Srp. arhiv, 1928.

Stav hirurga u lečenju holelitijaze, Srp. arhiv, 1938.

Kako da smanjimo procenat smrtnosti kod operacija na žučnim putevima, Glas SAN-a, 1962.

Iz torakalne hirurgije

O chinokokusu pluća i drugih organa, ref. na IV sastanku za operativnu medicinu, Split 1927.

Hirurške metode lečenja tuberkuloze pluća i pleure, V jugoslovenski sastanak za operativnu medicinu, Beograd 1934.

Sur les tumeurs endothoraciques d origine nerveuse, Journ. int. chir., 1949.

Iz oblasti želučane hirurgije

Resekcija ili gastroenterostomija kod ulkusa želuca, Srp. arhiv, 1926, sv. 12.

Problemi ulkusne bolesti, Naučno društvo NR BiH, 1953.

Ueber das s.g. Dumping-fruhsyndrom nach Magenresektion, Medunar. hir. kongres, Minhen 1959.

Iz neurohirurgije

Zwei operativ behandelte Faelle von Jackson-epilepsie, W. klin. Rundschau, 1909.

A propos des tumeurs de l'hypophyse, Medunar. hir. kongres, Nju-Orleans 1949.

Sur les traumatismes cranio-cerebraux graves, Medunar. hir. kongres u Rimu, 1963.

DUŠAN KRSMANOVIĆ
(31.III 1908 – 23.III 1974)

Kada nam prerana smrt otrgne bliskog čovjeka, tražimo i iznalazimo njegove vrline da izgradimo uspomenu o njemu. Međutim, kada se ugasi život naučnog radnika, pored ovog ljudskog, ostaje nam još i mnogo više. Ostaje njegovo djelo – pisana i nepisana riječ, – ostaje njegov prilog nauci koja je opšto dobro, pogotovo kada prelazi granice nacionalnog.

23. marta 1974. godine, na žalost prerano, u naponu snage, umro je akademik Dušan K r s m a n o v i ć.

Intenzitet, obim i vrijednost njegovog životnog djela bili su predodređeni širokom kulturom i obrazovanjem, posebnim radnim elanom, poslovičnom dosljednošću, koju je sam ispoljavao, ali i zahtijevao od onih koji su s njim sarađivali.

Još je rano da izdvajamo iz životnog opusa ovog istaknutog naučnika ono što je najbitnije, što ga je uvelo u red naučnika svjetskog glasa.

U ličnosti akademika Krsmanovića bile su ujedinjene mnogobrojne osobenosti i vrline, koje su se različito ispoljavale i zavisno od njegovog širokog radnog kapaciteta i poznate dinamične aktivnosti, definisale ga ili odvojeno ili istovremeno kao vrsnog inženjera ili kao serioznog univerzitetskog nastavnika, dosljedno pedantnog naučnog radnika i uvijek realnog organizatora i objektivnog čovjeka, saradnika i rukovodioca.

Za relativno kratko vrijeme, bez kulturnog nasljeđa u svojoj naučnoj oblasti, morao je, najprije u našoj sredini, da obavi pionirsku funkciju : to je izvršio brzo i uspješno i stigao da se digne na najvišu stepenicu savremenog naučnog dometa u oblasti mehanike tla i fundiranja, odnosno mehanike stijena. Postao je poznat, priznat i uvažavan.

Dugo godina sarađivali smo na zajedničkim studijskim, teoretskim praktičnim, nastavnim i drugim zadacima. Posebno se sjećam sa koliko je interesa ulazio u onu problematiku koju smo ocijenili kao „fundamentalnu”. To je naročito bio slučaj kada se radilo o stijeni ili terenu, kada je trebalo polidisciplinarno razmatrati materijal, pojavu i proces, i savremeno kompleksno definirati stijenju kao „radnu sredinu”.

Kao prevashodan istraživač, osjećao je svu složenost prirode stijene i tražio široku analizu stanja i mogućih rješenja za određenu konstrukciju i savremen proračun na naučnoj osnovi. Borio se za svestrana ispitivanja i istraživanja i tako pristupao konkretnim zadacima, „tražeći uvijek nove puteve” u svom radu, kako mi je i sam rekao vrativši se sa jednog od skorijih internacionalnih kongresa.

U životu i djelu Dušana Krsmanovića izdvajaju se dva jasno omeđena perioda.

U *doradnom periodu*, nakon stečenog odličnog srednjoškolskog i univerzitetskog obrazovanja, radi na brojnim i različitim objektima. I uskoro, vrlo brzo, izrasta u vrsnog projektanta i konstruktora.

Poslijeratni period predstavlja ozbiljnu prekretnicu u njegovom radu. Nakon specijalističkih studija prelazi na Univerzitet i sa ogromnom snagom i voljom posvećuje se nauci. Njegov dolazak na tadašnji Tehnički, odnosno danas Građevinski fakultet prati srećna okolnost što je u malom broju osnivača Sarajevskog univerziteta, a posebno Građevinskog fakulteta, mogao da odigra tako mnogostruku ulogu koja se od samog početka do danas postavlja pred njegove osnivače, pa i pred akademika Krsmanovića.

Marljivost i hrabrost, uz darovitost i naučničku objektivnost, koje su predstavljale konstantne vrijednosti profesora Krsmanovića, omogućile su da postavi čvrste osnove i afirmira novu disciplinu: *mehanika tla i fundiranja*, i to kako na Tehničkom fakultetu u Sarajevu, tako i u građevinskoj praksi naše Republike. Jedan je od prvih nastavnika u Jugoslaviji koji na Građevinskom fakultetu u Sarajevu uvodi ovaj predmet i omogućava da se generacije studenata ovog Fakulteta obrazuju na savremen način i da to obrazovanje ponesu u građevinsku praksu. Time je izvršena ne samo modernizacija nastave, već je posebno unaprijeđena tehnologija gradjenja i omogućena realnija, savremenija ocjena mehaničkih odlika stijene i terena. Na ovom poslu njegov je prilog nesumnjivo veoma značajan ne samo za našu Republiku, već i za cijelu zemlju.

U toku cijelog radnog perioda konstantno je zračila aktivnost akademika Krsmanovića kao nastavnika, organizatora naučnog rada, teoretičara, permanentnog borca za saradnju teorije i prakse i afirmaciju naučne istine u praksi, ostajući uvijek na nivou objektivnog naučnog radnika i saradnika. Sve ovo sprovodio je u svim razvojnim fazama – od pionirskog rada do osnivanja Zavoda za geotehniku, osposobljavanja mladih specijaliziranih kadrova za naučni rad i stvaranja široke materijalne osnove za savremeni naučni eksperimenat i analizu kako na terenu tako i u laboratoriji. Tako organizovan Zavod, kojim je rukovodio sve do svoje smrti, stekao je ugled visoke naučne ustanove. Ova njegova primarna preokupacija proizašla je iz činjenice što je njegovo interesovanje iz oblasti mehanike tla i fundiranja odnosno mehanike stijene bilo raznovrsno i široko kako po obimu, tako i po tematici. Rezultati koje je postigao u različitim oblastima posljednjih godina veoma su značajni, a neki od njih ulaze u teoretske osnove ove mlade tehničke discipline.

Vrijedno je zato i u ovom kratkom osvrtu podvući da u radu akademika Dušana Krsmanovića dominiraju dvije misaone oblasti. To su: oblast konstrukcije i oblast mehanike stijene, njihov međusobni odnos i jedinstvo. U tom smislu on je posebnu pažnju posvetio problematici *oslanjanja konstrukcije na tlo*; u okviru naše Akademije 1971. godine organizuje veoma značajan internacionalni simpozijum iz ove oblasti. Naročitu pažnju obratio je pitanjima deformabilnosti stijena, a posebno odnosu naponskih stanja i deformacija stijena i njihovom uticaju na čvrstoću stijene.

U intenzivnom radu na obnovi i izgradnji putne mreže i saobraćajnica na teritoriji Republike posebno se posvećuje pitanjima stabilnosti kosina i prirodnih padina; u okviru ove problematike, po mišljenju profesora Krsmanovića, nisu se mogla izbjeći ni pitanja koja su vezana za savremeno studiozno projektovanje i

izvođenje tunela. Osim toga, saradivajući na velikom broju hidroenergetskih objekata u našoj Republici, posebno je razvio metod modelskog laboratorijskog ispitivanja brana; u toj oblasti postigao je zapažene i nove rezultate.

Sa razvojem i rastom akademika Krsmanovića i Zavoda kojim je rukovodio – rasla je i njegova angažovanost na stručnim i društvenim zadacima u skoro svim krupnim zahvatima privrede naše Republike.

Značajan doprinos dao je i na planu organizovanja djelatnosti, odnosno na planu izvršavanja određenih zadataka naše Akademije.

Pored toga, zapažena su njegova originalna predavanja na univerzitetima u Zagrebu, Ljubljani i Beogradu, a ubrzo iza toga u Briselu, Kartumu, Kopenhagenu, Luvenu, Moskvi, Rio de Ženeiru, Sao Paolu i drugim centrima, gdje je u posebnim predavanjima, predavanjima za postdiplomski studij ili na stručnim kursovima prenosio dostignuća Zavoda za geotehniku Građevinskog fakulteta u Sarajevu kao rezultate svoga rada i rada svojih saradnika. Na taj način je širu jugoslovensku a i svjetsku stručnu javnost upoznao sa dometom i razvojem našeg Univerziteta i Akademije.

Dušan Krsmanović ostavio je nacionalnoj a i internacionalnoj nauci krupno duhovno djelo. Prerana smrt presjekla je razvojnu nit čovjeka neiscrpane radne energije u času kada je ulazio u svoju treću razvojnu fazu i kada je trebalo da potpuniije završi započeto djelo. Ipak, i ono što je dao ostaje stalna i trajna kulturna baština mladim generacijama, da na primjeru Dušana Krsmanovića uče kako treba raditi za nauku, braniti naučne istine, savremeno unapređivati univerzitetsku nastavu, razvijati teoriju i vezati je za praksu.

Radoslav Jovanović

VAŽNIJI BIBLIOGRAFSKI PODACI

Nomogram za dimenzioniranje pravougaonih armirano-betonskih preseka napreznanih na savijanje, „Tehnika“, br. 8 i 9, 1974, str. 224 – 225.

Nomogram za računanje centrično opterećenih armirano-betonskih stubova, „Naše građevinarstvo“, br. 4 i 5, 1948, str. 208 – 210.

Temeljenje silosa u Obrenovcu, „Naše građevinarstvo“, broj 1, 1949, str. 37 – 45 (veliki format).

O sistemima staze vazdušnih pristaništa, (koautor I. Kurtović) „Naše građevinarstvo“, br. 2, 1949, str. 104 – 110 (veliki format).

Interkontinentalno vazdušno pristanište „Beograd“, (Naše građevinarstvo), br. 2, 1949, str. 119 – 129 (veliki format).

O interkontinentalnim vazdušnim pristaništima, „Naša krila“, br. 2, 1949, str. 2 – 6.

Konstrukcija sletno – poletnih staza vazdušnih pristaništa i osnove njihovog proračuna, „Naše građevinarstvo“, br. 11 i 12, 1949, str. 799 – 812, (veliki format).

Discussion of successive approximations for beams on elastic foundation, (coautor De Beer) „Proceedings American Society of Civil Engineers“, Vol. 76, 77, 1951, str. 8 – 12.

Proračun ekscentrično opterećenih temelja na bazi modula elastičnosti, „Naše građevinarstvo“ br. 3, 1951, str. 101–128 (veliki format).

Calcul de poutres reposant sur le sol. Cas des charges uniformément réparties, des charges équidistantes et des charges excentrées, (coautor De Beer) „Annales des Travaux Publics de Belgique“, 1951. i 1952, str. 1 – 85. Pod ovim naslovom objavljena je opširnija studija koja je u sebi sadržavala i rad pod br. 9) uz izvjesne nadopune.

Quelques Experiences sur la Stabilité des Talus Acquisés lors de la Construction de la Route le long du Lac. d' Accumulation de l' Usine Hydro-Electrique Jablanica sur Neretva. Pretkongresna publikacija Evropske konferencije za stabilnost padina, Štokholm, 1954. Isti rad je kasnije štampan u Časopisu „Geotechnique“, London, u svesci za juni 1955. godine, str. 170 – 178.

Evropska konferencija za stabilnost padina (prikaz rada Konferencije). Štokholm, 1954, „Naše građevinarstvo“, br. 5, str. 99 – 103 (veliki format).

Prikaz rezultata ispitivanja crvene zemlje sa područja reke Rame, „Naše građevinarstvo“ br. 6, 1955, str. 113 – 119.

Klizišta kod građenja saobraćajnica (koautor R. Jovanović) „Ceste i mostovi“, br. 10, 1956, str. 465 – 476 (veliki format).

Contribution au Calcul des Construction Rigides Appuiées sur le Sol, I sveska publikacija Kongresa Međunarodnog društva za mehaniku tla i fundiranje, London, 1957, str. 343 – 348 (veliki format).

Influence de la rigidité de la superstructures sur la répartition des pressions au dessous de la poutre de fondation. Riječ u diskusiji, Kongres Međunarodnog društva za mehaniku tla i fundiranje, London 1957, III sveska publikacija sa Kongresa, str. 164 – 166 (veliki format).

Stabilité du tunnel „Kuk I-A“. Pisana riječ u diskusiji (koautor R. Jovanović) Kongres Međunarodnog društva za mehaniku tla i fundiranje, London 1957, III sveska publikacija sa Kongresa, str. 267 – 272 (veliki format).

Uticaj krutosti, kontinuiteta i diskontinuiteta na proračun konstrukcija oslonjenih na elastično tlo. Posebna publikacija, Naučno društvo BiH, knjiga XI, 1958, str. 1 – 107.

Prilog proučavanju temelja samaca, greda sa prepustima i kontinualnih nosača, Publikacije, Tehnički fakultet, Sarajevo, I sveska, 1958, str. 27 – 38 (veliki format).

Stabilnost jalovišta u Varešu. Riječ u diskusiji, Evropska konferencija o zemljinom potisku u Briselu, 1958, III sveska publikacija konferencije, 1958, str. 139 – 143.

Sistematska ispitivanja otpornosti na smicanje. Riječ u diskusiji na Evropskoj konferenciji o zemljinom potisku u Brislu 1958, III sveska publikacija sa Konferencije, 1958, str. 31 – 35.

Prilog proučavanju temelja samaca, greda sa prepustima i kontinualnih nosača, Publikacije Tehničkog fakulteta, Sarajevo, II sveska, 1959, str. 13 – 22 (veliki format).

Discontinued Free Foundation beams with two supports, I sveska Kongresnih publikacija Međunarodnog društva za mehaniku tla i fundiranje, Pariz 1961, 8 štampanih strana (veliki format).

Die Auflagerung der Baukonstruktionen auf den Boden, „Baugrundkursus 1961“, u okviru publikacija „Mitteilungen aus dem Institut für Verkehrswasserbau Grundbau und Bodenmechanik der Technischen Hochschule Aachen“, 1961.

Temeljni nosači na homogenom i izotropnom tlu, Naučno društvo BiH, 1965. Delovi rada su objavljivani i ranije u okviru publikacija Tehničkog fakulteta, 1959. i 1961. godine.

Large Scale Laboratory Tests in Rocky Material (koautor Z. Langof) XIV međunarodni kolokvij za mehaniku stijena, Salzburg 1963.

Model Experiments of Pressure Distribution on Some Cases of Discontinuum, (koautor S. Milić) XIV međunarodni kolokvij za mehaniku stijene, Salzburg 1963.

Contribution to Study of Mountain Pressures, (koautor Dž. Buturović) VI međunarodna konferencija za mehaniku tla i fundiranje, Montreal, kongresna publikacija, 1965.

Some Aspects of Rupture of Rocky Mass. (Koautori: M. Tufo, Z. Langof) XV međunarodni kolokvij za mehaniku stijene, Salzburg 1964, „Felsmechanik und Ingenieurgeologie“, Suppl. II, 1965.

Large Scale Field Tests of the Shear Strength of Limestone, (koautor M. Popović) I međunarodni kongres za mehaniku stijene, Lisabon, pretkongresne publikacije, 1966.

Contribution to a Study of Failure Problem in Rocky Mass. Referat podnesen na Konferenciji za otpornost smicanja koja je održana u Oslu, septembra 1967. godine.

Contribution for the Panel Discussion (O otpornosti smicanja kod stijena), I međunarodni kongres za mehaniku stijene, Lisabon, kongresne publikacije, 1966.

Shear Strength of Rock Masses and Possibilities of its Reproduction on Models, (koautori: M. Tufo, Z. Langof) I međunarodni kongres za mehaniku stijene, Lisabon 1966, pretkongresne publikacije,

Initial and Residual Rock Shear Resistance. Published at the Yugoslav Congress for Soil Mechanics and Foundation Engineering, marh 1966. The work was printed in the periodical „Geotechnique“ London, No 2, 1967, in English, and it was also published in the periodical

„Works and Information” of the Institute for Geotechnics and Foundation Engineering, Sarajevo 1967, in Serbo-Croate.

O rezultatima ispitivanja geostatičkog modela brane „Grančarevo”, Skoplje, (koautor Z. Langof) II jugoslovenski simpozijum za mehaniku stijena i podzemne radove, 1967. god. 18 kucanih strana.

O rezultatima mjerenja napona i deformacija u brdskom masivu geostatičkog modela brane „Grančarevo”, Skoplje, II jugoslovenski simpozijum za mehaniku stijena i podzemne radove, 1967. god., 21 kucana strana.

Contribution to A Study of Failure Problem in Rocky Mass. Reports at the Congress for Shear Resistance held in Oslo, Sept. 1967.

Contribution to Session 3 of the International Conference for Shear Resistance (koautor M. Popović), Oslo 1967, Discussion.

Contribution to Session 4 of the International Conference for Shear Resistance, Oslo 1967. Discussion.

Discussion on the Question 32. IX Intern. Congress on Arch Dams in Istanbul, 1967, Congress. Public.

Sanacija Starog mosta u Mostaru, (koautori: H. Dolorović, Z. Langof), „Naše starine”, br. 11, Sarajevo, 1967, str. 7 – 23.

Prestressing of tunnel lining of the hydrotechnic tunnel in watertight rocky mass by grouting, (koautori: Z. Langof, H. Župčević), III Conference for Soil Mechanics, Budapest 1968.

Contribution about pressure distribution in rocky masses. Panel Discussion of III Conference for Soil Mechanics and Foundation Engineering in Budapest, Oct. 1968.

Results of measurement of contact pressures at arch dam Grančarevo, Intern. Symposium on Civil Engin Structures resting on Soil and Rocks. (Koaautor P. Stojić) pre-Congressional Publication, Vol. II, 1969, p. 16, Sarajevo, In print.

Comportement de la roche pendant le creusement des tunnels. Mesure des deformations et des contraintes dans le béton de revêtement de la variation des pressions sur le revêtement du tunnel eu fonction du temps Centre national de recherches des constructions civil, Bruxelles 1971, In print.

Some results of studios of the movements in natural slope „Kukovi”. Intern. simposium „Engineering geological properties of Clay and Processes in them”, Moskva 1971.

Contribution to the problem of pressure distribution on contact surface under arch dams. Results of measurements on contact pressures at arch dam Grančarevo (coauthor P. Stojić), Internacionalni simpozijum o oslanjanju građevinskih konstrukcija o tlo i stijenu, Sarajevo 1969 (Special publication – XIX, iss. 3, Sarajevo, 1974).

TEODOR GREGORIČ
(10.XII 1911 – 29.IV 1974)

Prošla je godina dana od kada je umro dopisni član naše Akademije, redovni profesor Mašinskog fakulteta i doktor tehničkih nauka Teodor Gregorič.

Iz ugla ovog vremena, koje teče i mijenja sve što u njemu egzistira, čini nam se da se dugo ništa neće moći oduzeti ili dodati onom što je Gregorič ostavio za sobom.

Jedan od pionira energetike, Gregorič je ostavio u našim sjećanjima lik odmjerenog, sistematičnog i nadasve samoprijegornog čovjeka, lik jednog naučnog radnika koji je znao da spoji nauku i praksu, da nadahnuto pretače jedno u drugo na dobrobit ovog našeg čovjeka i društva.

Vitalnost jednog društva leži u njegovoj sposobnosti obnavljanja stvorenih znanja i iskustva, uvijek na jednom višem i širem horizontu i uvijek u njihovoj trajnoj evoluciji. Tu staru i uvijek novu istinu Gregorič je unio u svoj odnos prema mladim ljudima, svojim studentima i mladim naučnim saradnicima, prema ljudima sa kojima je sarađivao u toku gradnje prvih objekata naše energetike. Prenosio je svoje znanje i bogato iskustvo i podsticao na osvajanje novih horizonata i znanja.

Isti ovi atributi bili su i osnova njegovih radova. Bogata praksa u ovim radovima počivala je na teoriji čije istine je otkrivao ili ih čvrsto branio. To je bila uistinu konzistentnost jednog naučnika i plodna širina jednog praktičara. Takva vrijednost njegovih bazičnih radova čini ih dragocjenim doprinosom u riznici stvaralaštva našeg društva, ali i vrijednim primjercima pristupa i ljubavi čovjeka prema istini u nauci i tehnici.

Osjećajući da rezultati u današnjoj nauci nisu samo plod samoprijegornog rada i ličnog odnosa jednog čovjeka prema tom poslu nego i osmišljeni izraz jednog kolektivnog napora, Gregorič je ne malo svog entuzijazma i brige posvetio naučnoj organizaciji istraživanja. Unijevši dio sebe i u ovaj aspekt naučnog stvaralaštva, postigao je da njegov ITEN, jedan od prvenaca termotehnike, danas ima duboku zrelost jedne naučne ustanove. Zar ima nešto dragocjenije za učitelja nego kad učenik postane ravan ili bolji od učitelja, Njegov ITEN je danas takav.

Za svoj pionirski rad na izgradnji energetske objekata, naučni doprinos i razvoj termotehničkih dostignuća u našoj zemlji prof. Teodor Gregorič je odlikovan Ordenom rada III reda i Ordenom rada I reda. Dobitnik je 27-julske nagrade SRBiH kao i mnogih drugih priznanja.

S. Zimonjić

VAŽNIJI BIBLIOGRAFSKI PODACI:

Iskorištavanje niskokaloričnih ugljeva u termoelektranama Jugoslavije (referat sa inž. Mihajlovim na Svjetskoj konferenciji za energiju u Kanadi 1948. godine).

Termoelektrane Jugoslavije, „Elektroprivreda“, 1954.

Toplotne šeme i osnovni parametri termoelektrana tipa A, „Tehnika“, 1959.

Zagrijači kondenzata za TE Kakanj, „Elektroprivreda“ 1957.

Izbor pogona napojnih crpki, 1960.

Termodinamski ciklusi nuklearnih elektrana, njihova ocjena i poređenje sa ciklusima konvencionalnih elektrana (Rad raden u ITEN-u 1967. godine za Republički fond za naučni rad).

Termogramske ciklusi nuklearnih elektrana, njihova ocjena i poređenja sa ciklusima u konvencionalnim elektranama, 1967., (u zajednici sa A. Popovićem. Rad za Republički fond za naučni rad).

Prilog rješavanju temperaturnih polja stvorenih kod zavarivanja metodom konačnih razlika, 1970. Disertacija, Mašinski fakultet.

VASO BUTOZAN
(5.XII 1902 – 14.V 1974)

Preminuli akademik Butozan bio je uspješan i ugledan poslenik u prosvjetnom, naučnom i političkom životu SRBiH. Njegov ugled se osjeća daleko izvan granica naše Republike i naše zemlje. Roden je 5. XII 1902. u Starčevu, školovao se je blizu rodnog mjesta, u Pančevu, a studirao je u Zagrebu, gdje je 1931. završio Veterinarski fakultet. Do početka rata radi kao asistent fakulteta, a zatim prelazi u Banju Luku. Od tada je njegov životni put najuže povezan sa njemu dragom zapadnom Bosnom i čitavom Republikom BiH. Kao dak, student, asistent, a kasnije kao veterinar i borac u ratu, stalno pripada naprednim pokretima i revolucionarnoj borbi. Mjeseca jula 1941. odlazi na oslobođenu teritoriju, gdje organizuje zdravstvenu službu kao referent saniteta. Osim njegovog glavnog rada u sanitetu, član je Oblasnog odbora, član AVNOJ-a, član Predsjedništva ZAVNO-BIH-a. Nosilac je Spomenice 1941. i brojnih odlikovanja.

Nakon rata dolazi u Sarajevo i odmah se prihvata poslova koji su mu povjereni kao veterinaru, univerzitetskom profesoru, naučenjaku i političaru. Na Univerzitetu je vršio brojne funkcije kao profesor, dekan fakulteta, a kasnije kao rektor Univerziteta. Kao renomiran stručnjak, urednik je brojnih časopisa: „VETERINARIA” – Sarajevo, „Acta hystorica medicinae, pharmaciae et veterinae” – Beograd, Redakcije Enciklopedije Jugoslavije za BiH, član redakcija u publikacijama: „Veterinarski glasnik”, „Enciklopedia moderna” i „Poljoprivredna enciklopedija”. Prof. Butozan je obavljao brojne funkcije kao veterinar, od kojih treba spomenuti samo neke: predsjednik Nacionalnog komiteta Svjetskog udruženja veterinara, član Permanentne komisije Svjetskog udruženja veterinara, Office international des epizooties-Pariz, direktor Naučnoistraživačkog instituta Veterinarskog fakulteta u Sarajevu.

Akademik Vaso Butozan kao naučenjak ostavio je iza sebe opus od preko devedeset naučnih radova. Posebno su mu bile drage teme: infekcije, parazitoze stoke i borba protiv infekcije, vezikalne hematurije goveda, unapređivanje stočarstva i veterinarstva, koje je često obrađivao, i opšte teme koje su se odnosile na razvoj zdravstvene službe i veterinarstva u našoj zemlji. U svojim radovima na ozbiljan način razrađuje naučnu problematiku, a teme bira iz prioritarnih zadataka razvoja svoje sredine, tj. SRBiH.

Drug Butozan kao društveno-politički radnik je također dao veliki doprinos razvoju Sarajeva, SRBiH i čitave naše zemlje. Njegov politički rad počinje vrlo rano, kada kao dak i student organizuje revolucionarni društveni rad, saraduje u radničkim kulturno-umjetničkim društvima, organizuje naprednu inteligenciju u

Banjoj Luci, tako da je primljen u KPJ 1939. godine. Odmah na početku rata, sve do odlaska u partizane, sudjeluje u organizovanju partijskih organizacija u Banjoj Luci. U partizanima počinje kao običan borac, a zatim je postavljen za šefa saniteta za Bosansku krajinu. Sudjelovao je u stvaranju brojnih partizanskih bolnica u Krajini. Poslije izbora za člana Oblasnog odbora za Bosansku krajinu, počinje da radi na oživljavanju privrede na oslobođenoj teritoriji, organizovanju civilne zdravstvene službe, snabdijevanju vojske hranom i na brojnim drugim zadacima. Nakon oslobođenja zemlje biran je na brojne funkcije, od kojih spominjemo funkciju ministra zdravlja, ministra poljoprivrede, ministra za nauku i kulturu, sekretara Prezidijuma Skupštine i predsjednika Ustavotvorne komisije. Od ostalih funkcija treba spomenuti da je bio član Komiteta za visoko školstvo, za naučni rad i drugo.

Sagledavajući u cjelini ogroman opus akademika Vase Butozana, moramo reći da je to bila velika ličnost, neumoran pregalac i uspješan borac na svim sektorima na kojima je radio kao zdravstveni radnik, veterinar, organizator i naučnik, učinivši tako veliki doprinos razvoju naše sredine. Nije moglo biti nezamijećeno njegovo veliko nastojanje da se organizuje naučnoistraživački rad u našoj Republici. Kao vrlo pogodna ličnost ukazom Prezidijuma Narodne skupštine NRBiH godine 1952. imenovan je za redovnog člana Naučnog društva NRBiH i za povjerenika za osnivanje Naučnog društva BiH. Opredijelio se je za Medicinsko odjeljenje, gdje je vrlo uspješno sarađivao sa zdravstvenim radnicima i veterinarima, članovima Medicinskog odjeljenja. Više godina je biran za predsjednika Naučnog društva, odnosno nakon osnivanja Akademije nauka i umjetnosti za njenog predsjednika.

Drug Vaso Butozan, poznat kao veoma benevolentan učitelj, rukovodilac i kolega, posljednjih godina je zbog progresivne srčane slabosti počeo postepeno da se ograničava u svome radu. Nije imao fizičke snage da se nosi sa brojnim problemima, kao što je to radio dvadesetak godina poslije oslobođenja, 14. maja 1974. umro je na Zagrebačkoj klinici.

Kada nestanu takvi ljudi kao što je bio dobri akademik Vaso Butozan i kada se iscrpu rezerve koje je ostavio za sobom, počnu se postepeno osjećati štete za sredinu u kojoj je radio. Tada se počnu učestalo spominjati, i to iskreno spominjati, vrline umrlog druga, učitelja i kolege. Poseban gubitak je osjetilo Medicinsko odjeljenje, čiji je bio vrlo konstruktivan član akademik Vaso Butozan.

Seid Huković

VAŽNIJI BIBLIOGRAFSKI PODACI:

- Uticaj narkotika na krvnu sliku psa, Vet. arhiv, 1931.
- Prinos Bag-ovoj infekciji peradi, Jug. vet. glasnik, 1933.
- Zaraze crnog prišta u Vrbaskoj banovini 1935 – 1936. g., Jug. vet glasnik, 1936.
- Hronična hematurija goveda u Vrbaskoj banovini, Jug. vet. glasnik, 1936.
- Raširenost hronične hematurije u Jugoslaviji, Vet. arhiv, 1937.
- Hematurična goveda u jednogodišnjem promatranju, Vet. arhiv, 1937.
- Razvitak i zdravstvena zaštita našeg stočarstva diktira osnivanje veterinarskog fakulteta u Sarajevu, Veterinaria, 1951.

- La Lutte contre la Tuberculose en Jugoslavie, Bull. Off. int. des Epizooties, Paris, 1957.
- Organisation du Service veterinaire en Yougoslavie, Paris, 1957.
- Development and Role of the Veterinary Faculty in Sarajevo, in improving of Stock-Breeding in Bosnia und Herzegovina, Veterinar 1958.
- Kretanje i suzbijanje anaerobne dizenterije janjadi u Bosni i Hercegovini, Veterinaria, 1960.
- Uloga anaerobne infekcije (Cl. welchii tip A) u akutnoj metiljavosti ovaca, Veterinaria, Sarajevo, 1961.
- Kako je nastao i razvijao se partizanski sanitet, Med. arhiv, Sarajevo, 1961.
- Periodizacija istorije zdravstvene kulture naroda Jugoslavije, Naučno društvo za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije, 1963.
- Possibilité d'utiliser un vaccin polyvalent contre les maladies du mouton causées par les anaerobies, Bull. Off. int. Epizoot., Paris, 1963.
- Die Rolle des Veterinärwesens in der tierischer intensiven Produktion, Berlin, 1965.
- Proučavanja na hroničnata vezikalna hematurija v Jugoslavija, Akademija na selko-stepanskite nauki, 1966. Solija.
- Epizootologie prevention et control des maladies des betailles dans la production intenzive des bovins, des pores et des volailles, (sa saradnicima) 1970. g. Off. int. des epizooties, Paris.

Štampa: Studentski servis Univerziteta — Sarajevo
Za štampariju: Viden Nusret
